PIV1399

Biblioteca Bucureştilor

11
Noiembrie
2008

REVISTA ASOCIATIEI BIBLIOTECARILOR SI DOCUMENTARISTILOR DIN ROMANIA BIBLIOTECA METROPOLITANA DIRECTOR FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

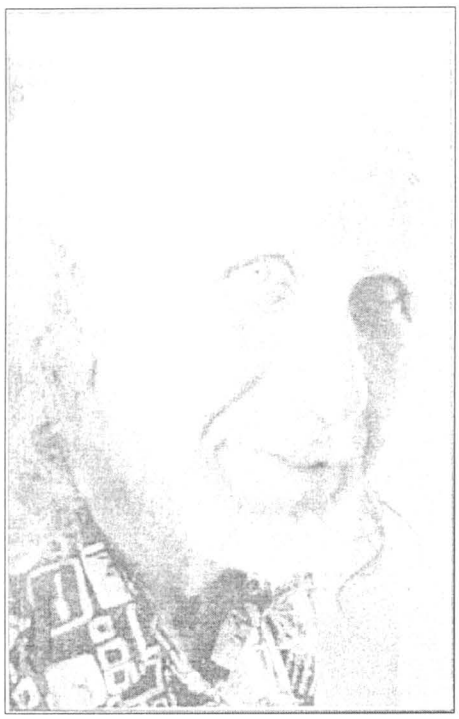

TOMA GEORGE MAIORESCU

– 80 de ani –

„Fantasmagoric şi realist, scienticist şi romantic, citadin şi agrest, revoltat şi îngăduitor, visător şi casant, dramatic şi ironic, liric şi dur, laconic şi dezlănțuit, ludic şi îngândurat, Toma George Maiorescu trece prin ultimele decenii ale literaturii noastre contradictorii, fermecător şi încăpățânat, plin de umor şi din ce în ce mai plin de tristețe, inconfundabil şi necesar, autor al unor cărți care întreabă şi se întreabă aşteptând cu emoție şi încordare răspunsul".

Ana Blandiana

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

Răsfoiri
Tudor VIANU – Citire și privire 2

Ovidiana – 2000
Teodor NAUM – Ovidiu, cîntărețul exilului tomitan 3

Bucureștii de altădată

N. IORGA – Ce au fost Bucureştii 5

Arhive bucureștene
Georgeta FILITTI – Partidul Național Liberal (II) 9

Patrimoniu 11

Istoria cărții

GIAMBATTISTA VICO – *Principiile unei ştiințe noi cu privire la natura comună a națiunilor* 12

Autografe contemporane

Ioan BABA – Colindă pentru mileniul trei 14

Meridian biblioteconomic

EBLIDA – Perspective regionale, europene, internaționale 16
Conferința NAPLE, Vilnius, 2008 17
Wahid GDOURA – Tendințe în cercetarea nord-africană privind biblioteconomia şi ştiința informației: teoreticul şi empiricul 19
Fundația pentru o Bibliotecă Globală 25

Din viața filialelor Bibliotecii Metropolitane București

Gabriela VOICU – Noutățile *Diversității culturale* 26
Mona MIHAI – O Săptămână a Drepturilor Copilului 27

Eveniment
Marian NENCESCU – Gaudeamus – Carte de învățătură – 15 28
Horia FRUNZĂ – A apărut ziarul „KARTIER“ 29
Spiritul critic la Cercul literar de la Sibiu 30
Marian JIANU – Un eveniment filatelic mondial în care este implicat un bârlădean.. 30
Marian NENCESCU – Actae Moldavie Meridionalis 32

Orizonturi
Ion CONSTANTIN – Conferința internațională „Cehoslovacia 1968“ 33
– Primăvara pragheză adâncește criza poloneză 34
Congresul Spiritualității Românești 35

Catalog 36

Repere
Gabriela TOMA – LUMINA 38

Calendar 39

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro
BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREȘTI Inventar Nr. 34136

Răsfoiri

Citire şi privire

Tudor VIANU

Un prieten, pe care îl cunosc de mulți ani, îmi spunea: „Am dat partea cea mai întinsă a vieții mele lecturii. Cînd consider trecutul, îmi amintesc de multele lupte ale vieții, de evenimente de tot felul, de cîteva călătorii; dar trebuie să-mi spun că timpul cel mai lung l-am consacrat cititului. Ocup o catedră de peste treizeci de ani şi, pentru a mă susține în locul meu, am avut nevoie de multe, de neîncetate lecturi. Deşi mijloacele mele materiale n-au fost niciodată prea mari, am strîns mereu cărți în jurul meu. S-au adunat în rafturi, pe mese, pe scaune, pe podele. Îmi croiesc drumul printre ele şi, uneori, trebuie să întind pasul, pentru a găsi, deasupra lor, loc limpede, cum zicea odată Caragiale. Mă scol dimineața cu grija de a controla o dată, de a regăsi un citat în babilonia mea de cărți, operațiile acestea nu sînt uşoare. Pierd uneori ceasuri pentru a afla o carte pe care n-am mai avut-o în mînă de ani întregi. Muncesc din greu, deplasînd zeci de kilograme de imprimat, transpir şi mă acopăr de praf. Răsplata îmi vine atunci cînd, pornind la vînătoarea paginii cunoscute, descopăr o alta, pe care n-o cunoşteam sau o uitasem, mai înțeleaptă sau mai frumoasă. Citesc atunci cu glas tare, ritmez puternic versurile, mă îmbăt de sunete şi armonii. Aşa îmi petrec o mare parte a zilelor. Nopțile, pînă la ceasuri tîrzii, nu mă pot sătura de cărțile mele. Sînt aproape bolnav de patima mea. De unde vine această suferință? Găsesc un strămoş si un suflet înrudit în Petrarca, în al cărui epistolar aflu această confesiune: «Nu mă crede lipsit de toate slăbiciunile omeneşti. O poftă nesătulă mă stăpîneşte şi, pînă azi, n-am putut şi nici n-am vrut să-i rezist. Vrei să ştii felul răului de care sufăr? Nu pot să mă satur de cărți! Am cărți destule, poate mai multe decît îmi trebuie. Dar se întîmplă cu cărțile ca şi cu atîtea alte lucruri, că rîvna de a le dobîndi este şi un pinten al cupidității. Cînd este vorba de cărți, pintenul acesta se înfige mai adînc. Aurul, argintul, giuvaerurile, purpura veşmintelor, marmora biruințelor, cîmpiile bogate-n roade, caii bine echipați şi atîtea altele produc numai o plăcere superficială, care nu ne grăieşte adînc. Cărțile însă ne desfătează pînă-n măduva oaselor. Grăiesc cu noi; ne dau sfaturi. Se unesc cu noi prin legăturile unei familiarități vii şi pătrunzătoare. O carte nu se mulțumeşte să se strecoare în intimitatea cititorului său; orice carte creează dorința unei alteia. Iată ce pot spune pentru a-mi scuza vițiul şi pentru a-mi mîngîia confrații. Dacă mă iubeşti, deci, încredințează, rogu-te, prietenilor tăi siguri şi învățați următoarea misiune: fă-i să parcurgă Toscana, să cerceteze dulapurile călugărilor sau ale altor oameni studioşi şi să vadă dacă nu pot scoate ceva de-acolo, pentru a stinge setea mea sau pentru a o aprinde». (*Epistolae familiares*, III, 8.)

O, Petrarca, bărbat ilustru şi dilect, marea ta sete de cunoaştere s-ar putea îndestula astăzi şi pe alte căi; nu numai citind, dar şi privind. Lumea de astăzi priveşte mult. Priveşte fotografiile ziarelor şi ale foilor ilustrate, la cinematograf şi la televizor. Află astfel ce s-a întîmplat peste mări şi țări, la antipozi, în fundul oceanelor, în depărtările astrale. În filmele zilelor i se arată moravurile animalelor sălbatice, surprinse în vizuinile lor, ce se întîmplă cu organismul omului, cum operează un mare chirurg, cum se naşte o maşină complicată în uzina ei. Omul merge pe stradă de-a lungul zecilor de afişe colorate, care-şi însoțesc obiectul anunțului lor cu imaginea acestuia, făcută de un artist capabil să-şi concentreze impresiile într-o schiță rapidă şi sintetică. Acest om pătrunde în expoziții şi vede operele artiştilor mai vechi şi mai noi. Muzeele au existat altădată numai în utopii. Le preconizau autorii de romane fanteziste şi politice ai Renaşterii. Astăzi ele fac parte din orizontul nostru urban. Avem muzee de toate specialitățile, cu toate ramurile lor. Transportăm un sat sau mai multe într-un parc, pentru a le privi, nu deplasîndu-ne în munții lor, ci găsindu-le în apropierea noastră. Aducem în săli de muzee tîmple de vechi biserici, porți frumos sculptate ale gospodăriilor munteneşti. De ce n-am reconstitui, în sălile muzeelor, o stradă întreagă de altădată, un cartier întreg? În unele oraşe lucrul s-a făcut. Într-un loc, după un ghişeu, afli templul întreg de la Pergamon, te urci pe scări şi te opreşti în cella lui. Ce să mai spunem de toate bogățiile artei, ale tehnicii, despre toate produsele civilizațiilor îndepărtate sau străine, pe care le poți afla într-un muzeu? Posibilitățile de a te instrui prin ochi au crescut enorm în vremea noastră. Gîndească-se cineva cum trăiau oamenii cu cîteva sute de ani în urmă şi va înțelege cîte mijloace noi de cultură are omul actual şi cît de mult aceste mijloace se adresează ochiului, privirii sale.

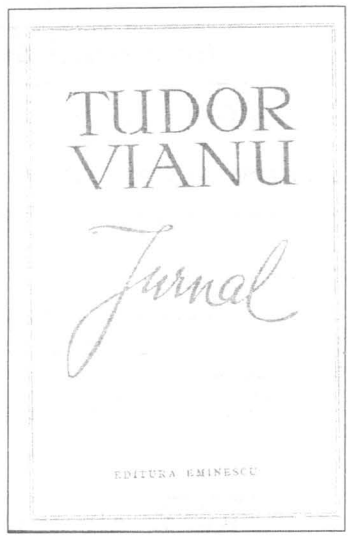

Fiindcă sînt un om, continuă să mi se spovedească vechiul meu prieten, care mai mult am citit decît am privit, am învățat mai mult din cărți decît din imagini, mă resimt în felul culturii mele. Cuvîntul nu exprimă o impresie individuală decît în opera poeților; altfel el este purtătorul unui sens general, al unei generalizări făcute asupra lucrurilor. Astfel, cerînd mereu cuvintelor tipărite în cărți ştiri despre lucruri şi oameni, cultura mea are mai mult un sens generalizator, filozofic. Tinerii de astăzi ştiu mai multe lucruri particulare, determinate, cunosc mai bine geografia, călătoriile, sporturile, tehnica, mărfurile şi schimburile comerciale. Eu trag mereu concluzii; ei înmulțesc mereu documentele concrete în jurul lor. Opera de stăpînire prin minte a mediului material este mai bine dusă la capăt de către ei. Pentru a-mi tămădui metehnele, am de gînd să mă duc zilnic la cinematograf, să-mi petrec serile la televizor, să citesc trei reviste ilustrate pe săptămînă, să privesc afişele, să revăd muzeele, şi să primesc astfel lecția necesară a lucrurilor văzute".

Tudor Vianu, *Jurnal*,
ediția a II-a, Editura Eminescu,
București, 1970

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Ovidiana – 2000

Ovidiu, cîntăreţul exilului tomitan

Teodor NAUM

Lui Ovidiu poezia îi va păstra numele şi gloria peste veacuri: această încredere nezdruncinată în soarta scrisului său – încredere pe care au avut-o şi au exprimat-o în versuri rămase celebre şi marii săi înaintaşi, un Lucreţiu sau un Horaţiu – o avea poetul nostru nu numai atunci cînd termina *Metamorfozele*, ci şi în scrisoarea trimisă din exil soţiei sale (Triste, III, 3, 77-78), cînd, stăpînit de gîndul morţii, el îi dictează cunoscutul epitaf. «Pe piatr-ajunge-atîta», adaugă el,

Căci operele mele
Vor fi un mult mai mare, mai trainic monument.

Presimţirea poetului s-a împlinit cu asupra de măsură. Dar aceasta s-a putut întîmpla numai graţie formei poetice în care Ovidiu şi-a înveşmîntat durerea exilului. În această formă – fără de care nu putem concepe o operă de artă – sînt implicate şi artificiile stilistice – chiar dacă acestea vin din arsenalul retorilor timpului, pentru care, de altfel, poezia însăşi era un izvor de inspiraţie – şi repetările de cuvinte şi variaţia de ton şi de expresie, şi limpezimea de cristal a versurilor, perfecţiunea stilistică şi metrică, fluiditatea verbală şi uşurinţa de versificare fără pereche, de care poetul dăduse dovadă încă din copilărie. Dar... aceste însuşiri sînt însuşirile textului latin. Ce a făcut, însă, traducătorul?

El n-a voit să facă o traducere literală, o juxtă a textului latin, ci o traducere literară, care să redea caracterele esenţiale ale poeziei ovidiene din cele două culegeri de elegii, o creare din nou, dacă s-ar fi putut, pentru publicul românesc, a operei din exil a lui Ovidiu, pentru acel public care are, mai mult decît oricare altul, dreptul şi datoria de a cunoaşte, într-o formă adecvată, opera poetului ale cărui oase au putrezit pe pămîntul astăzi al nostru. Autorul traducerii se grăbeşte, însă, a adăugi că n-a înţeles a întreprinde o asemenea lucrare fără respectarea textului latin. El a ales, dintre schemele metrice pe care le avea la îndemînă, pe aceea a versului iambic de patrusprezece silabe, în alternanţă regulată cu unul de treisprezece, fără rimă, vers întrebuinţat şi de cei doi înaintaşi mai vechi, Hasdeu şi Ştefan Vîrgolici, în puţinele lor încercări de traducere din elegiile exilului. Alegerea acestui vers i-a permis traducătorului, descătuşat de tirania rimei, să salveze cît mai mult din textul ovidian şi să redea cîteva din trăsăturile lui esenţiale. În silinţele lui de a ajunge la acest rezultat, el s-a străduit să înlăture hiatele supărătoare şi nepermise, aglomerările de sunete identice, sinizezele intolerabile, inversiunile care împiedică mersul firesc al cugetării, preferînd chiar, pe ici pe colo, o greşeală de accent unei cacofonii, toate aceste spre a face să se audă şi în traducere acel murmur de armonie în care nefericitul poet şi-a învăluit jalea durerosului său exil.

TRISTELE

Povestea vieţii mele

S-asculţi, viitorime, cine sînt eu, poetul
Iubirilor gingaşe, pe care tu-l citeşti!
De loc sînt din Sulmona cea cu fîntîni de gheaţă,
Departe de cetate la mile nouăzeci.
Eu m-am născut acolo, de vrei să ştii, în ziua
În care cei doi consuli odată au pierit.
Din moşi-strămoşi, din vremuri, şi nu din darul soartei
Făcut acum, în urmă, eu sînt şi cavaler.
N-am fost chiar eu întîiul copil: avui un frate,
Născut mai înainte de mine cu un an.
Noi ne-am născut sub raza aceluiaşi luceafăr:
Cu două turte ziua de naştere-o serbam,
Din zilele Minervei războinice aceea
În care-ncepe lupta cea cruntă de la circ.
De tineri daţi la carte prin grija părintească,
Umblarăm la ai Romei vestiţi învăţători.
El, fratele, de tînăr plecat spre elocvenţă,
Era făcut să lupte cu armele din for.
Eu, însă, îndrăgisem cereasca poezie
Şi Muza într-ascunsul la dînsa mă trăgea.
Îmi tot zicea el, tata: «Deşartă meserie!
Omer nici o avere pe urmă-i n-a lăsat!»
Înduplecat de sfatu-i, le-am părăsit pe Muze.
Cercam să scriu acuma cuvinte-n slobod mers,
Dar ele pe-o măsură veneau să se aşeze:
Ce încercam a scrie, era îndată vers!
În vremea asta anii trecură fără veste.
Noi amîndoi luarăm şi toga de bărbat,
Am pus pe umeri banda cea lată de porfiră
Şi fiecare drumul ales şi l-a urmat.
Cînd fratele-mplinise abia două decenii,
Muri, luînd o parte şi din fiinţa mea.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Intrai apoi în slujbe menite celor tineri
Şi într-o vreme unul din triumviri am fost.
Mai rămînea senatul, dar n-am vrut laticlava
S-o port: era să-mi fie o sarcină prea grea.
Nu mă-ndemna la asta nici sufletul, nici trupul,
Să umblu după voturi nu mi-a plăcut deloc.
Şi Muzele întruna mă îndemnau să caut
Dorita îndelete şi tihnă din trecut.
Am onorat pe-atîţia poeţi din vremea ceea:
Cînd îi vedeam pe dînşii, credeam că-s nişte zei!
Ades bătrînul Macer îmi recita din *Păsări*,
Din *Leacurile* sale, din *Şerpii veninoşi*.
Adeseori Properţiu, mult scumpul meu prieten,
Din versurile sale de dragoste-mi citea.
Prieteni dragi îmi fură şi Ponticus şi Bassus,
Poet satiric unul şi epic celălalt.
Mi-a fermecat urechea şi lira lui Horaţiu
Cu-a' ei melodioase, italice cîntări.
Eu pe Vergiliu numa-l văzui, iar lui Tibullus
Nu-i dete timp ursita ca eu să-i fiu amic.
El vine după Gallus, Properţiu după dînsul,
Iar după ei, la rîndu-mi, al patrulea, vin eu.
Cum eu cinstii bătrînii, pe mine mă cinstiră
Cei tineri şi, de tînăr, am şi ajuns vestit.
Cînd am citit la lume întîi a' mele versuri,
Îmi şi răsesem barba cam de vreo două ori.
M-a inspirat femeia cîntată-n toată Roma
Şi căreia Corina în versuri eu i-am zis.
Eu multe-am scris, dar cele ce-am socotit că-s rele
Le-am pus pe foc eu însumi, ca să le-ndrepte el!
Cînd am plecat din Roma, urîsem poezia:
Am ars şi nişte cînturi ce-ar fi putut plăcea.
O inimă duioasă aveam şi simţitoare,
Săgeţile iubirii uşor mă biruiau.
Aşa eram atunce şi m-aprindeam îndată,
Dar vorbe despre mine prin lume nu umblau.
M-am însurat de tînăr, dar nu era de mine
Soţia ce mi-au dat-o: puţin am fost cu ea.
Urmă apoi a doua, femeie cumsecade,
Dar casă nici cu dînsa eu n-am putut ţinea.
A treia pîn' la urmă rămase lîngă mine
Şi n-a roşit să fie soţie de proscris.
În două măritişuri copila mea fu mamă
Şi mă făcu pe mine bunic de două ori.
Părintele meu, tocmai, ursita-şi împlinise:
Ani nouăzeci la număr fusese viaţa lui.
Şi eu l-am plîns pe dînsul cum m-ar fi plîns el însuşi.
Apoi şi mamei mele eu moartea i-am cinstit.
Ferice-i azi de dînşii: la vreme puşi în groapă,
Nu mai văzură ziua exilului cumplit.
Eu încă sînt ferice că nu trăiesc să vadă
A mea nenorocire şi nici nu m-au jelit.
Dar dacă mai rămîne ceva şi după moarte,
O umbră de mai scapă, uşoară, de pe rug,
Atunci, voi, umbre scumpe, de-aţi auzit de soarta-mi,
Şi dacă-n forul stigic şi eu sînt judecat,
Să ştiţi că nu o crimă, ci numai o greşeală
Mi-a căşunat exilul – să mint, ar fi păcat!
Dar morţii doarmă-n pace! Mă-ntorc la voi acuma,
Cei care vreţi povestea vieţi-mi s-o aflaţi.

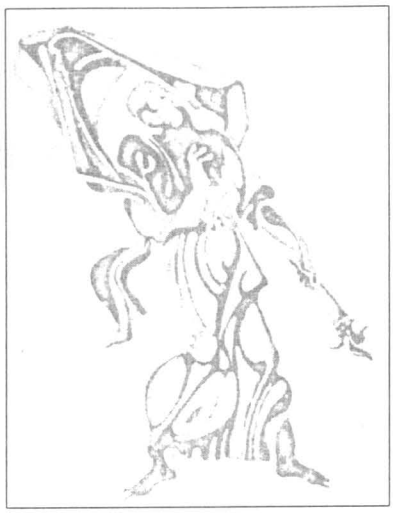

Venise bătrîneţea; ea-mi alungase anii
Cei buni; îmi înflorise şi părul de pe cap;
De zece ori acuma fugarul cel olimpic
Pe fruntea lui pusese cununa de măslin,
Cînd Cezar în mînie mi-a poruncit să caut
Pe Tomitani departe, la Pontul Euxin.
Pricina prăbuşirii mi-o ştie toată lumea
Şi nu mai e nevoie aice s-o arăt.
Dar ce-mi făcură soţii! Dar sclavii ce-mi făcură!
Şi cîte-am tras! Exilul n-a fost, nici el, mai greu!
Să cad răpus de rele? O! nu! ş-atunce toate
Puterile-adunîndu-mi, eu nu m-am dat bătut.
Da! am uitat de viaţa şi tihna de-altădată,
Şi arme potrivite cu timpul am încins.
Şi cît de multe stele-s de la un pol la altul,
Atîtea suferinţe şi eu am îndurat.
Purtat pe multe drumuri, eu am ajuns pe urmă
La geţi şi la sarmaţii cu arcuri înarmaţi.
Aici, deşi-mprejuru-mi e zăngănit de arme,
Eu tristele-mi ursite cîntînd le mai alin.
Deşi nu este nime ca să-mi asculte cîntul,
Aşa-mi petrec viaţa şi zilele-mi îngîn.
De mai viez eu încă şi-nfrunt a mea durere
Şi n-am urît lumina acestei scurte vieţi,
Dau ţie mulţumire, o, Muză, mîngîierea,
Limanul de odihnă şi alinarea mea!
Tu-mi eşti îndreptătoare şi soaţă: de la Istru
Mă duci şi-mi dai, o, Muză, un loc în Helicon.
Tu – lucru rar! – din viaţă mi-ai dat un nume mare:
La alţii după moarte li-l dai de obicei.
Invidia defaimă prezentul: mie însă
Ea nu-mi huli nici una din scrieri pîn-acum.
Nu şi-a pierdut talentu-mi renumele,-ntr-o vreme
În care se născură poeţi aşa de mari:
Pe mulţi îi pun deasupră-mi, dar eu – aşa se zice –
Nu-s mai prejos: în lumea întreagă sînt citit.
Temei dacă mai are tot ce presimt poeţii,
Să mor pe loc, pămînte, şi nu voi fi al tău!
Ori sînt vestit prin cîntec, ori prin bunăvoinţă,
Dau mulţumire ţie, o, cititorul meu!

Publius Ovidius Naso, *Tristele. Ponticele*,
traducere şi prefaţă de Teodor Naum,
ediţie ilustrată de Mircea Dumitrescu,
Editura Univers, Bucureşti, 1972

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bucureștii de altădată

Ce au fost Bucureştii

N. IORGA

Trăim într'un oraş pe care nu-l înţelegem şi de aceea nu-l ştim îngriji şi-l îndreptăm adesea pe linii de desvoltare care ar fi trebuit să rămînă totdeauna străine, stricîndu-i astfel, prin adausurile şi prefacerile noastre de acum, acel caracter care, în ciuda multor lipsuri şi neglijenţe, îl făcea totuşi simpatic odinioară străinilor cari ne vizitau. Greşala noastră, în ce priveşte măsurile pe care le luăm astăzi faţă de dânsul, vine de sigur şi din trista lipsă de gust care s'a întins aşa de răpede în timpurile noastre, distrugînd una din marile însuşiri ale acestui popor, care are un instinctiv simţ de ceia ce se potriveşte, se cade şi se cuvine. Dar în această rătăcire, o parte însemnată o are necunoştinţa aproape totală a împrejurărilor în care s'a ivit această reşedinţă domnească, în concurenţă cu o alta mai veche şi care, înaintînd necontenit şi prin puterea împrejurărilor şi prin forţa sa proprie de vitalitate, a ajuns să se impună ca o Capitală unică, pentru ca asupra ei să se reverse, la o anumită dată, grija atentă a unor foarte buni gospodari, pe cari în fapta pe care au săvîrşit-o nu i-am înţeles pe deplin nici pînă acum, pentru a li arăta recunoştinţa cuvenită...

Avem a face la început cu o fortăreaţă a Domniei.

Domnia Ţării-Româneşti, una din formele de viaţă trecută a poporului românesc, s-a întemeiat, după încercarea – foarte veche – a altei ţări româneşti, a unei Vlaşte – căci cuvîntul slavon are acelaşi sens ca şi cuvîntul românesc pentru numirea Statului – pe malul Dunării, în partea unde se păstrează şi pînă astăzi acest nume pentru un judeţ, în vecinătatea ilfoveană a căruia se află de altminteri pădurea Vlăsiei, în părţile de munte unde era vecinătatea cu regatul ungar, şi se poate stabili că viaţa încă neorganisată politic a unui neam capătă forma aceasta politică şi prin puterea ce gîlgîie într'însa, dar şi prin vecinătatea unei ţări care a căpătat acest chip de înjghebare mai desăvîrşită.

Din Argeş, trecînd dealurile, s'a mers întîiu la Câmpulung, unde era o veche aşezare de catolici coborîţi din Ardeal, strîns legaţi de biserica lor, lîngă care s'a ridicat, în proporţii mai mari, ca semn de stăpînire, ca mijloc de apărare prin zidurile înalte şi ca mulţămită adusă lui Dumnezeu, Biserica Domnească, împreună cu Curtea şi cu puternice mijloace de apărare.

În acest mediu rămas străin pînă tîrziu în secolul al XVII-lea, deşi localnicii deprinseseră limba românească, dar păstrau vechiul lor lăcaş de închinare, în jurul căruia există şi astăzi o organisare a credinţii latine, viaţa de Stat nu se putea desfăşura cu acea putere pe care o dă, – ceia ce, cînd a fost vorba de mutarea capitalei la Făgăraş, nu se ţinea în samă, – numai existenţa unei puternice populaţii, de aceiaşi origine naţională. S'a părăsit deci creaţia, de un caracter aşa de amestecat şi de o durată aşa

Mircea cel Bătrân în costum de cruciat, frescă de la Argeş, după modelul de la Cozia

de provisorie, care a fost această cetate străină în mijlocul satelor dintr'un Cîmpulung românesc. Deci, de la Cîmpulung s'a făcut coborîrea în jos către Tîrgovişte, trecîndu-se de pe malul Rîului Doamnei şi al Rîului Tîrgului către cursul mai larg al Ialomiţei. Aici se găsia un vechiu tîrg, care a dat numele său oraşului Tîrgovişte; finala aceasta işte, care înseamnă, nu o existenţă în present, ci o moştenire din trecut, cum este, de exemplu, în «porumbişte» unde a fost porumb, sau în «mirişte», în casul acesta nu are sensul general ce s'a păstrat până acum, căci pe această linie mult mai jos se întîlneşte acea apă a Mostiştei, venind de la cuvîntul slavon most, care înseamnă «pod» şi fireşte că aici erau poduri actuale, şi

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

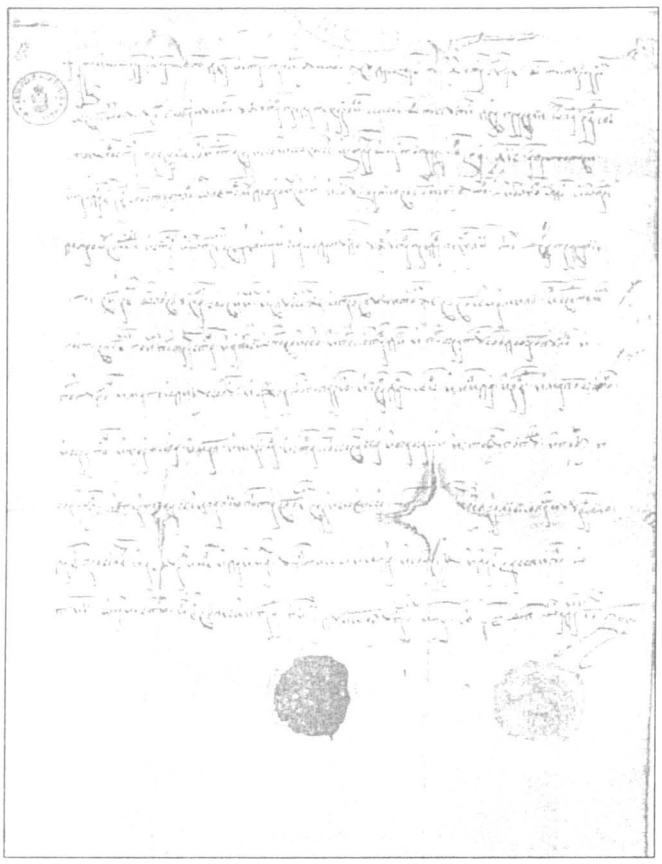

Mărturie bucureşteană din 1578

nu amintirea singură a unor poduri care au fost pe vremuri.

De şi Ialomiţa poate să însemne un mijloc de apărare, de şi de-asupra ei se ridică foarte sus dealul acoperit cu vii, în vîrful căruia a fost fără îndoială o biserică mai veche, din care s'a format pe urmă frumoasa clădire de piatră, după norme italo-dalmatine, a lui Radu-cel-Mare, Tîrgovişteа nu poate fi considerată într'adevăr ca o cetate. În vremuri grele, Domnia putea să păstreze numai cu greutate acest cuib al ei, care, în desfăşurarea împrejurărilor, a ajuns să fie numai un popas.

Cu totul alta era situaţia noii formaţii care fu Bucureştii, şi pe locul unei aşezări romane.

Odinioară un sat de păstori şi plugari, al moşului Bucur, de unde vine moşia lui şi coborîtorii lui, Bucureştii, localitatea însăşi nefiind decît moşia Bucureştilor, a oamenilor coborîţi din acest moş care este Bucur. Aici Dîmboviţa este largă şi pe vremuri ea făcea pe amîndouă malurile sale ochiuri de ape, care puteau să oprească înaintarea răpede a unui năvălitor.

Nu este o singură înălţime, ci pe malul de Sud mai multe dealuri se înşiră, de la al Radului-Vodă pînă la al Spirii, al Mitropoliei şi la părţile ridicate de către Cotroceni. Resistenţa se putea face prin urmare din mai multe părţi, cum, în cursul timpului, lupte s'au şi dat pe aceste puncte mai înalte.

Dar înfăţişarea acestor locuri mai avea o înlesnire pentru aceste scopuri defensive: la Cotroceni, al cărui nume chiar înseamnă un loc unde se «cotroceşte» cineva, sau, cum se zice în Banat, se «cotîrşeşte», era marea pădure în care, înainte de a ridica drept mulţămire către Dumnezeu mănăstirea lui, Şerban Cantacuzino, acest vechiu iubitor al Doamnei Anastasia a lui Duca-Vodă, ceia ce de la o bucată de vreme a ajuns să înţeleagă şi Vodă însuşi, a izbutit să găsească un adăpost.

De jur împrejur se întindea codrul, care păstra numele VIăsiei de odinioară şi din care şi până astăzi au rămas pîlcuri, care neapărat au trebuit să fie curăţate. Aceasta fără a mai pomeni de lacurile sămănate în dreapta şi în stînga, care acestea înseşi formau ca o cingătoare defensivă pentru oraşul ce rămînea să se întemeieze şi pentru cetăţuile menite să-l apere.

Ceia ce a grăbit însă aşezarea Domniei la Bucureşti, măcar pentru o bucată de vreme, a fost tendinţa politicii lui Mircea I-iu, pe care noi îl numim cel Bătrîn, fără ca aceasta să trebuiască a ne face să credem într'o vrâstă tîrzie, sau într'o viaţă îndelungată a lui, căci şi «bătrîn» şi «mare» nu înseamnă altceva de cât «cel vechiu», «cel d'întîiu», de a se întinde către Dunăre, unde îl chema moştenirea Statului bulgăresc desfiinţat şi alianţa pe care a încheiat-o, pentru o bucată de vreme, cu unul din Sultanii tineri rămaşi de pe urma lui Baiezid I-iu, Musa. Acela care era să stăpînească în Dobrogea, avînd punctul de sprijin la Nord în ChiliaVeche sau Licostomo, iar la Sud în vechea cetate celto-geto-romană de la Durostorum, devenită Silistra, acela care moştenise de la înaintaşul său Vladislav Voevod drepturi asupra Nicopolului, «Nicopoia» de odinioară, şi asupra Vidinului, Diiul nostru, puternicul Domn care a putut să se intituleze stăpîn al cetăţilor turceşti de pe malul drept al Dunării, s'a gîndit să-şi asigure această posesiune, pe care n'o va putea transmite urmaşilor săi, mai slabi în împrejurări mai grele, prin întărirea pe malul stîng al Dunării a cetăţii din Giurgiu, întemeiată şi ea pe basa unui vechiu sat, al moşului Giurgiu, aşa încît localitatea, menită unei mai mari desvoltări, ar fi putut să se cheme Giurgeşti sau Giurgiuleşti.

Pe cînd lucra de zor, trăgîndu-şi cheltuielile din blocurile de sare pe care le vindea dincolo de Dunăre, la întărirea Giurgiului, Mircea a simţit deci nevoia de a-şi avea un popas la mijlocul drumului, între regiunea de dealuri şi între fluviu, în acel loc atît de bine asigurat din mai multe puncte de vedere care a fost Bucureştii.

Dar, linia Dunării şi stăpînirea pe malul celălalt fiind părăsite de la o bucată de vreme şi Turcii, după aşezarea lui Mohammed I-iu în Scaunul de stăpînire al Otomanilor, avînd ei capetele de poduri pe ţermul stîng, împreună cu o întinsă raia ce mergea până la margenea pădurii prin care ea era apărată mai departe în Nord, mutarea la Bucureşti putea să fie mai puţin indicată pentru aceşti stăpînitori mai tîrzii. Ceva care era nu de natură militară, ci politică, a atras însă pe Domnii ceilalţi din secolul al XV-lea către această Capitală de schimb.

Acest motiv politic a fost atîrnarea în care s'au găsit aceşti Domni mai slabi faţă de acea împărăţie turcească. Cum, în nesiguranţa moştenirii la tron, orice Domnie putea să fie necontenit ameninţată de un «domnişor», pe care l-ar fi ridicat un partid de boieri, refugiul la Turci devenia pentru cel din Scaun o adevărată necesitate. Giurgiul, care determinase ridicarea Bucureştilor, trăgea acum către sine această a doua Capitală a ţării, ţinînd-o legată de puterea otomană

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

cuprinsă între zidurile sale.

Aşa s'a urmat şi în tot secolul următor, al XVI-lea, cu acea deosebire că între cele două ramuri ale dinastiei, una, de care se ține şi Mihaiu Viteazul, cu îndreptarea ei către creştinătate şi către cultura apuseană, către alianța dincolo de munți, preferă Tîrgovişteа, iar aceia care prin Mircea Ciobanul venia din neamul aprigului Țepeş se simția, prin adevărate tradiții de familie, mai legată de Bucureşti.

De la o bucată de vreme însă acelaşi sentiment de alipire către creştinătate, moştenit de la Mihai însuşi, care era legat de Tîrgovişte şi prin faptul că la Sfîntul Nicolae din Deal, fundația lui Radu-cel-Mare, se afla îngropat părintele său Petraşcu, numit cel Bun pentru bunătate, dar poate şi pentru a-l deosebi de Petraşcu cel nou, zis şi Nicolae, fiul lui Mihai, şi acel bunic care era Radu, ctitorul însuşi, a stăpînit, dela un capăt până la celălalt, pe fostul ostaş al «viteazului», care era odinioară numai Aga Matei din Brîncoveni şi care a rămas în amintirea noastră, după titlul luat mai târziu, Matei Basarab, sau, în forma cea bună a numelui, Băsărabă. Matei-Vodă s'a temut necontenit de o lovitură din partea Turcilor, ajutați sau ba de răul vecin din Moldova, rîvnitor la stăpînirea asupra amânduror țărilor şi chiar şi asupra Ardealului, care a fost Vasile Lupu. O surprindere din Turcia putea să-l ajungă oricînd, şi de aceia a fost mai asigurător pentru dînsul să se țină de Scaunul cel vechiu al Tîrgoviştii.

Bucureştii era amenințat să decadă în această părăsire care n'a fost totală, dar pe care o putem constata, urmărind schimbările din loc ale Domniei.

Aici însă, oraşul el însuşi, prin puterea sa de viață, ajunge a se desvolta, întîiu supt raportul locuitorilor, al comerțului pe care îl făcea, al elementelor străine, mai ales din Răsărit, pe care le atrăgea, pentru ca pe urmă să recheme Domnia aici.

De aceia urmaşul lui Matei, care, prin legăturile cu Gheorghe Rakoczy al II-lea din Ardeal, continuă de fapt politica lui Matei, s'a întors la Bucureşti, cari atrăseseră de alminteri tot mai mult Mitropolia țării.

De aceia acest Constantin-Vodă, fiul lui Radu Şerban, a clădit pe una din înălțimile ocrotitoare ale oraşului biserica sa, anume ca să adăpostească pe Vlădica țării. De aceia acte însemnate din viața lui zbuciumată s'au petrecut aici, el fiind, de altfel, fiul unei preutese din Ilfov, care fusese iubita lui Radu-Vodă, ceia ce iarăşi putea să-l îndrepte în această direcție. Cu politica sa, întâiu turcească, apoi legată de acelaşi Ardeal al dinastiei ungureşti şi de ideia cruciatei, fără a rupe până la un anume moment legăturile cu Sultanul, Mihnea Radu, care a vrut să imite pe Mihai Viteazul în nume şi în fapte, a oscilat între Bucureşti şi între Tîrgovişte. Cînd el a căzut, Turcii au impus pentru toți Domnii cari au venit pe urmă, până la sfîrşitul veacului, chiar pentru un aşa de mîndru stăpînitor cum a fost Şerban Cantacuzino, reşedința Bucureştilor, în margenea căruia am văzut că acest Cantacuzino a întemeiat frumoasa mănăstire a Cotrocenilor.

Aceiaşi nevoie de politică dibaciu nesigură, timp de mai mult de un şfert de veac, între Turci, Austrieci şi Ruşi, a făcut pe Constantin Brîncoveanu să urmeze exemplul lui Matei. Bucureştii îi sînt datori cu o mulțime

Mihai Viteazul – portret de Sadeler

de îmbogățiri şi înfrumusețări, dar el caută să învie acea Târgovişte care pe vremea lui îşi înmulțeşte bisericile, pentru că pe acolo, la un moment greu, era drumul, pe valea Ialomiței, către Ardeal.

O a treia perioadă în istoria Bucureştilor începe cu instalarea Fanarioților prin Nicolae Mavrocordat. Ea ține până la 1821. În toată această vreme, Domnii, veniți din Constantinopol, se inspiră din lumile cunoscute acolo din copilăria şi tinerețea lor. Pentru dînşii nu pot fi două Capitale şi li este închisă calea unei îndoite politice. Sînt, cu toată autonomia care s'a păstrat, doar vechilii împăratului din Constantinopol, de care atîrnă în toate privințile. Gîndul lor cel mai ambițios este să facă din această Capitală unică o icoană a acelui împărătesc Țarigrad.

Pentru aceasta, ei vor întrebuința aceleaşi metode pe care Sultanii otomani le împrumutaseră dela împărații bizantini, iar aceştia dela predecesorii lor romani.

Caracterul militar al cetății a dispărut de mult, autonomia orăşenească este suprimată, județii din Bucureşti, şefii acestei vechi municipalități dispărînd: tot ce se face este din inițiativa Domnului şi prin organele lui.

Este un regim de ordonanțe, de lucruri scrise, de măsuri impuse. Oraşul creşte, vechile împrejmuiri trebuie să fie necontenit înlăturate, o imensă mahala se strînge în jurul centrului cuprinzînd străzile de comerț, curțile boierilor şi reşedința domnească. Ceia ce lipseşte însă, tocmai din causa acestei supravegheri de aproape, acestei tutelări domneşti, este simțul cetățenesc.

El încercase să se manifeste de la 1740 pînă pe la 1770, cînd suna clopotul Mitropoliei, Vlădica se punea în fruntea orăşenilor, chiar cu primejdia ca mai tîrziu şefii mişcării să atîrne în spînzurătoare, şi stăpînitorul era silit să dea drumul boierilor zurbagii, cari voiau să facă pe Fanariot a înțelege că pe lîngă dînsul este totuşi o țară, cu amintirile, voința şi tendințile ei.

De la 1774 înainte, cu seria nouă a Fanarioților, strîns legați de Constantinopol, această vioiciune gata de

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

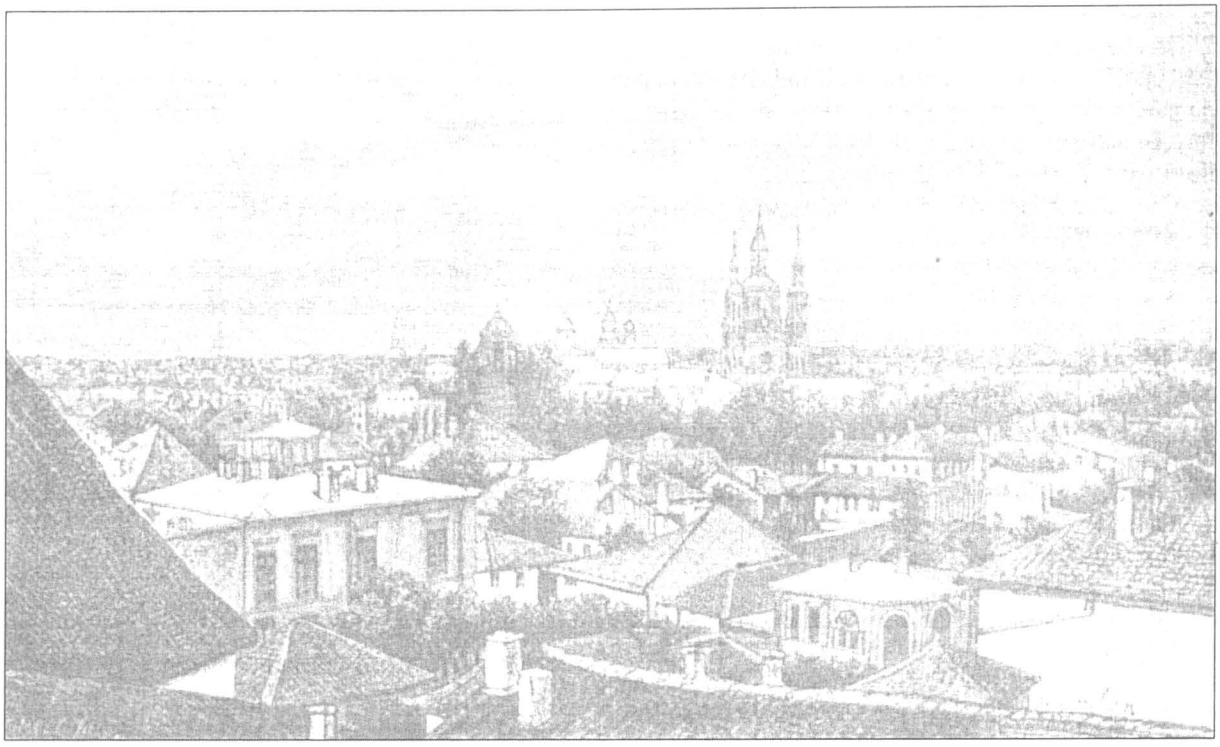

Bucureştii în 1878

tulburare a dispărut.

În loc rămîn, după obiceiul constantinopolitan, cîrtirile din cafenele şi biletele neiscălite, cu critici amare, în româneşte şi greceşte, care se strecoară pe supt poartă în curţile boierilor. Cronica unui Zilot Românul nu face decît să dea expresie, într'o operă literară, acestui fel de a se arăta nemulţămirea, la care se adăuga, tot după obiceiul din Constantinopol, darea de foc.

Cu aşezarea din nou a Domniei de ţară, o eră de occidentalisare se deschide pentru amîndouă ţările noastre, prin urmare şi pentru Capitala munteană a Bucureştilor. Nu se poate zice că n'a fost o adevărată iubire a acestor noi stăpânitori pentru reşedinţa lor: bătrînul Grigore Ghica, fratele său mai tînăr, Alexandru, fraţii Gheorghe Bibescu şi Barbu Ştirbei, trebuie aşezaţi între binefăcătorii Bucureştilor. A lipsit, într'adevăr, celor doi din urmă înţelegerea pentru o tradiţie pe care arhitecţii aduşi din Austria au călcat-o în picioare, stricînd caracterul vechilor biserici, pe care uneori numai, şi cu multă greutate, îl poate restabili Comisia Monumentelor Istorice. Dar supt această oblăduire mai mult patriarhală nu se mai întîlnesc scene asămănătoare cu acelea de pe vremea unui Constantin Mavrocordat şi unui Ştefan Racoviţă, în care simţiai că este o lume populară în stare să arăte ce vrea.

Cînd o nouă generaţie a venit, cu idei liberale în formă revoluţionară, ea a împiedecat ivirea unei conştiinţe publice, tocmai prin aceia că a organisat o putere a «poporului», în formă de club. Cu aceşti Bucureşti au avut a face, în momentele grele ale cîrmuirii lor, şi întîii Domni ai Unirii, Cuza-Vodă şi Carol I-iu. Tradiţia cetăţenilor indignaţi într'adevăr şi a falsilor «cetăţeni indignaţi», cum au fost botezaţi ironic, a făcut ca aceia ce putea fi un spirit al Capitalei să devină numai o simţire de club, la dispoziţia stăpînitorilor primelor situaţii în politică.

Dacă ar fi fost altfel, dacă această conştiinţă publică, din ce în ce mai luminată şi mai legată de aşezăminte culturale, care nu s'a putut desvolta din lipsa unei atmosfere prielnice, ar fi existat, de sigur că şi greşelile multor primari cari s'au succedat nu s'ar fi produs, şi n'am asista şi astăzi la prefacerea oraşului după toate capriciile străinilor pripăşiţi aici, cari au stricat aspectul românesc al unor cartiere întregi şi au făcut adesea din biserici nişte clădiri părăsite şi menite ruinei. Nu prin voia Bucureştenilor însişi, noua înfăţişare, nepotrivită şi uneori antipatică, a Bucureştilor s'a produs.

Oameni de pretutindeni şi uneori de toate naţiile s'au năpustit asupra banilor cari se puteau câştiga aici. Oraşul nu mai este de recunoscut pentru aceia cari au trăit în el altă dată.

A curăţa această Capitală, despre care un străin spunea că într'un singur deceniu ar putea ajunge una din cele mai frumoase din Europa, cruţîndu-se resturile de grădini care mai sînt şi împiedecându-se dărîmarea a ceia ce mai înfăţişează un trecut de artă, liberînd-o de toate elementele pe care le-am primit, dar care nu folosesc la nimic, de la vagabondul venit de multe ori din anumite sate basarabene nenorocite pînă la represintantul fabricilor cu capital străin şi metode de lucru neasămănătoare cu ale noastre, de la un capăt al Ardealului la celălalt, a supune unei acţiuni sociale şi culturale ceia ce rămîne, pentru a face dintr'înşii cetăţeni adevăraţi ai unei adevărate cetăţi metropole româneşti, iată care este programul vremurilor viitoare.

N. Iorga, *Istoria Bucureştilor*,
Ediţia Municipiului Bucureşti, 1939

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Arhive bucureștene

Partidul Național Liberal
(II)

Georgeta FILITTI

La liceele particulare, după cum dezvăluia *Nic. I. Rusu*, situația era gravă și se cerea curmată neîntârziat: 68% din personal era necalificat; nu aveau manuale didactice corespunzătoare iar rezultatele erau foarte slabe. În schimb aveau „drept de publicitate", adică elevii puteau fi promovați de propriii profesori care le eliberau certificate de absolvire egale ca valoare cu cele ale școlilor de stat. La 1933 în țară funcționau 43 licee maghiare, 29 germane și 9 evreiești. În timp ce la stat gradul de promovabilitate era de 54 – 71%, la liceele minoritarilor proporția era uneori și de 100%. Rezultatul? „Pe de o parte străduințele noastre continui de a apropia populația minoritară pentru o conviețuire de bună înțelegere se zdrobește aprioric de activitatea rău îndrumată a acestor școli; pe de alta, înzestrate cu drepturi de stat, ele aruncă pe piață, la concurență cu școlile românești, 1/3 din elevii lor, fără pregătire temeinică, fără folos și străini pentru cultura țării".

Se aduce în discuție, de prof. *C. Motomancea*, și eficiența *comunității școlare* (creată prin lege în 1919). Acestea erau organisme formate din părinți, profesori, foști elevi care aduceau dascăli sever selectați, reparau școala, cumpărau localuri, material didactic. Apoi întrețineau internate, cantine, susțineau elevii săraci, cabinetele medicale, organizau excursii, colonii de vacanță, amenajau cinematografe școlare, asigurau premiile de sfârșit de an ș.a. Dar țărăniștii, vrând să încarce aceste comunități școlare cât mai mult, le-au obligat să plătească profesorii suplinitori și personalul administrativ al școlilor. Cereau ca brevetul comunităților școlare (format în primul rând din taxele plătite de părinți) să nu fie aprobat de Ministerul Educației.

I. N. Ciolan cerea cooperative școlare, ținute de elevi. Ar fi învățat astfel solidaritatea și educația cetățenească, „baza activității practice".

Învățământul superior era pentru prof. *Dragomir Hurmuzescu* „reprezentantul spiritual al unei țări". Și după ce face istoricul întemeierii instituțiilor corespunzătoare (Academia Mihăileană de la Iași – 1835, Colegiul Sf. Sava de la București – 1837, Universitatea din Iași – 1860, cea de la București – 1863, Facultatea de Medicină București – 1869) declară că universitatea are în primul rând nevoie de autonomie. Apoi pledează pentru introducerea învățământului aplicat prin înființarea catedrelor de chimie tehnologică și electricitate practică. Totuși școlile speciale superioare nu trebuiau incorporate universității, ci găsită o formă de cooperare. Deopotrivă era necesară dezvoltarea laboratoarelor – totul orientat spre industrie și apărarea națională. În acest sens, la inițiativa regelui Carol al II-lea începe construirea unui cartier universitar igienic, dotat cu biblioteci, laboratoare, institute, cămine studențești, o cetate universitară – lângă Facultatea de Medicină deja existentă. „Această concentrare va fi de mare folos pentru circulația ideilor, prin contact între

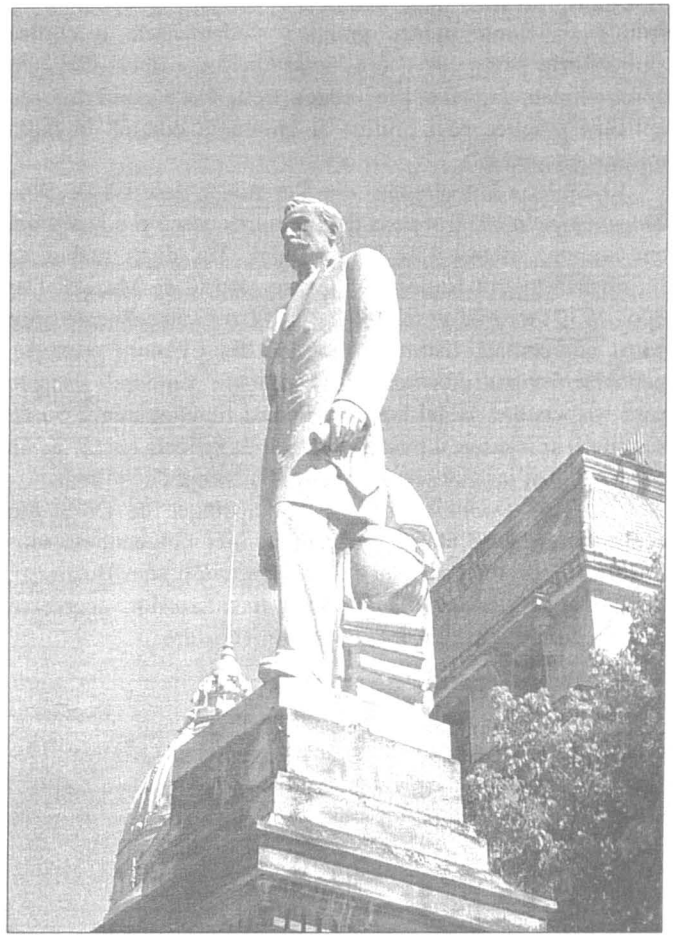

Ion Jalea – ***Spiru Haret***

studenți și profesori de diferite specialități". Aceasta pentru că, încheie D. Hurmuzescu, „politica liberală însemna a provoca și a dezvolta prin învățătură puterile sufletești și energiile active ale poporului".

Și prof. *I. G. Popescu* insista asupra cercetării științifice făcute de asistenți și de profesori ca „punct de plecare al tuturor descoperirilor științifice" căci „legătura strânsă a cercetării științifice cu apărarea națională prin intermediul tehnicii e azi evidentă". Profesorul amintea că Polonia și Cehoslovacia, care înțeleseseră însemnătatea cercetării, erau înaintea noastră.

Aurel Candrea, profesor la Facultatea de Litere din București, oferă o imagine milenaristă: „peste 2 – 3 ani Universitatea va rămâne pustie... falnica zidire îngrădită [...] va deveni refugiul tuturor gângăniilor și guzganilor care vor roade ce va mai fi rămas din comorile de cărți adunate acolo de zeci de ani". Pesimismul profesorului era oarecum justificat deoarece între 1929 și 1933 numărul studenților scăzuse cu 75% iar afirmația alarmată „Cultura se pră-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

bușește!" trebuia să dea de gândit. Profesorul Candrea cerea în primul rând crearea unui fond pentru ajutorarea studenților dintr-un timbru de 5% pus pe cărțile didactice, ceea ce ar fi adus cinci milioane de lei pe an. Cu adăugarea unei sume echivalente de la buget se puteau susține 1.000 bursieri – 800 lei lunar fiecăruia. Apoi cursurile, ca și lucrările studenților merituoși, să fie scoase la tipografia Universității. În fine, să se introducă cinematograful și radioul ca mijloace de predare.

Prof. *Udrisky* de la Facultatea de Medicină Veterinară cerea extinderea spațiilor de laborator pentru producția de vaccinuri, crearea unui centru de studiere a epizootiilor, spitale suficiente pentru practica studențească, o clinică ambulatorie pentru asistarea lăptarilor și a măcelarilor care aprovizionau capitala. Mai vedea trebuitoare conferințe cu aplicații practice căci „rutina și ignoranța domină în masa micilor gospodari".

Situația Universității din Cernăuți e descrisă de *Dim. Marmeliuc*. În 1918 aceasta devine românească și e înzestrată cu cămine; oferea 130 burse anual. Tot după război se înființează teatrul Național și Conservatorul de Muzică. Dar după 1930 lucrurile se schimbă: din 200 milioane alocate celor patru universități, Institutul biologic din Cernăuți primește, pentru terminarea construcției, 15 milioane. Catedrele vacante sunt suspendate, la fel bursele. Pentru funcționarea a 50 de seminarii și institute e pusă la dispoziție „ridicola sumă" de un milion de lei, iar Conservatorul e pur și simplu desființat.

C. C. Damian, profesor la Facultatea de Drept din același oraș, cere menținerea autonomiei universitare, uniformizarea catedrelor celor patru universități (din București, Iași, Cluj și Cernăuți), legiferarea transferurilor, acordarea masivă de burse și ridicarea cetății universitare.

*

Cum adunarea consultativă discuta și rolul bisericii în procesul de învățământ, mai mulți preoți își spun părerea în legătură cu prestația bisericii, acuzată în general de neactivitate. Economul *D. Georgescu* amintește că în 1928 salariul unui preot era de 11.750 lei iar până în 1933 fusese redus la 5.337 lei. La 13 milioane de credincioși ortodocși existau 18 eparhii cu 7.150 preoți și 73 protopopi. Biserica unită avea 1.341.631 credincioși (5 eparhii, 1.583 preoți, 83 protopopi) iar biserica catolică 1.087.036 credincioși distribuiți în 6 eparhii.

P. Parfenie cerea ca preoții să fie declarați funcționari publici. Bisericile cu averi proprii să aibă preoții salarizați de stat (veniturile fiind folosite pentru opere de caritate) iar pământurile bisericii din zona rurală să le poată exploata în folos exclusiv.

*

După prezentarea atâtor puncte de vedere Adunarea consultativă a adoptat o moțiune de caracter absolut general unde figurau deziderate ca acestea: învățământul primar să aibă o durată de 7 ani, cu accent pe practică; școlile normale distruse de țărăniști să fie reînființate; să se creeze noi școli pentru adulți; să se reorganizeze comitetele școlare; învățământul secundar teoretic (fără lucru manual) să aibă doar două secții: literară și științifică. Să funcționeze, de asemenea, învățământul secundar practic.

*

Adunarea consultativă din 1933 e doar un moment din lungul șir de dezbateri, mereu reluate, de cum trebuie conceput și făcut competitiv învățământul românesc.

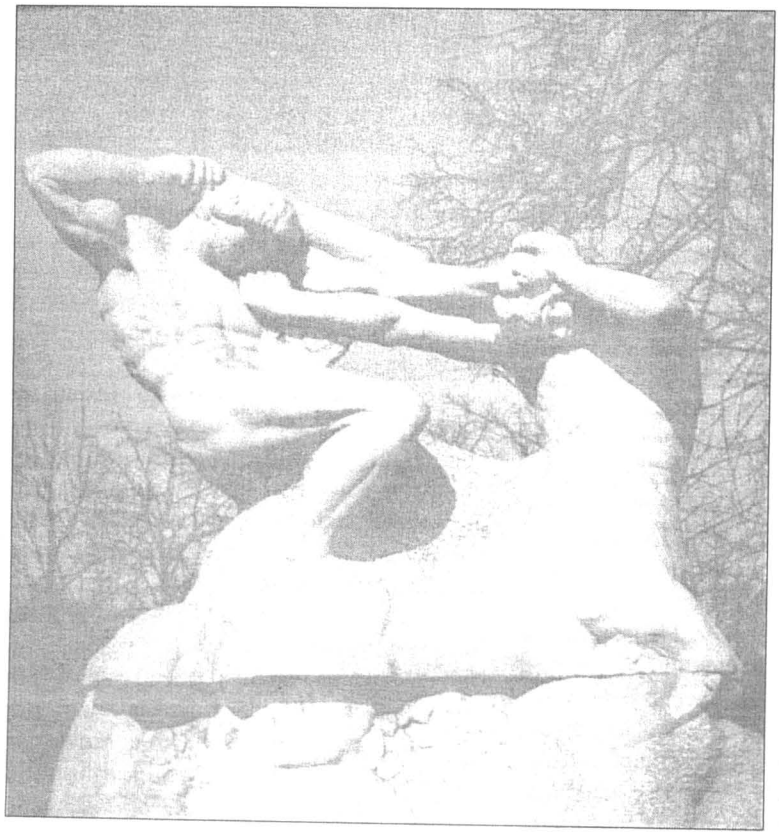

ION JALEA

Hercule doborând Centaurul

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Patrimoniu

Din colecţiile Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

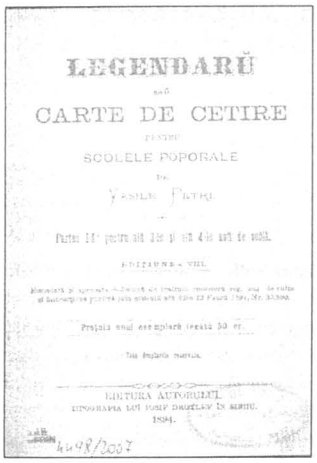
LEGENDARŬ
SAŬ
CARTE DE CETIRE
PENTRU
SCOLELE POPORALE
DE
VASILE PETRI
EDIŢIUNEA VIII.
EDITURA AUTORULUI.
TIPOGRAFIA LUI IOSIF DROTLEF IN SIBIIU.
1894.

Vasile PETRI, ***Legendaru sau Carte de cetire pentru şcolile poporale***
Ediţiunea VIII, Editura autorului, Tipografia lui Iosif Drotlef în Sibiu, 1894

Să mergem, fraţi, la şcoală, / Că-i timpul să-nvăţăm! / De lucru şi de zoală / Să nu ne speriem! / Românul de nu-nvaţă, / Din lume e pierdut; / A duce o viaţă / Ca moşu, a trecut. / Numai ştiinţa / Şi iscusinţa / Ne pot scăpa: / Dar fără ele, / Necazuri grele / Ne-or inunda. // Un om, care nu scrie / Citi şi calcula, / Şi care nu şti scrie, / Ce poate cugeta, / Acela-n astă lume / Adese e-nşelat, / Şi astăzi al său nume / De nime nu-i stimat. / Deci dar cititul, / Precum şi scrisul / Ş-a calcula, / Cu diliginţă / Sau sîrguinţă / Le-om învăţa!

Mateiu I. CARAGIALE, ***Pajere***
Ediţie îngrijită de Marica M. Caragiale, cu o notiţă bibliografică de Perpessicius şi un portret inedit al autorului de Marcel Iancu, Editura „Cultura Naţională", Bucureşti [1936]

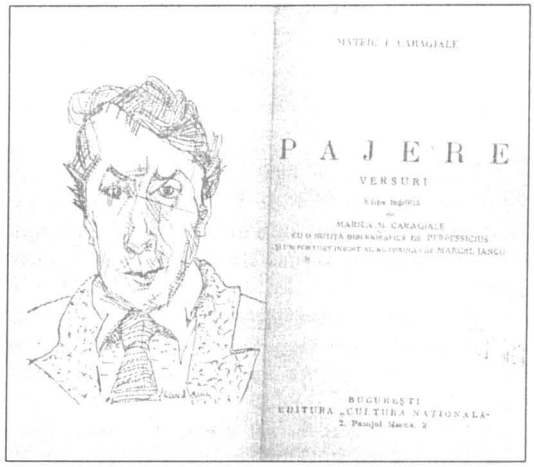
MATEIU I. CARAGIALE
PAJERE
VERSURI
Ediţie îngrijită
de
MARICA M. CARAGIALE
CU O NOTIŢĂ BIBLIOGRAFICĂ DE PERPESSICIUS
ŞI UN PORTRET INEDIT AL AUTORULUI DE MARCEL IANCU
BUCUREŞTI
EDITURA „CULTURA NAŢIONALĂ"
2, Pasajul Macca, 2

Mi-a îngânat stăpâna: „Nu 'n file 'ngălbenite / Stă 'mbălsămată taina măririi strămoşeşti. / Amurgul rupt de purpuri aprinde; de-l priveşti / Se 'nfiripă 'n vâlvoarea-i vedenii strălucite. // Căci, uriaşe stoluri la zări încremenite, / Zac norii ce în pragul genunilor cereşti, / Par pajere 'ncleştate de sgripţori din poveşti / Umbrind cetăţi în flăcări cu turnuri prăbuşite. // Dar ceaţa serii 'nneacă troianele de jar. / Atunci mergi de te-aşează subt un bătrân stejar, / Ascultă mândrul freamăt ce 'n el deşteaptă vântul, // Ca 'n obositu-ţi suflet de vrajă răsvrătiţi, / Când negrul văl al nopţii înfăşură pământul / În geamăt să tresalte străbunii adormiţi".

AŞEZĂMÂNTUL CULTURAL
ION C. BRĂTIANU
XXII
DIN ARHIVA LUI
DUMITRU BRĂTIANU
DE
AL. CRETZIANU
VOL. I
IMPRIMERIILE INDEPENDENŢA
1933

Al. CRETZIANU, ***Din arhiva lui Dumitru Brătianu: acte şi scrisori din perioada 1840 – 1870***
Aşezământul Cultural Ion C. Brătianu, Vol. I, Imprimeriile Independenţa, 1933

... Din oamenii de la 1848, singur Ion Brătianu a avut sau a dobândit mai târziu toate însuşirile omului de Stat. Dumitru Brătianu, Rosetti, fraţii Goleşti au fost şi au rămas, până la sfârşitul vieţii, apostoli.

Nimeni nu le poate nega un loc de frunte printre oamenii mari ai ţării. Nimeni nu poate pune la îndoială partea hotărâtoare pe care au luat-o la regenerarea României. Iar dacă vreodată opera lor ar fi primejduită, dacă drepturile şi libertăţile acestui popor ar fi ameninţate din afară sau dinăuntru, avem credinţa că se vor ivi alţi Brătieni, alţi Goleşti, alţi Rosetti, care să lupte, să sufere şi să învingă.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Istoria cărții

GIAMBATTISTA VICO

Principiile unei ştiinţe noi cu privire la natura comună a naţiunilor

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

I. Traducerea de față s-a făcut după textul italian al operelor: *Autobiografia* şi *Principi di scienza nuova d'intorno alla comune natura delle nazioni,* cuprinse în volumul *Giambattista Vico* – Opere, *a cura di Fausto Nicolini*, Riccardo Ricciardi Editore, Milano-Napoli, 1953.

2. Au mai fost consultate următoarele traduceri;

a) Giambattista Vico, *Principes d'une science nouvelle, relative à la nature commune des nations,* traduction intégrale d'après l'édition de 1744, par Ariel Doubine, professeur à l'Université américaine de Beyrouth; Présentation par Benedetto Croce; Introduction, notes et index par Fausto Nicolini; Paris, Les Editions Nagel, 1953.

b) *Vie de G.-B. Vico suivie d'une traduction de /'Autobiographie, d'un Choix de Lettres, d'une poésie et de diverses Notes* – thèse complémentaire... par J. Chaix-Ruy; Louis Jean Imprimeur-Editeur, G.A.P., H.-Alpes, f.a. (1943).

c) *La Science Nouvelle par Vico*; traduite par l'auteur de l'Essai sur la formation du dogme catholique, Paris, 1844.

d) *Grundzüge einer Neuen Wissenschaft über die gemeinschaftliche Natur der Völker*, aus dem Italienischen von Dr. Wilhelm Ernst Weber, Leipzig, Brockhaus, 1822.

3. Notele, figurînd la sfîrşitul volumului, au fost grupate pe mari unități: Autobiografia, Ideea Operei, Cărțile I – V, Concluzia Operei şi Apendicele;

În cuprinsul fiecăreia din aceste unități numerotarea s-a făcut în continuare, începînd cu nota l.

Majoritatea Notelor aparțin lui Fausto Nicolini, îngrijitorul ediției italiene, principalul exeget al operei lui Vico.

S-au marcat printr-un asterisc notele care au fost întocmite de subsemnata, precum şi adaosurile la notele comentatorului italian.

Revizia traducerii textelor latine a fost făcută de lector univ. Traian Costa.

Nina Façon

GIAMBATTISTA VICO (1668 – 1744)

Nina FAÇON

Prezentînd publicului românesc cea dintîi traducere a *Ştiinţei noi*, este firesc să încercăm a-i da nu atît expunerea exhaustivă a gîndirii filozofului, cît îndreptarul necesar înțelegerii ei. Căci *Ştiința nouă* este într-adevăr mai mult decît un sistem filozofic încheiat, o operă prin excelență deschisă, o ipoteză de lucru, o sumă de idei organic structurate şi propunînd cititorului o metodă de gîndire care, pornind de la epistemologie şi ajungînd la etică şi politică, cuprinde perspectiva unei concepții complete despre civilizație şi cultură, despre geneza şi legile dezvoltării lor. Aflat la răscrucea unor epoci, sfîrşitul filozofiei scolastice şi afirmarea filozofiei moderne, într-un mediu de cultură periferic față de centrele active ale gîndirii europene în acei ani, Vico a preluat o tradiție şi a introdus în ea germenul fecund al unei concepții noi care constituie, în multe aspecte ale ei, o răsturnare a unghiurilor de vedere şi o reorganizare esențială a scopurilor şi metodelor cunoaşterii omeneşti; înainte de a fi părăsit scolastica şi fără a participa direct şi declarat la întemeierea filozofiei moderne, Italia are, prin Vico, un Bacon şi un Descartes, în epistemologie, un Grotius şi un Montesquieu în filozofia dreptului, un Kant în problematica frumosului, un filozof al culturii care-l precede pe Herder şi generația marilor gînditori ai epocii romantice. Vico înfăptuieşte trecerea de la filozofia scolastică la filozofia romantică, „arzînd etapele" şi neagă valoarea *cogito*-ului cartezian înainte de a-i fi încercat pînă la epuizare potențele explicative; îl admiră pe Bacon dar pune mai presus de lumea lucrurilor, lumea ideilor, şi lor le aplică metoda cunoaşterii călăuzite de empirism; datorită lui, gîndirea italiană nu cunoaşte momentul crizei sceptice reprezentate de David Hume pentru că, înainte de a ajunge la concluziile ultime ale empirismului lui Locke, ducînd spre idealismul subiectiv al lui Berkeley, Vico limitează scopurile cunoaşterii la lumea omului şi a creațiilor lui şi îi asigură aici atingerea certitudinii; ocolind criza sceptică, *Ştiința nouă* conține, la începutul secolului al XVIII-lea, schița viitoarelor cercetări care, propunîndu-şi un țel limitat, definirea şi clasificarea ştiințelor spiritului, oferă generațiilor următoare, de la Herder la Hegel şi la Auguste Comte, fundamentele modernei filozofii a istoriei, ca explicație a civilizației şi culturii omeneşti în varietatea geografică a aspectelor şi în unitatea lor esențială, guvernată de legi identice în tot cuprinsul ei...

Autobiografia arată dezvoltarea gîndirii autorului într-o altă succesiune a etapelor ei de constituire, iar înlănțuirea faptelor urmăreşte să demonstreze inaderența la ea a contemporanilor celor mai apropiați, ca o dovadă a superiorității ei față de gîndirea prezentului...

Cei care a putut să cuprindă în paginile lui toată istoria omenirii din care l-a omis pe Dumnezeul protector şi binevoitor, înlocuindu-l cu omul care se zbate şi învinge, eliberîndu-se de animalitate, nu putea fi doar un intelectual, filozof sau fizician amator, cum erau cunoscuții sau protectorii lui; scriindu-şi opera, se îndepărta de ei, cu umilință şi convingere; figura morală a lui Vico impune tot atît de profund ca şi gîndirea lui gravă şi avîntată în acelaşi timp.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Ideea operei

Explicaţia gravurii care precede pagina de titlu şi slujeşte drept introducere la opera de faţă

§ 1 După cum a procedat Cebes Tebanul în scrierea sa despre morală, tot astfel procedăm şi noi, şi prezentăm un *Tabel al civilizaţiilor* care să-i fie de folos cititorului pentru a cuprinde cu mintea ideea acestei opere înainte de a o citi, şi pentru a o păstra mai uşor în memorie, cu ajutorul astfel primit de la imaginaţie, după ce o va fi citit.

§ 2 Femeia cu tîmplele înaripate care domină, în picioare, globul lumesc, adică lumea naturii, este metafizica, acesta fiind numele ei. Triunghiul luminos, avînd înăuntrul lui un ochi care vede, este Dumnezeu în ipostaza lui de providenţă; metafizica, în atitudine de extaz, îl contemplă sub această înfăţişare, în ordinea lucrurilor naturale, aşa cum l-au contemplat pînă acum toţi filozofii; dar în opera de faţă, înălţîndu-se mai sus, ea contemplă în Dumnezeu lumea minţilor omeneşti, care este lumea metafizică, pentru a dovedi prezenţa lui ca providenţă în lumea sufletelor omeneşti, care este lumea civilizaţiilor, adică lumea naţiunilor; aceasta este alcătuită din elemente pe care gravura le înfăţişează aici sub chipul hieroglifelor aflate în partea de jos. De aceea globul, adică lumea fizică sau naturală, se sprijină pe altar într-o singură parte; căci filozofii, contemplînd pînă astăzi divina providenţă numai în ordinea naturii, au dovedit doar o latură a ei, şi anume aceea pentru care lui Dumnezeu, conceput ca Minte suverană, liberă şi absolută, a naturii (căci el ne-a dat firesc existenţa şi tot firesc ne-o conservă, potrivit planului său etern), i se aduc de către oameni rugăciuni însoţite de sacrificii şi alte onoruri cuvenite divinităţii; dar aceiaşi filozofi nu l-au contemplat pe Dumnezeu din acea altă latură a lui, care era mai proprie oamenilor, a căror natură are, ca principală însuşire, pe aceea de a se uni între ei formînd societatea. Dumnezeu, îngrijindu-se de lucrul acesta, a ordonat şi a rînduit în aşa fel lucrurile omeneşti, încît oamenii, care, prin căderea lor în păcatul originar, s-au abătut cu totul de la ce este drept, şi se îndreaptă întotdeauna spre altceva, sau chiar spre ceea ce este potrivnic lucrului drept – din care cauză, spre a-şi satisface nevoile, au trăit în singurătate, aidoma fiarelor sălbatice – să ajungă totuşi, pe aceste drumuri ale lor, diferite şi potrivnice, dar împinşi fiind de aceeaşi nevoie, să trăiască asemenea oamenilor, în dreptate, şi să se păstreze în societate, dovedindu-şi în acest chip firea lor proprie, destinată existenţei sociale; iar în opera de faţă, se va dovedi că aceasta este adevărata natură a omului, făcut pentru civilizaţie, arătîndu-se totodată, prin aceasta, că dreptul există în mod natural. Această funcţie a providenţei dumnezeieşti este unul din lucrurile pe care ştiinţa de faţă le tratează în mod principal: de aceea, din acest punct de vedere, ea este o teologie civilă, adică istorică, o teologie bazată pe raţiune, a providenţei dumnezeieşti...

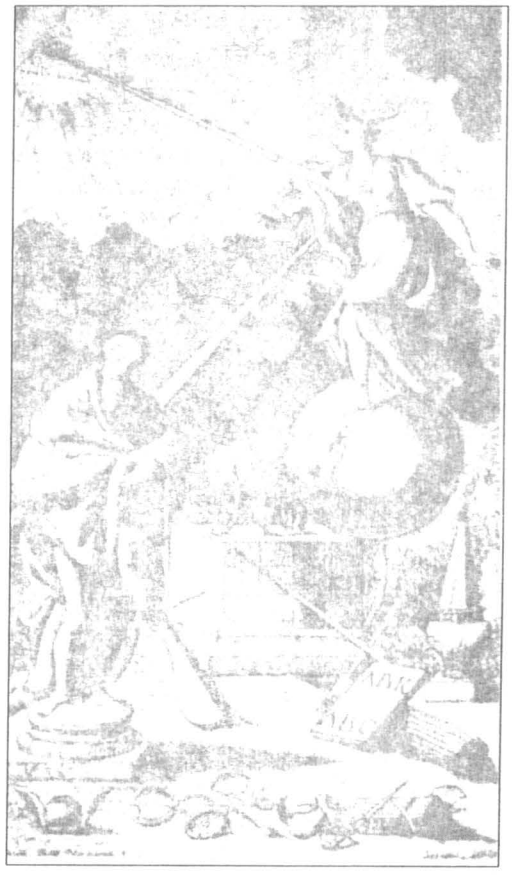

§ 4 Nu trebuie să ţi se pară o nelegiuire faptul că altarul se află dedesubt, susţinînd globul. Se va dovedi în adevăr că cele dintîi altare care au existat în lume au fost înălţate de păgîni în cerul primitiv al poeţilor; iar în poveştile lor, aceştia ne-au transmis, fără înşelăciune, că Cerul a domnit pe pămînt asupra oamenilor şi că lucrul acesta a adus multe binefaceri neamului omenesc...

§ 7 În afară de aceasta, voim să arătăm că în opera de faţă se foloseşte o nouă artă critică, pînă acum necunoscută, cu care se merge spre căutarea adevărului privind pe întemeietorii naţiunilor înseşi (şi este sigur că trebuie să se fi scurs cu mai mult de o mie de ani din istoria acestora pentru ca să se ajungă la scriitorii de care critica de pînă acum s-a ocupat); filozofia se aplică aşadar, de data aceasta, să examineze filologia (adică învăţătura despre toate acele fenomene care atîrnă de libera voinţă omenească, precum sînt toate disciplinele istorice, istoria limbilor, a moravurilor şi a faptelor, atît în timp de pace, cît şi de război, ale popoarelor...

§ 15 Plugul stă rezemat pe coarnele lui, cu o anumită maiestate, în faţa altarului, pentru a ne face să înţelegem că pămînturile arate au fost cele dintîi altare ale păgînităţii şi, de asemenea, pentru a marca superioritatea pe care eroii socoteau că prin natura lor o au faţă de tovarăşii lor (lucru care, după cum se va vedea mai jos, ne este arătat de cîrma plugului pe care o vedem înclinîndu-se lîngă postamentul altarului); şi se va arăta că această superioritate de natură, eroii o vedeau în raţiune, în ştiinţă şi apoi în împărtăşirea de către ei, celorlalţi, a divinelor prevestiri culese de haruspicii...

Giambattista Vico, *Principiile unei ştiinţe noi cu privire la natura comună a naţiunilor* precedată de Autobiografie, studiu introductiv, traducere şi indici de Nina Façon, note de Fausto Nicolini şi Nina Façon, Editura Univers, Bucureşti, 1972

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Autografe contemporane

Ioan BABA

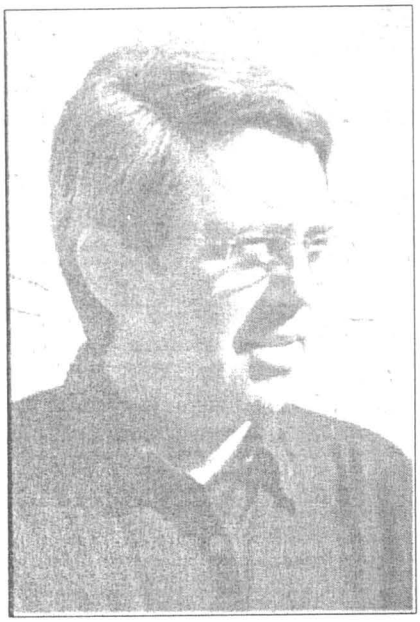

Biobibliografie

Ioan Baba s-a născut la 25 noiembrie 1951, la Seleuș, în Banatul sârbesc, Voivodina – Serbia. Poet, jurnalist, publicist, lexicograf, traducător și editor. Redactor responsabil al Programului în limba română al Televiziunii Novi Sad și redactor-șef al revistei de literatură, artă și cultură transfrontalieră „Lumina". Fondatorul *Cercului Lumina – Honoris Causa*. Peste 30 de proiecte editoriale publicate în Serbia, România și Republica Moldova.

VOLUME DE POEZII: *Popas în timp* (1984), *Preludiu imaginar* (1988), *În cuibul ochiului/U gnezdu oka*, micropoeme haiku, ediție bilingvă (1989), *Oglinda triunghiulară*, micropoeme haiku (1990), *Poeme incisive* (1991), *Năzbâtii candide* (1994), *Inscripție pe aer* (1997), *Cămașa de rigoare* (1998), *ReversAvers* (1999), *Cele mai frumoase poezii* (2002), *Poemele D* (2002), *În urechea timpului*, distihuri paradoxiste (2003), *Icoană din Balcania* (2004), *Aproapele dilematic*, Mic dicționar de distihuri paradoxiste (2005), *Stare de țăndări*, selecție și prefață de Ileana Roman (2008).

LEXICOGRAFIE ȘI ISTORIE LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ: *Compendiu biobibliografic, Scriitori* (1997), *Mărturisiri, confluențe* (1997), *Antologia literaturii și artei din comunitățile românești – Banatul iugoslav*, în colaborare cu Cătălin Bordeianu (1998), *Lexiconul Artiștilor Plastici Români contemporani din Iugoslavia*, vol. I (1999), *Eminescu – Bibliografie, Lumina, revistă de literatură, artă și cultură 1947 – 1999* (supliment 1999/2000),

Colindă pentru mileniul trei

Parcă aud tălăngi purtate-n mâini în depărtare
Colinzi pe la ferestre și-n pridvoare
În jurul focului de veghe Printre stele
În zori și pocnete din armele de vânătoare
Și Cântece de Dor De Țară De Pahare

Eram strengari neastâmpărați și îndrăzneți
Cu un raport angelic și socratic
În cunoașterea de sine
Către etern manifestați și fructele divine
Prin Anno Dómini Una Mie Nouă Sute Șaizeci și Șapte

O noapte-ntreagă noi ne plimbam prin Satul Alb
Ca o Coloană infinită *printre stele*
Căutând o stea izvor de apă vie
Vasile Pavel Nicolae Grigore Maria și Ioan

Credeam că toate ființele umane se nasc
Egale-n drepturi Zburătoare
Coborând în chip de porumbel
Cu bunul simț și lumânări aprinse falnic
Dar pentru gândurile înzestrate
Cu toții am fost luați la întrebare
– Stai jos! *spuneau*
În spiritul fraternității
Cu Doi *din* Drepturile Omului

Și-acum e noapte ca atunci și Bobotează
Și azi din Sfântul Ion din tată-n fiu în devenire
Aud tălăngi purtate-n mâini în depărtare
Și Cântece de Dor De Țară De Pahare
Parcă palpită în bătăile de inimă
Și undeva se fierbe iarăși țuica pe meridiane

Prin Anno Dómini Două Mii și Opt
Rădăcinile se vor lega de un pământ anume
Bătrâni ne-om întâlni din nou
Să nu murim și să mai fim copii
Să colindăm pe Bulevardul aștrilor

O noapte-ntreagă să ne plimbăm prin Satul Alb
Ca o Coloană infinită *printre stele*
Traian Mihai Costache Gheorghe Cezar *și cu* Ioan

Parcă aud tălăngi purtate-n mâini în depărtare
Colinzi pe la ferestre și-n pridvoare
În jurul focului de veghe Printre stele
În zări și pocnete din armele de vânătoare
Și Cântece de Dor De Țară De Pahare

7 ianuarie Anno Dómini Mileniul Trei

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

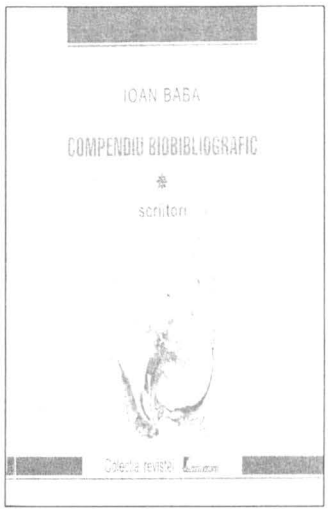

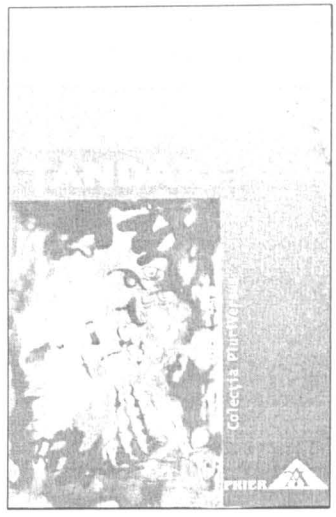

Imagine divină

La Orşova se profila ca un mister
Chipul lui Emin în ochiul unui nor de stele
Imaginea părea de la Uzdin
De fapt nici nu mai ştiu De la Coştei
Eu o priveam din pragul unui val
În ritualul Unei sute Trei

O fee dintre pământeni cu voaletă
L-a tălmăcit ca un îndemn
Spre un sărut gerunzial de gradul cinci
Să o ridic apoi spre norul sidefiu
Ca să devină liră în eden
Cu sufletul cel nobil de Valahă
Să-şi reverse aripile graţioase
Peste şapte doruri şi iubiri

De-atunci cu trupul ei luxură E cumpănă
E vis şi peste Dunăre se-ntinde
Ca lacrima supremă şi dulceagă
ce răsună
La poarta lumii noi în noul paradis

Ca o icoană cu chipul afrodin
De fapt abia acuma ştiu
Imaginea e din Coştei sau din Uzdin
Sau poate chiar din Bucureşti Din Iaşi
sau Chişinău
Ea stăruie tacit în minte şi-n mileniu
Cu noi oglindă în oglinde
În poarta cerului suprem
Şi mai aproape de departe din
lanuri bănăţene
Imaginea-i divină pe creasta unei stele

Eminescu – Bibliografie, *Tribuna tineretului 1972 – 1995* şi *Tinereţea 1995 – 1999* (supliment 2000), *ARS LONGA... Atelier deschis*, broşură + CD-ROM (2004), *Coştei – Cercul şi* Lumina *din amintiri*, DVD, film documentar (RTV – TV NS 2006) din serialul *Locuri cu amintiri*.

ALTE VOLUME: *Pe şevaletul orizontului* (1986), *Putokaz jedinstva* (*Indiciul unităţii*) (1988), Vasile/Vasko Popa, *Cerul din pahar*, poezii inedite scrise în limba română, traducerea poeziilor inedite scrise în limba sârbă, selecţie şi prezentare (2002), *Florilegiu basarabean*, selecţie şi prezentare (2002), *Florilegiu bănăţean*, selecţie şi prezentare (2002), *Vreme stvaralaštva Slobodana Crnogorca* (*Vremea creativităţii lui Slobodan Crnogorac*), proză biografică în limba sârbă (2003), *Mostra de Artă Tradiţională* (2004), *Lumina Brend*, selecţia textelor şi prezentare (2007).

TRADUCERI ÎN VOLUME: Mića M. Tumarić, *Păzitor de adevăr* (2000), Florentin Smarandache, *Paradoksistički dvostihovi* (*Distihuri paradoxiste*), selecţie şi traducere în limba sârbă (2000), Pero Zubac, *Ploile din Mostar*, prima versiune românească integrală, traducere în limba română de Slavco Almăjan, Anghel Dumbrăveanu şi Ioan Baba (2004).

Poeziile lui Ioan Baba au fost traduse în limbile sârbă, maghiară, slovacă, ruteană, engleză, suedeză şi rusă. Are contribuţii la peste 80 de reviste literare din ţară şi străinătate în care a publicat peste o mie de unităţi bibliografice. Este inclus în 70 de antologii, florilegii, culegeri şi albume.

A participat la simpozioane, reuniuni şi colocvii internaţionale (Novi Sad, Belgrad, Paris, Copenhaga, Praga, Bratislava, Havana, Sinaia, Neptun, Reşiţa, Uzdin, Subotica, Chişinău, Crivaia) cu câteva zeci de lucrări publicate din domeniul filozofiei politice, al tradiţiei istorice şi culturale, istoriei literare şi sociologiei culturale. Membru de onoare al mai multor uniuni, asociaţii şi alte organisme internaţionale. A organizat zece colocvii internaţionale „Lumina".

I-au fost decernate peste 20 de premii literare, precum: *Premiul Editurii „Libertatea"*, Panciova (1991), *„Sorin Titel"*, Timişoara (1993), *„Cununa de spice"*, Uzdin (1997), *Premiul „Etos românesc"*, Iaşi (1997 şi 2004), *Premiul „Eminescu"*, Drobeta Turnu Severin (1998 şi 2008), *Premiile „Valori ale spiritualităţii româneşti în afara graniţelor ţării"* şi *„Alma mater Iassyensis"*, Iaşi (1998), *Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova*, Chişinău (2000), *„Cartea de artă"*, Iaşi (2000), *Medalia comemorativă „150 de ani de la naşterea lui Mihai Eminescu"* (Decret 439 din 6 noiembrie 2000, Monitorul Oficial Nr. 643/11 decembrie – până astăzi nu a fost înmânată), *Placheta „Eminescu"*, Orşova (2001), *Premiul „Lucian Blaga"*, Alba Iulia (2001), *Premiul Academiei Internaţionale „Mihai Eminescu"*, Craiova (2002), *Diploma de excelenţă cu medalia de aur „Inventica"* şi *Diploma de excelenţă cu medalia de aur „Inventica"* (împreună cu prof. univ. dr. Cătălin Bordeianu), Iaşi (2002), *Placheta „Lumina"*, 2007, *Medalia de aur „Lumina"* (2007), *Premiul „Mihai Eminescu"*, Iaşi (2008), *Diploma de Merit* şi *Ordinul Ştiinţific în grad de Comandor* acordate de Forumul Inventatorilor Români, la TESLA FEST Novi Sad (2008), *Medalia de aur „Meritul Inventiv"* – Institutul Naţional de Inventică Iaşi, la TESLA FEST Novi Sad (2008).

Este membru al Societăţii Ziariştilor din Voivodina şi al Asociaţiei Ziariştilor din Serbia. Laureat cu *Premiul „Svetozar Marković"* al Societăţii Ziariştilor din Voivodina pentru reportaj (1983 şi 1987) şi *Premiul „Jurnalistul Anului 2001"* al Consiliului consultativ al presei din Banat (Făget, 2001).

Membru al Societăţii Scriitorilor din Voivodina şi al Uniunii Scriitorilor din România. Trăieşte la Novi Sad.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Meridian biblioteconomic

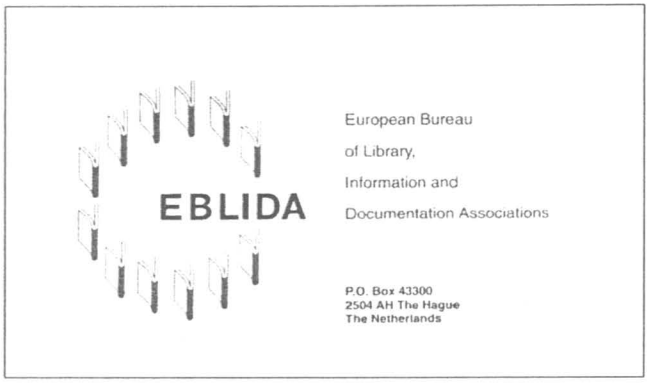

EBLIDA

Orizonturi
Programe
Inițiative

Perspective regionale, europene, internaționale

Copyrightul: permite accesul sau creează obstacole în biblioteci?

În Chișinău, Moldova, EBLIDA, IFLA și eIFL au organizat prima conferință reunită la Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice, în zilele de 13 și 14 noiembrie 2008.

Cu această conferință cele trei organizații și-au propus să reunească vorbitori cu perspective regionale, europene și internaționale.

În discursul de deschidere, Fred von Lohmann, senior staff attorney de la Fundația Frontierei Electronice, a prezentat înțelegerea recentă între Google și autorii și editorii de carte în privința proiectului Google de a scana și indexa cărți din unele biblioteci americane. Ținând cont de faptul că acest acord este recent, este probabil prea devreme pentru a înțelege în mod deplin implicațiile acordului. În orice caz, un lucru e clar – accesul la cărțile pe care Google le digitizează va fi îmbunătățit într-o mare măsură, permițând cărților *out-of-print* să fie vizualizate (pentru câteva pagini), iar pentru textul integral să se perceapă o taxă. Deținătorii de copyright pot opta pentru această schemă pentru lucrările în curs de editare. Desigur că nu se așteaptă ca acest acord să accelereze întregul proces al digitizării, dar va asigura Google o poziție puternică vizavi de competitorii săi, atât comerciali, cât și non-comerciali.

În mod normal, acest acord implică faptul că acest caz nu va fi adus în fața curții de judecată – un proces care s-ar putea întinde pe cel puțin un deceniu. Google și-a susținut cauza în fața percepției americane a utilizării corecte și dacă apărarea sa ar fi constituit un succes, comunitatea bibliotecii și utilizatorii per ansamblu ar fi beneficiat în urma acestui profit. Așa cum este acum, doar Google beneficiază de avantajele acordului. Din acel moment, Google a dat startul proiectului de digitizare, implicațiile de lungă durată pentru biblioteci au fost neclare și chiar cu această ultimă dezvoltare, viitorul nu se arată diferit.

În a doua zi a conferinței au avut loc prezentări din Danemarca, Irlanda, Moldova, Ucraina, SUA și Chile. Cu toate că prezentările au fost din zone atât de diferite ale lumii, este foarte limpede că provocările sunt asemănătoare. Kenny Crewsm, copyright advisor office, de la Universitatea Columbia, a realizat de curând un studiu pentru WIPO (World Intelectual Property Organization) pe probleme de limite ale copyrightul în biblioteci și arhive. Excepțiile și limitările în esență formează cadrul de bază pentru ceea ce bibliotecile pot face în mediul digital (și alte instituții non-comerciale), alături de un set echilibrat de reguli ale testului în trei etape, care este încă un reper, vor constitui un țel la nivel național și internațional. Fără excepțiile obligatorii, comunitatea bibliotecii își va pierde forța, iar negocierile contractului vor determina nivelul de acces la informație.

Lobby-ul pentru biblioteci a fost un subiect important pe agenda de lucru a conferinței. Teresa Hackett, de la eIFL, și Oleksiy Stolyarenko, de la Baker and Mckenzie, au oferit informații utile în acest domeniu și recomandări privind modalitatea de susținere a nevoilor bibliotecilor în mediile în care acest lucru are importanță.

Voi profita de ocazie să mulțumesc gazdelor din Moldova, în special doamnei Dr. Silvia Ghinculov, Director al Bibliotecii Științifice, și Marianei Harjevschi, coordonator pe probleme de copyright în Moldova, pentru primirea călduroasă în Moldova și planificarea impecabilă a conferinței care a asigurat acest eveniment de o asemenea amploare.

Comitetul Executiv EBLIDA se întâlnește la Atena

Membrii JEGDO s-au întâlnit în Londra pe 16 octombrie pentru a continua lucrul la subiectele legate de accesul liber, rezultatele web, depozitul legal și materialul digital, politicile naționale legate de digitizare, rețelele bibliotecii digitale și stabilirea unei perioade pentru formularea unor lucrări scurte asupra acestor subiecte care vor fi disponibile pe website-ul EBLIDA până la sfârșitul lunii ianuarie 2009.Grupul a lucrat asupra unei declarații oficiale care va fi aprobată în versiune finală la întâlnirea viitoare a Comitetului Executiv EBLIDA.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Grupul consideră că este important pentru EBLIDA şi LIBER să-şi încurajeze membrii pentru a face lobby pentru strategiile de digitizare naţională şi să se asigure că aceştia sunt incluşi în strategiile bibliotecii naţionale.

Finanţarea pentru digitizarea unui număr mare de documente este o provocare majoră şi credeem că ar trebui să existe oportunităţi pentru căutarea unei finanţări pentru asemenea proiecte la nivel european în cazul în care Comisia Europeană va îndeplini ce şi-a propus cu iniţiativa *i2010* şi să asigure succesul de lungă durată a *Europeana*.

În spiritul succesului conferinţei EBLIDA/LIBER de la Copenhaga din octombrie 2007, câţiva membri JEGDO s-au întâlnit cu alţi reprezentanţi din sectorul bibliotecii pentru a analiza posibilitatea unei conferinţe viitoare în toamna lui 2009 şi progresul realizat în domeniul activităţilor de digitizare în plan european în perioada 2007 – 2009.

Andrew CRANFIELD
Director EBLIDA

Traducere de Gabriela TOMA

Din Buletinul „EBLIDA News",
Nr. 10/11 – Octombrie/Noiembrie 2008

Conferința NAPLE, Vilnius, 2008

În perioada 9 – 11 octombrie, 2008, la Vilnius, a avut loc cea de-a V-a ediţie a Conferinţei NAPLE (National Authorities on Public Libraries in Europe), desfăşurată sub tema *Rolul bibliotecilor publice în extinderea agendei politice şi culturale*.

La Conferinţă a fost prezent dr. Florin Rotaru, director general al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti.

În cadrul Forumului, şi-au prezentat rapoartele de ţară următoarele state: Portugalia, Croaţia, Belgia, Finlanda, Lituania, Slovenia şi Spania.

Portugalia, cu o populaţie de 10.617.575 de locuitori (în 2007), şi un teritoriu de 92.391 km^2, a prezentat structura administrativă a sistemului bibliotecilor publice, care sunt create şi îşi desfăşoară activitatea sub conducerea Ministerului Culturii, prin Direcţia Generală pentru Cărţi şi Biblioteci (DGLB). Consiliile locale sunt proprietarii acestor biblioteci, responsabili de gestionarea lor.

DGLB a oferit suport tehnic şi financiar pentru 168 de biblioteci, deschise deja publicului larg.

A fost explicat şi mecanismul de finanţare: după aprobarea din partea municipalităţii, DGLB semnează un contract pe o durată de cinci ani, de creare a unei biblioteci. Suportul financiar este de 50% din valoarea totală, şi priveşte taxe de proiect, construcţie, mobilier şi echipament specific, achiziţia de carte şi dezvoltarea tehnologiei serviciilor de informare. Până în prezent, investiţia totală a DGLB în bibliotecile centrale atinge 69 de milioane de euro.

Portugalia a oferit o mulţime de date tehnice: 308 municipalităţi, 261 de proiecte susţinute de DGLB, 168 de biblioteci centrale date în funcţiune, colecţiile existente (pe număr de unităţi fizice şi pe sumele alocate), utilizatorii (pe număr de operaţiuni efectuate) şi personalul angajat (972 de membri).

Au fost prezentate – pe scurt – contextul politic şi legislativ, precum şi tendinţele la nivel european: necesitatea existenţei bibliotecilor publice în era digitizării, reducerea fondurilor de stat, drepturile împrumutului public, ca şi nevoia de instruire profesională la nivel actual.

Croaţia, cu o populaţie de 4.493.312 locuitori pe un teritoriu de 53.538.000 km^2, are un sistem al bibliotecilor publice care funcţionează conform legislaţiei autorităţilor locale, care plătesc activităţile bibliotecilor, salariile angajaţilor, achiziţiile de carte şi echipamentul aferent. Pentru anumite programe, achiziţii anuale, reorganizări ale clădirilor şi/sau mobilierului, pentru construirea de noi sedii, sau echiparea interioarelor, se primesc fonduri şi de la Ministerul Culturii.

Există 314 puncte de deservire – ceea ce înseamnă 203 biblioteci publice (cu filialele lor) şi unsprezece biblioteci mobile, la care trebuie adăugate şi Biblioteca Croată pentru Nevăzători (instituţie separată), ca şi una dintre cele nouă biblioteci centrale pentru minorităţi, ce funcţionează ca parte a bibliotecii publice, în cadrul unei anumite asociaţii etnice. În mai multe alte biblioteci publice au fost implementate servicii oferite nevăzătorilor.

Finanţarea se face de către autorităţile locale, şi de Ministrul Culturii. În cursul anului 2007, statul a alocat suma de 70.000 de euro.

Legea bibliotecilor a fost adoptată în 1997 şi se aplică tuturor tipurilor de biblioteci – publice, şcolare, de cercetare, universitare. Datorită transformărilor sociale din ultimii 10 ani, se impune modificarea legislaţiei în vigoare, în anumite privinţe. În curând se va finaliza şi documentul referitor la strategiile de dezvoltare a acestui tip de instituţii.

Problema cea mai actuală rămâne accesul liber la Internet; comunitatea bibliotecarilor cer Ministrului Culturii să negocieze un acord în acest sens, cu companiile de telecomunicaţii, aşa cum s-a realizat de către Ministerul Educaţiei în privinţa bibliotecilor şcolare şi universitare.

Belgia a prezentat situaţia bibliotecilor din zona flamandă (nordică), cu o populaţie de 6.117.440 de locuitori plus 1.031.215 din zona bilingvă a capitalei Bruxelles (în 2007), răspândită pe un teritoriu de 13.522 km^2 (din totalul de 32.545 km^2 ai ţării).

Structura administrativă a sistemului de biblioteci publice este următoarea:

- Municipalitatea este obligată prin lege să aibă o bibliotecă publică;
- Provinciile au propriile politici şi organizaţii care susţin aceste biblioteci;
- Capitala are propria politică şi biblioteci speciale pentru comunitatea de limbă daneză din Bruxelles, care se supune legislaţiei flamande;
- Locuitorii zonei flamande sunt responsabili de

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

aplicarea acestei politici, ca și de activitatea organizațiilor responsabile cu finanțarea, active în zona flamandă și care sunt parte din sistemul public de biblioteci.

Există astfel de biblioteci în 305 municipalități, cu un număr total de 782 de puncte de lucru (în 2006).

S-au primit – pe parcursul anului 2006 – 50 de milioane de euro din partea comunității flamande, 10 milioane de euro din provincii, 81 – de la autoritățile locale, 10 – din partea utilizatorilor și 10 – din alte surse.

S-au menționat indicatorii de performanță (calitativi și cantitativi), precum și tendințele actuale: aspectele cetățenești, informarea de durată, culturalizarea prin informare și prin mass-media, biblioteca virtuală și rolul său la accesarea colecțiilor, dezvoltarea plăcerii pentru lectură, realizarea coeziunii sociale prin intermediul bibliotecii, văzută astfel ca un instrument social, dezvoltarea unei politici naționale în acest domeniu.

Finlanda, o țară cu o populație de 5,25 milioane de locuitori și un teritoriu de 338.145 km², are un sistem de biblioteci publice subordonat municipalităților locale, cu 895 de astfel de instituții, la care se adaugă 166 biblioteci mobile.

În 2008, statul a participat cu 43% din totalul cheltuielilor (119 milioane de euro), iar restul de 57% a fost primit de la municipalități. Costul mediu alocat pentru un locuitor este de 53 de euro (în 2008).

S-au menționat indicatorii de performanță și s-a menționat contextul politic și legislativ: existența legii bibliotecilor încă din 1929, modificată în 1999 și care urmează să fie modificată din nou, emiterea unor Strategii până în 2010 și pregătirea unor strategii privind Ministerul Educației, precum și elaborarea, în 2006, a unui Program de dezvoltare a bibliotecilor, ce privește același Minister.

Principala problemă actuală rămâne dezvoltarea strategică a bibliotecilor publice, la nivel național.

Lituania, un teritoriu de 65.300 km², cu o populație de 3.357.000 de locuitori, și-a prezentat propriul sistem de organizare, constând în 60 de municipalități cu tot atâtea biblioteci publice, și 10 autorități regionale cu doar 5 biblioteci aferente. Din numărul total de 1375 de puncte de lucru, există – în afara celor deja menționate – 149 de filiale în orașe, 14 – specializate pentru copii, 1147 de filiale în mediul rural, dintre care 158 sunt de tip combinat (publice și școlare, laolaltă).

Majoritatea operațiunilor sunt finanțate de autoritățile municipale sau regionale (care au contribuit cu 22,2 milioane – respectiv 7,8 milioane de euro), iar unele achiziții de carte, renovări sau amenajări de sedii sunt suportate de guvern.

Indicatorii de performanță menționați au fost realizările mai speciale din ultimii ani, iar problemele cele mai actuale din domeniu sunt: programul de dezvoltare și modernizare pe perioada 2003 – 2013, ca și atingerea obiectivului conform căruia fiecare municipalitate să dispună de o bibliotecă publică, prin extinderea rețelei regionale și printr-un mecanism de finanțare susținut și realist.

Slovenia, cu o populație de două milioane de locuitori, pe un teritoriu de 20.200 km², are o structură administrativă în care municipalitățile tutelează activitatea bibliotecilor publice, dar cu sprijinul Ministerului Culturii, prin care se asigură servicii de calitate la nivelul întregii țări. Există 57 de biblioteci publice, fiecare dintre aceasta fiind răspunzătoare de rețeaua proprie de filiale. În total, sunt 190 de filiale, plus 12 biblioteci mobile.

Finanțarea de bază (care include salariile, întreținerea și cca 50 – 75% din materialul bibliografic) vine din partea municipalităților, dar e susținută și de Ministerul Culturii. Bugetul pe anul 2007, în valoare totală de 4.344.267 euro, a fost alcătuit din suma de 463.347 euro primită de la stat, 3.604.741 euro din partea municipalităților, 217.556 euro - venituri din alte surse.

Centrul pentru Dezvoltarea Bibliotecilor Naționale și Universitare adună date statistice la nivel național, și publică rapoarte anuale. Centrul are un sistem on-line de informare și documentare, care se bazează pe sistemul standard internațional ISO/DIS 2789.

Ca priorități, s-au menționat: dezvoltarea educației prin cultură, creșterea rolului social al bibliotecilor publice, susținerea digitizării și accesul la materialul digitizat, precum și perfecționarea personalului.

Spania, o țară cu 45.200.737 de locuitori, pe un teritoriu de 50.465.000 km², și-a prezentat sistemul, constând în 52 de biblioteci publice naționale, aflate sub patronajul Ministerului Culturii, prin intermediul Direcției Generale a Cărții, Arhivelor și Bibliotecilor. Aceste instituții funcționează ca Regii Autonome, și alcătuiesc împreună cea mai importantă rețea din acest domeniu de pe teritoriul Spaniei.

Astfel, există cca 5.000 de puncte de lucru în țară: 4002 – aflate în subordinea administrației locale, 708 – în administrație autonomă , plus cele 52 deja menționate mai sus.

Finanțarea este publică. În 2006, s-au alocat 71.159.333 de euro, din care 60.587.437 au reprezentat cheltuieli comune, iar cca. 10.000.000 de euro au fost destinați achizițiilor – ceea ce înseamnă o creștere de peste 27% față de anul anterior 2005.

În *Estadistica 2006. Bibliotecas Publicas del Estado* se regăsesc indicatorii de performanță privind colecțiile, materialele tipărite, audiovizuale și electronice, împrumu-turile, personalul angajat.

S-a arătat faptul că sistemul național de biblioteci este format din Ministerul Culturii, Biblioteca Națională împreună cu toate bibliotecile de stat, Consiliul de Cooperare interbibliotecară, precum și toate bibliotecile autonome, de provincie sau locale, împreună cu cele ale organizațiilor private. Regiunile Andaluzia și Catalonia sunt primele care funcționează după o legislație proprie în domeniu, reprezentând un model de urmat pentru toate celelalte regiuni autonome. Conform acestei legislații, orașele cu peste 5.000 de locuitori trebuie să beneficieze de serviciile unei biblioteci publice.

Recent, a fost adoptată Legea Lecturii, Cărților și Bibliotecilor, în urma căreia a fost creat Consiliul de Cooperare interbibliotecară, compus din cinci comisii diferite:

- Biblioteca Națională împreună cu alte Biblioteci Naționale și Regionale;
- Bibliotecile publice;
- Bibliotecile școlare;
- Bibliotecile universitare;
- Bibliotecile speciale.

Traducere de Cristina STAICU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Tendințe în cercetarea nord-africană privind biblioteconomia şi ştiința informației: teoreticul şi empiricul

Wahid GDOURA

Rezumat

Scopul articolului de față este de a studia evoluția cercetărilor nord-africane din domeniul bibliotecilor şi al ştiinței informației, în raport cu schimbările din acest sector, şi de a analiza caracteristicile de bază ale producției ştiințifice în cadrul zonei de informare. O privire aruncată literaturii arabe privind biblioteconomia demonstrează faptul că volumul acestei literaturi e destul de modest, şi că studiile conținute sunt la un nivel predominant empiric, lipsind aproape în totalitate cele teoretice şi metodologice. În ciuda importanței sale pentru dezvoltarea noilor ştiințe ale informației, efortul gândirii teoretice este încă lăsat la o parte. Ceea ce interesează este mai mult cum se pot rezolva problemele tehnice decât problemele teoretice şi metodologice legate de domeniul informației. Acesta este şi motivul pentru care ambiguitatea se păstrează asupra unor concepte, teme de cercetare şi terminologie de limbă arabă fundamentale. Pare că studii ale unor cercetători arabi sunt marcate de „transplantarea" mecanică a conceptelor, fără a mai lua în considerare originile şi contextele lor culturale şi istorice.

Cuvinte-cheie: cercetare în domeniul ştiinței informației, cercetare în domeniul biblioteconomiei, metodologii de cercetare, producție ştiințifică, teorie, Africa de Nord.

Introducere

Pentru a înțelege noua arie de informare-comunicare, țările arabe aflate în nordul Africii (Algeria, Egipt, Libia, Mauritania, Maroc şi Tunisia) şi-au exprimat nevoia de cercetători cu înaltă calificare în domeniile biblioteconomiei şi ştiințelor informației, capabili să cerceteze impactul pe care tehnologia informației şi comunicării le are asupra societății şi asupra comportamentului informațional al utilizatorilor, capabili să analizeze şi să evalueze sistemele informaționale multilingve, şi să studieze diferite instrumente de comunicare şi servicii digitale. Ştiința informației, ca nouă disciplină, a devenit obiect de cercetare în cadrul institutelor de cercetare nord-africane. După mai bine de jumătate de secol, universitățile arabe şi-au asumat responsabilitatea pentru formarea specialiştilor şi cercetătorilor în domeniu. Şi alte structuri – precum asociații de biblioteci, biblioteci naționale, servicii de documentare sau de arhivă – s-au implicat în acest efort, într-o oarecare măsură.

Articolul de față îşi propune analizarea caracteristicilor cercetării desfăşurate în domeniul biblioteconomiei şi cel al ştiințelor informației, precum şi ale unor concluzii privind contribuția specialiştilor arabi la dezvoltarea gândirii teoretice în cadrul ştiințelor informației şi în organizarea marilor biblioteci şi/sau a centrelor de informare-documentare. Cu alte cuvinte, scopul este acela de a răspunde la următoarele întrebări:

– Care este stadiul cercetării în domeniul biblioteconomiei şi ştiințelor informației în țările nord-africane?

– Care este organizarea procesului de învățământ şi cercetare din aceste țări?

– Care sunt noile cercetări din lumea arabă legate de teoria şi metodologia ştiințelor informației?

– Care sunt problemele privind publicarea rezultatelor cercetărilor în acest sens?

Organizarea bibliotecilor şi a cercetării din domeniul ştiințelor informației, în Africa de Nord

Originile gândirii arabe privind conceptul de biblioteconomie – precursori din Evul Mediu

Primele studii privind locul cărții şi al bibliotecii în țările arabe, s-au desfăşurat în Evul Mediu, când gânditorii arabi au emis reflecții asupra scrisului şi a celor implicați în procesul de producere a cărților. Printre aceste lucrări, descoperim *Arta scrisului* (*L'art de la rédaction*), a autorului egiptean Al-Kalkashandi (1355 – 1418) – o enciclopedie monumentală ce tratează manuscrisele. Autorul analizează acțiunea de a scrie, schema mentală a ideilor, sistemul de scriere, vizează pe creatorul cuvântului scris, statutul său social, calitățile sale, conduita şi formația acestuia. De asemenea, el sugerează şi un model de clasificare bibliologică.

Tunisianul Ibn Khaldhoun (1331 – 1405), precursorul sociologiei, s-a arătat interesat de diverse meserii legate de cărțile manuscrise (de exemplu scribul, producătorul de hârtie, legătorul de carte, comerciantul de carte, vânzătorul ambulant etc.), ca şi de legăturile acestora cu industriile urbane.

Şi alți autori s-au arătat interesați de arta scrisului, de caligrafia arabă, de autor – cunoscut ca „Al-Katib", de atitudinea acestuia, de probleme privind lectura, de cititor şi de profesia de bibliotecar, punând astfel bazele teoriei comunicării scrise.

Totodată, împreună cu aceste considerente teoretice, s-a trecut şi la conceperea şi elaborarea practică a instrumentelor bibliografice de lucru: bibliografii (*Le Fihrist* a autorului Ibn Nadim, în secolul 10), cataloage, dicționare biografice, *Tabakat* (titluri de cărți privind genealogia), *Wafayat* (titluri de cărți privind personalitățile vremii), dicționare şi enciclopedii, modele de clasificare create cu contribuția filozofilor (ca Al Farabi and Al-Khawarizmi) şi a bibliotecarilor.

Aceste instrumente s-au dovedit a fi de un real folos pentru înființarea diferitelor biblioteci, pe tot cuprinsul Africii de Nord, începând cu binecunoscuta „Casă a înțelepciunii" (*Beit-al-Hikma*), creată în orașul Kairouan din Tunisia (secolul 9), Biblioteca Ştiințifică (*Dar al-Ilm*) din Cairo (secolul 10), sau multe alte biblioteci universitare (*médressa*) şi publice din marile orașe arabe.

Întregul efort îndreptat în sensul culturii scrise a fost întrerupt în timpurile moderne (între secolele 16 şi 19), care au coincis cu o perioadă de declin al lumii arabe la toate nivelurile. E suficient să amintim că tiparul nu a fost introdus aici decât cu 250 de ani mai târziu de la descoperirea sa de către Gutenberg. A fost nevoie să se aştepte până în a doua jumătate a secolului 20 (până după independența țărilor Maghreb-ului) pentru a

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

asista la renașterea interesului pentru biblioteci și lectură, în cadrul unui context nou, marcat de crearea unei noi infrastructuri și de implicarea crescândă a tehnologiilor informației.

Sectorul informațional în Africa de Nord

Încă de la sfârșitul secolului 20, odată cu impunerea Internetului și cu dezvoltarea strategiei neo-liberale de globalizare a economiei și informației, a crescut și decalajul dintre căile de dezvoltare extrem de variate, între țările bogate în informație și cele sărace în acest sens. Toate acestea au condus la:

– dezechilibre în schimburile de informații între diferite țări;

– divergențe în stăpânirea instrumentelor informatice (calculatorul);

– accesul inegal la informație.

În toate țările arabe din zonă, se depun eforturi pentru a asigura transferul și utilizarea informației într-un mod mai facil, prin:

– optimizarea infrastructurii informaționale;

– crearea de zone de interes;

– reforma învățământului;

– dezvoltarea economică a informației;

– susținerea campaniilor de alfabetizare.

În ciuda tuturor acestor eforturi, dificultatea accesului la informație încă persistă, ceea ce reprezintă manifestarea profundelor probleme socio-economice din aceste țări.

Bibliotecile din regiune – centre publice de acces la informație

Aceste centre sunt numeroase în țările arabe din nordul Africii. Unele dintre ele sunt legate de sistemul de învățământ (școli și universități), iar altele – de sistemul cultural (biblioteci, centre culturale, sau cyber-cafenele). În articolul de față, ne vom limita la analiza bibliotecilor, pentru a înțelege gradul lor de implicare în difuzarea culturii și științei. Principalele caracteristici ale rețelei de biblioteci din regiune sunt următoarele:

– Statisticile exhaustive și datele descriptive privind bibliotecile sunt deficitare datorită absenței unor înregistrări complete și a locațiilor asociațiilor arabe de profil.

– Infrastructura bibliotecilor și serviciilor de documentare – informare de toate felurile este bine reprezentată în toate aceste țări. Cu toate acestea, resursele umane și materiale sunt repartizate în mod inegal între țări, și chiar în cadrul aceleiași țări.

– Majoritatea acestor instituții au fost fondate în secolul 20, cu excepția câtorva, create în secolul 19. Unele dintre acestea au reușit să furnizeze servicii documentare remarcabile, cum ar fi Biblioteca Națională din Alger, Marea Bibliotecă din Cairo, bibliotecile facultăților de medicină din Rabat și Tunis, Centre d'études et de recherches en information scientifique et technique (CERIST) din Alger, sau Mediateca din Tunis.

– Infrastructura documentară se află sub controlul mai multor autorități, complet necoordonate între ele, iar politica documentară lipsește cu desăvârșire în țările nord-africane.

– Finanțarea bibliotecilor se realizează din fonduri publice, dar bugetele sunt insuficiente și nu reușesc să întâmpine nevoile crescute ale acestor instituții. Societatea civilă începe să fie interesată de acest domeniu – un exemplu în acest sens fiind biblioteca asociației de asistență socială din Cairo.

– În privința tehnologiilor folosite în comunicare și informație, marile biblioteci au început să-și dezvolte propriile sisteme de baze de date și website-uri pe care postează Cataloage Online de Acces Public (OPAC) precum și alte produse și servicii – cum ar fi bibliotecile virtuale sau linkuri către resurse electronice. Cu toate acestea, rămân încă multe de făcut pentru a organiza infrastructura informatică, pentru a digitiza întreg patrimoniul culturii scrise și pentru a instrui atât personalul cât și utilizatorii în sensul exploatării optime a acestor tehnologii (ICT).

O analiză profundă a situației bibliotecilor din zonă demonstrează faptul că ele nu pot să răspundă pe deplin cerințelor utilizatorilor, care nu beneficiază astfel de un acces rapid la informație.

Principalele dificultăți ale regiunii sunt de natură economică (bugete insuficiente, care sunt nevoite să înfrunte costurile crescânde), socială (împotrivirea la lectură, precum și un îngrijorător nivel de analfabetism), tehnică (lipsa normelor și instrumentelor pentru activitatea de documentare, resurse modeste, care se prezintă – cel mai adesea – pe suport tipărit precum și absența cooperării între biblioteci), dar și managerială (personal insuficient, lipsa instruirii, absența unei politici de marketing, slaba continuitate a educației).

Specialiștii și cercetătorii nu sunt indiferenți la aceste probleme, manifestându-și interesul în cadrul diferitelor structuri de profil.

Contextul cercetării în domeniul biblioteconomiei și științei informației

Instituții arabe de cercetare și învățământ specializat

Învățământul superior în domeniul informării-documentării a demarat relativ târziu – de la mijlocul secolului 20, mai exact din anul 1951, odată cu crearea primei biblioteci și arhive în cadrul Universității din Cairo, deși anterior mai fuseseră organizate unele programe educaționale, sub patronajul unor organizații precum Asociația Bibliotecilor din Egipt (fondată în 1994) sau a unor organizații regionale și internaționale precum UNESCO. Universitățile arabe au avut nevoie de timp până să admită necesitatea învățământului specializat în acest domeniu. Neînțelegând rolul bibliotecarului și al documentaristului, unii intelectuali și factori de decizie au considerat că această meserie poate fi practicată și de amatori, fără o instruire prealabilă de specialitate.

Prima școală de acest tip a funcționat în Maroc – Școala de Științe ale Informației (École des sciences de l'information – ESI), înființată în 1974 cu ajutorul UNESCO. Au urmat apoi Departamentul de Biblioteconomie al Universității al-Fateh din Tripoli (Libia, 1974), Institutul de biblioteconomie și documentare (Institut de bibliothèconomie et documentation) din Alger (1975) și Institutul de Științe ale Informației (Institut de presse et des sciences de l'information – IPSI) din Tunis (1979), devenit – în 1981 – Institutul Superior de Documentare (Institut supérieur de documentation – ISD). Mauritania nu și-a înființat încă instituția de învățământ superior pentru formarea specialiștilor în acest domeniu.

O serie de programe de instruire profesională de nivel mediu au precedat fondarea școlilor și secțiilor arabe de profil. Acestea au fost organizate de biblioteci și centre de documentare, precum Centrul Național de Documentare din Alger (1962), sau Biblioteca Națională a Tunisiei (1965) – și lista poate continua.

În prezent funcționează 13 astfel de unități, care

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

supraveghează procesele de învățământ și cercetare desfășurate pe teme de biblioteconomie și științe ale informației, dar care sunt răspândite inegal printre țările nord-africane: Algeria are trei, Egiptul – două, Libia – trei, Marocul – una, Tunisia – una, conform listei următoare:

Algeria

Departamentul de Biblioteconomie, Facultatea de Științe umaniste și sociale, Universitatea dinAlger.

Departamentul de Biblioteconomie și Informație, Facultatea de Științe umaniste și sociale, Universitatea Mentouri de Constantine.

Departamentul de Biblioteconomie, Facultatea de Științe umaniste și sociale, Universitatea Oran es Sania.

Egipt

Departamentul de Biblioteconomie, Arhivare și Informație, Facultatea de Arte, Universitatea din Cairo.

Departamentul de Biblioteconomie și Arhivare, Facultatea de Arte, Universitatea din Alexandria.

Departamentul de Biblioteconomie și Informație, Facultatea de Arte, Universitatea din Helwan.

Departamentul de Biblioteconomie, Facultatea de Arte, Universitatea din Minufiya.

Departamentul de Biblioteconomie și Arhivare, Facultatea de Arte, Universitatea din Tanta.

Libia

Departamentul de Biblioteconomie și Informație, Facultatea de Educație, Universitatea al-Fateh, Tripoli.

Departamentul de Biblioteconomie și Informație, Facultatea de Arte și Educație, Universitatea Garyounis, Benghazi.

Departamentul de Biblioteconomie și Informație, Facultatea de Educație, Universitatea al-Jabal al Gharbi.

Maroc

Școala de Științe ale informației, Rabat, Ministerul Planificării.

Tunisia

Institutul Superior de Documentare, Universitatea La Manouba, Tunis.

Unele țări au preferat să centralizeze studiile privind informația în cadrul unei singure instituții de învățământ superior, în timp ce altele au optat pentru descentralizarea învățământului în scopul de a răspunde nevoilor specialiștilor din regiune.

Tendințe în cercetarea nord-africană în domeniu

În această privință, trebuie menționate două elemente legate de organizarea activității de cercetare:

1. Denumirea acestor instituții.
2. Stabilirea legăturilor dintre ele.

În ceea ce privește primul aspect, putem menționa următoarele orientări:

– Folosirea conceptului de „știință a informației" ca atare, sau împreună cu domeniul biblioteconomiei (trei departamente) – aceasta pentru a recunoaște faptul că aria informațională este o disciplină științifică, ceea ce nu este întrutotul valabil pentru majoritatea celorlalte departamente.

– Folosirea conceptului de „informație" în cadrul bibliotecilor (șapte departamente) – aceasta însemnând că domeniul informației nu a ajuns încă la statutul de știință.

– Folosirea conceptului de „documentare", care privește mai ales aspectul tehnic al documentației dintr-o instituție de învățământ, aceasta în detrimentul aspectului științific (știința informației) – cel puțin la prima vedere.

– Folosirea tuturor acestor concepte demonstrează faptul că trecerea de la denumirea tradițională de „biblioteconomie/documentare" la cea modernă de „știință a informației" se realizează cu dificultate. Modificarea de nume întâmpină nu doar refuzul factorilor de decizie ai universităților (membrii Institutului Superior de Documentare din Tunis au cerut fără rezultat, timp de 10 ani, schimbarea denumirii), dar și ezitările specialiștilor înșiși, care pun la îndoială fidelitatea informațională și conținutul programelor.

Problema afilierii instituțiilor de învățământ și cercetare se leagă de cele afirmate, pentru că identitatea unui departament reflectă poziția disciplinei analizate (studiul informației), la un nivel epistemologic. Multe dintre instituții sunt afiliate universităților de științe umaniste și/sau sociale (șase departamente), sau celor artistice (cinci departamente). Cele două școli superioare de profil se află sub directa supra-veghere a președintelui universității – în cazul Institutului Superior de Documentare din Tunis, și – respectiv – a Ministerului Planificării, în cazul Școlii Superioare de Științe ale Informației (Documentation Superior Institute of Tunis) din Maroc. Sectorul documentare/informație este prezent în toate universitățile nord-africane.

Activitatea de cercetare

Din câte știm, există în prezent patru unități de cercetare și laboratoare în zonă, care conduc activitatea de cercetare în domeniul bibliotecilor și științei informației:

• Centrul de cercetare a sistemelor și serviciilor informației – Universitatea din Cairo.

• Laboratorul de cercetări asupra „Noilor tehnologii ale informației și rolul acestora în dezvoltarea națională" – Constantine University, Algeria.

• Laboratorul de cercetări în domeniul Informației Științifice și Tehnice, care aparține de CERIST, Algiers.

• Unitatea de cercetare „Biblioteca virtuală: pentru dezvoltarea patrimoniuilui cultural" din cadrul Institutului Superior de Documentare – Universitatea Manouba din Tunis.

În afară de aceste laboratoare, celelalte instituții universitare din regiune nu și-au structurat încă activitatea științifică, lăsând frâu liber studiului individual și inițiativelor personale.

Absența unor structuri de cercetare adecvate s-ar putea explica prin natura statutului cadrelor universitare, care au mai ales menirea de a preda, și mai puțin pe aceea de a cerceta. Sistemul universitar arab, copleșit de problemele studenților și ale profesorilor, nu funcționează conform principiului „cine nu publică – iese din scenă", ca în cazul universităților americane. Cu toate acestea, trebuie amintit faptul că anumite departamente organizează totuși activități de cercetare de bază sau post-universitară; universități precum cea din Cairo, Alexandria sau Constantine (Algeria) oferă programe de masterat și doctorat, pentru tinerii cercetători.

Fundații și asociații cu caracter științific

Unele dintre aceste organizații arabe de acest tip facilitează schimburile și difuzarea rezultatelor cercetărilor din domeniul biblioteconomiei și științelor informației prin organizarea colocviilor și seminariilor și prin publicarea periodicelor specializate. Dintre aceste instituții, putem aminti:

• The Arab Federation of Libraries and Information (AFLI) din Tunis – o asociație non-guvernamentală de

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

biblioteci arabe, creată în 1986, care a organizat 16 congrese și a publicat procedurile acestora.

• The Arab League Educational, Cultural and Scientific Organization (ALECSO) – o organizație interguvernamentală, creată în Cairo și transferată în Tunis, în 1981. Și aceasta a organizat, la rândul său, mai multe congrese și a publicat o serie de lucrări de specialitate.

• The Temimi Foundation for Scientific and Information Research (FTERSI) din Tunis – fundație particulară cu caracter științific, creată de un cadru didactic universitar.

• Asociația Bibliotecarilor Egipteni (The Egyptian Librarians Association) – cea mai dinamică dintre asociațiile arabe de acest tip.

• Asociația Informaticienilor Marocani (The Moroccan Informatists' Association).

Alte asociații sunt mai puțin dinamice la nivel profesional și manifestă interes scăzut pentru cercetarea științifică.

Modesta contribuție a acestor asociații nu se aplică doar sectorului informațional; întreaga societate civilă a lumii arabe rămâne neinfluentă datorită climatului politic, care nu prea favorizează libertatea de exprimare, de asociere și de schimb.

Publicații din domeniul biblioteconomiei și științei informației

În absența unui sector publicistic comercial puternic, cu excepția Egiptului, universitățile și fundațiile rămân principalii responsabili pentru aparițiile de specialitate. Tipografiile universitare nu comunică însă suficient de repede rezultatele cercetărilor. Urmarea acestui fapt este acumularea de manuscrise ce așteaptă să fie publicate, publicarea lentă a tezelor și metodologiilor științifice, ca și o apariție neregulată a periodicelor.

Periodice specializate

În regiune există 11 astfel de publicații:

• „Revue maghrébine de documentation et d'information", în limbile arabă, franceză și engleză, publicat de către Institutul Superior de Documentare, Universitatea Manouba din Tunis.

• „Madjallat el Maktabat wa el Maaloumat: Revue semestrielle des bibliothèques, de la documentation et NTIC", în limbile arabă și franceză, publicat de către Universitatea din Constantine (Algeria).

• „Revue de la science de l'information", disponibil online în limbile arabă, franceză și engleză, și publicat de către Școala de Știința informației din Maroc.

• „Arab Journal of Science and Information", ce a înlocuit „Arab Magazine for Information", disponibil numai în arabă și publicat de către ALECSO, Tunis.

• „Revue arabe des archives de documentation et d'information", în arabă, franceză și engleză, publicat de fundația FTERSI, Tunis.

• „Revue d'IST", în arabă, franceză și engleză și publicat de CERIST, Algeria.

• „Rassid ATD" [Colecția Bibliotecii], în arabă și francză, publicat de Association Tunisienne des Documentalistes (ATD), Tunisia.

• „Informatiste", în limbile arabă și franceză, publicat de Association Marocaine des Informatistes, Maroc.

• „New Information and Libraries Tendencies", în arabă, publicat de Academic Library, Cairo – editor privat.

• „Arabic Studies in Librarianship and Information Science", în arabă și engleză, publicat de grupul editorial particular Gharieb Press, din Cairo.

• „Cybrarians Journal", disponibil numai online, având rezumate în arabă și engleză, publicat de cadre didactice universitare.

Dintre problemele generale cu care se confruntă aceste periodice, amintim următoarele:

– Lipsa oricărei politici privind autorii și titlurile lucrărilor.

– Lipsa unor publicații specializate pe anumite teme.

– Apariția neregu ată a unor titluri (recenzii de carte, cronici, teze etc.).

– Lipsa experienței editoriale întâlnită în publicațiile de profil (uneori comitetul de redacție sau comisia de revizie nu sunt nici măcar menționate).

– Lungimea excesivă a articolelor; unele reviste acceptă și articole ce depășesc 50 de pagini, pentru a suplini lipsa materialelor, pe anumite perioade de timp.

– Aparițiile neregulate ilustrează dificultățile cu care se confruntă comitetele editoriale (lipsa expertizei editoriale, ca și probleme de natură financiară și tehnică).

– În unele cazuri – absența rezumatelor și a biografiei autorului.

În continuare, propunem analiza conținutului științific al acestor publicații.

Producția intelectuală a cercetătorilor nord-africani, în domeniul biblioteconomiei și științei informației

Este destul de dificil de a studia principalele orientări în acest sens, sau de a determina contribuția teoretică și metodologică a cercetătorilor arabi în domeniul studiat. Și aceasta – cu atât mai dificil cu cât activitatea de cercetare este mai recentă și cu cât lucrările de sinteză, care ar putea fi de ajutor, lipsesc. Cu toate acestea, au fost supravegheate anumite studii bibliometrice, ce evaluează producția științifică din sfera științelor informației din Egipt, sau cercetarea unor anumite teme – cum ar fi Internetul sau bibliologia (sau știința cuvântului scris).

Principala sursă de informare folosită este bibliografia profesorului egiptean Mohamed Fathi Abdelhadi, care realizează un inventar al studiilor și cercetărilor arabe din domeniu. Deși este cea mai importantă sursă, ea conține totuși unele omisiuni în privința descrierii bibliografice și a clasificării tematice, nedorindu-se a fi exhaustivă, atâta timp cât nu include toate lucrările apărute în diferite medii (cărți, articole periodice, teze etc.) sau în diferite regiuni.

Teme studiate: empirism și teorie

Cercetarea desfășurată de specialiștii arabi și de profesorii universitari în domeniul informației, este structurată în jurul a șapte teme primordiale:

1. Teorie și metodologie.
2. Conservare și patrimoniu documentar.
3. Tratament tehnic; analiza conținutului, limbile folosite în activitatea de documentare.
4. Noi tehnologii ale informației: sistemele digitale bilingve.
5. Managementul cunoștințelor – reflectat în calitate.
6. Utilizare și utilizatori.
7. Diverse (învățământul virtual, sociologia informației, instruirea și angajarea pe piața muncii etc.) Numărul de

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

lucrări este împărțit în mod inegal pe cele șapte teme diferite. Cercetătorii arabi nu sunt foarte sensibili la problemele epistemologice și/sau metodologice. Doar câteva studii tratează metodele de cercetare, sau scheme de clasificare, din perspectiva istoriei cuvântului scris sau de pe poziții epistemologice. Pe de altă parte, restul temelor abordate sunt foarte bine reprezentate.

Cercetătorii arabi sunt mai interesați în descrierea fenomenelor decât în explicarea lor. Ei sunt interesați de mijloacele adecvate pentru adaptarea serviciilor de informare la noile tehnologii, aflate într-o continuă schimbare. Aceasta se întâmplă într-o perioadă în care specialiștii arabi ar trebui să inoveze, să analizeze fenomenul informațional și de comunicare, să dezvolte modele și să ia parte – alături de restul comunității științifice internaționale – la construirea unei baze teoretice în domeniul informației. Dar profesorii și cercetătorii arabi continuă să favorizeze aspectele practice și empirice, și mai puțin să acționeze la nivelul metodologic. Cu toate acestea, în ultimii zece ani a început dezvoltarea unei reflectări teoretice – aspect pe care îl vom analiza în continuare.

Reflectarea teoretică

Ce propun cercetătorii nord-africani în scopul organizării domeniului informației și documentării, în termenii conceptelor, obiectelor de studiu și al modelelor? Cum și-au structurat aceștia tematica și secțiunile domeniului informațional? Cum avansează ei strategii de clasificare pentru acest domeniu?

E dificil de stabilit o poziție clară într-o zonă de activitate insuficient definită, a cărei stare de confuzie se datorează lipsei efortului teoretic privind inventarierea și clasificarea științelor informației. Pentru aceasta, este nevoie de studierea aspectelor epistemologice și metodologice. O știință se definește prin obiectul său de studiu, prin modelele explicative sau paradigmele pe care le propune, ca și prin metodologia proprie.

În ceea ce privește noua știință a informației, născută în 1958, trebuie cercetat dacă obiectul său de studiu este sau nu acceptat de către toți specialiștii. Ar fi de folos să reamintim definiția pe care specialiștii americani o dau conceptului de „știință a informației" – definiție adoptată și de specialiștii arabi și rămasă încă valabilă: „Știința informației studiază proprietățile și conduita/funcționarea informației înseși, forțele ce conduc procedurile de transfer, precum și tehnologia necesară optimizării accesului la informație".

În privința obiectului de studiu, observăm diferențe de opinii printre specialiști. Unii consideră că obiectul reprezintă „informația înregistrată pe un anumit mediu/suport" (Heilprin, 1963), alții se referă la „documentul scris" (Welt, 1964) sau la „sistemul de informații" (Hayes, 1964). Alți cercetători, precum Robert Fairthorne, susțin o abordare „instrumentală" conform căreia „știința informației nu e nimic altceva decât o aglomerare de tehnologii", sau alții, precum Weisman, o consideră „o nouă ramură a științei, născută din tehnologia generatoare de date și din instrumentele de lucru în domeniu". Aceste definiții se referă la activitățile de prelucrare automată a informației și la instrumentele propriu-zise, ceea ce creează o oarecare confuzie între „știința informației" și „știința informatică/a calculatorului". Dar cercetătorii arabi nu sunt interesați atât de problema obiectului de studiu, ci ei doar aplică mecanic conceptele elaborate de către cercetătorii europeni și americani în cadrul programelor de învățământ – concepte ce subliniază tocmai această abordare „tehnologică".

Clasificare

Studiile arabe privind clasificarea științelor informației sunt extrem de puține. Bibliografia lui M.F. Abdelhadi nu oferă un inventar al publicațiilor pe această temă, ci conține doar o listă alfabetică a titlurilor din domeniu. Doar studiul autorului algerian M. Dahmane propune un plan de sinteză între clasificarea epistemologică a științei informației și cea documentară privind bibliologia (știința cuvântului scris). Această schemă cuprinde următoarele categorii:

0. Studiul științei informației; biblioteconomia, arhivarea și documentarea
1. Organisme de documentare
2. Surse de informare documentară
3. Reprezentarea și analizarea informației
4. Înmagazinarea și cercetarea informației
5. Crearea, reproducerea și circulația informației
6. Folosirea informației și utilizatorii acesteia
7. Tehnici și servicii de susținere

În opinia autorului, această schemă rămâne permanent deschisă la noi sub-categorii.

Paradigme ale informației

Cercetătorii europeni și americani au propus modele pentru explicarea acestor fenomene prin definirea lor în raport cu științele informației și comunicării, și prin natura lor interdisciplinară. Dintre aceste modele, putem aminti paradigma fizică sau mecanică a lui Ellis, modelul cu trei procedee fundamentale (construcția, abordarea și utilizarea informației), modelul cu patru procedee, modelul clasic de activitate documentară, modelul recuperării informației, paradigma cognitivă etc.

În contextul nord-african, singurul model este – după câte știm – cel propus de cercetătorii tunisieni A. Ben Cheikh și M. Hassen, ce prezintă un posibil cadru teoretic pentru o reflectare critică asupra comunicării scrise. Această modalitate de producere a comunicării privește atât infrastructura (instrumente, metode de lucru, relații de producție – adică relații de proprietate, de emisie-recepție, de diviziune tehnică și socială a muncii), cât și suprastructura (concepte ale reprezentărilor și practicilor sociale, relații interumane, atitudinea cititorului, ascultătorului de radio și al telespectatorului). Autorii inserează în acest model teoretic două noțiuni periferice: spațiul și domeniul de activitate.

Autorul egiptean Saad al Hajrassy preia noțiunea de „memorie externă/exterioară" a lui Ranganathan și se referă la „teoria memoriei externe", conform căreia bibliotecile se comportă ca „extinderi ale memoriei interne". Cu toate acestea, teoria nu a avut prea mulți susținători.

În ciuda tuturor acestor contribuții, eforturile teoretice arabe rămân prea limitate pentru a putea lămuri conceptele și a participa la dezvoltarea la nivel internațional a acestei noi științe.

Sinteze

Celelalte lucrări teoretice publicate de cercetători arabi sunt fie sinteze ale unor lucrări anglo-saxone, fie traduceri în limba arabă, din engleză. Pentru a ilustra primul caz, putem cita sinteza autorului egiptean Ahmed Badr, *Biblioteconomie și știința informației: studii privind caracterul teoretic și interdisciplinar* (în limba arabă). Aici autorul admite imposibilitatea teoretizării arabe de a construi modele și teorii valabile în domeniul vizat. În lucrarea intitulată *Prolegomene la studiul informației*, Hishmet Kacem consideră că această știință

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

nu a atins încă maturitatea din perspectivă epistemologică – mai ales în privința aspectelor teoretice fundamentale. Pentru exemplificarea celui de-al doilea caz, ne putem referi la lucrarea *Știința informației, în teorie și în practică* de Brian și Lina Vickery, tradusă în limba arabă de Hishmet Kacem.

Aceste cărți dezvăluie neajunsurile eforturilor teoretice în a reglementa științele informației, în cadrul lumii arabe – și aceasta în condițiile în care, de peste 50 de ani, există cercetători și universități, și există o importantă producție de studii la nivel empiric.

Dezbaterile privind problemele de ordin epistemologic nici nu au început încă printre specialiștii arabi. Aceștia nu formează încă o comunitate științifică reală, capabilă să gândească la viitorul cercetării teoretice în domeniul științei informației.

Modalități de promovare a cercetării teoretice în domeniul studiat

Este evident că cercetarea teoretică din lumea arabă nu e suficient dezvoltată, chiar dacă domeniul a fost deja definit. Ca urmare, se impune regândirea celor mai adecvate modalități pentru dezvoltarea științelor informației în acest spațiu.

Trei direcții fundamentale par a fi esențiale pentru consolidarea bazelor teoretice și aspectelor metodologice ale cercetării din sfera informației:

1. Comunicările științifice.
2. Lucrările de referință (cu menționarea surselor).
3. Unele orientări teoretice.

Comunicarea științifică

Teoretizarea științei informației nu se poate dezvolta fără a asigura cercetătorilor instrumentele de lucru adecvate, încurajarea muncii în echipă, precum și creșterea numărului de contacte și schimburi interumane. Pentru realizarea acestor deziderate, este esențial să se urmărească:

– Crearea unei baze de date bibliografice, pentru localizarea și identificarea lucrărilor arabe privind știința informației; punctul de plecare va fi bibliografia specializată a autorului Mohamed Fathi Abdelhadi.

– Producerea unui index de citate arab, fără care este dificilă dezvoltarea acestei discipline și planificarea lucrărilor de cercetare. Acesta trebuie creat sub supravegherea unei instituții de învățământ superior, sau a unui institut de cercetare. Analiza referințelor bibliografice va contribui la evaluarea activității științifice, la clarificarea tendințelor cercetării în domeniu și la organizarea unei hărți cu link-uri între diferite cuvinte.

– Postarea pe Internet a periodicelor arabe specializate, a căror prezență va crește valoarea lucrărilor specialiștilor arabi (cu traduceri în limbi străine) și va încuraja dezbateri la nivel regional și internațional.

– Crearea unei arhive deschise, cu scopul de a include prepublicații și postpublicații, precum și de a aduna comentarii publice.

– Participarea la nivel înalt la discuții, forumuri, grupuri de lucru etc.

Lucrările de referință

– Publicarea unui dicționar terminologic arab, deoarece bazele de date, ca și schimburile de opinii nu se pot fructifica atâta timp cât cercetătorii nu vorbesc aceeași limbă. Aceștia își traduc conceptele în mod diferit, în funcție de apartenența lor la cultura anglofonă sau la cea francofonă. Devine astfel imperativă standardizarea termenilor și publicarea lor într-un dicționar arab reunit.

– Publicarea unei enciclopedii arabe, cu scopul de a evaluare a științei informației și de a prezenta sistemul de organizare a cunoștințelor din acest domeniu. Nu se pune problema traducerii în arabă a unei enciclopedii deja existente, ci de a crea o lucrare originală, care să reflecte ideea că specialiștii arabi au la dispoziție tot ceea ce există în sfera informației, la un moment dat, împreună cu contribuția comunității științifice internaționale.

Orientări teoretice

Din această perspectivă, un proiect științific ar putea fi definit și propus numai după dezbateri temeinice între diferite grupuri de cercetători, fiind o lucrare colectivă, aflată în responsabilitatea tuturor profesorilor universitari și cercetătorilor arabi.

În acest sens, Mohamed Fathi Abdelhadi a afirmat faptul că „ este nevoie de o concepție arabă originală care să asimileze gândirea occidentală și care să explice talentul cercetătorilor și învățaților arabi în ceea ce privește creativitatea și contribuția științifică, prin referirea la un vast patrimoniu islamic și la o realitate specifică ce nu ține cont de apariția conceptelor moderne, larg răspândite în întreaga lume".

La baza orientărilor teoretice trebuie așezată examinarea conceptelor, modelarea fenomenelor informației, propunerea unei scheme de clasificare, precum și redescoperirea originilor culturale ale noțiunilor din domeniu.

Cercetarea din sfera științelor informației nu se poate desfășura singură, în afara contextului social, ci trebuie încorporate în istorie. Fenomenele informației se pot dezvolta numai în condiții socioculturale specifice fiecărei societăți. Pentru implementarea conceptelor este necesar ca acestea să se elibereze de modelele teoretice occidentale și abia după aceea să producă cunoștințe, adaptate la realitățile și specificul lumii arabe.

Despre autor

Wahid Gdoura este profesor titular la Higher Institute of Documentation (HID), Universitatea Manouba din Tunis, din 1983, unde susține cursuri pe următoarele teme: „Introducere în știința informației", „Biblioteca virtuală" și „Istoria cărții". El este și șeful laboratorului de cercetări „Digital Library and Patrimony" în cadrul HID. Profesorul Gdoura este redactor la „Revue maghrébine de documentation et d'information" și membru fondator al AFLI (Arab Federation for Library and Information), al cărei președinte a fost, în perioada 2000 – 2003. Este doctor în istorie, la Sorbona și la Universitatea din Tunis. A publicat cărți și articole în jurnale cu caracter științific. O carte recentă este *Accesul deschis și comunicarea științifică: bibliotecile universitare și cercetătorii, în lumea arabă* (*Open Access and Scientific Communication: University Library and Researchers in Arab World*), publicată în Tunis, în 2006.

E-mail: wgdoura@yahoo.fr sau wahid.gdoura@isd.rnu.tn

Traducere de Cristina STAICU

Din „IFLA Journal", Vol. 34 (2008) Nr. 2, pp. 169 – 178

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Fundația pentru o Bibliotecă Globală

Naşterea unei forţe de acţiune francofone pentru susţinerea bibliotecilor din ţările în curs de dezvoltare

Montreal, Canada (Quebec), 16 mai 2008 – După cinci ani de pregătiri, Fundaţia pentru o Bibliotecă Globală s-a lansat în mod oficial, cu ocazia primei adunări generale anuale de la Montreal. Evenimentul a avut loc în data de 6 august, la orele 9 a.m., în sălile Bibliotecii Naţionale din Quebec, în cadrul Primului Congres al Asociaţiei Internaţionale Francofone a Bibliotecarilor şi Documentariştilor (AIFBD).

Scopul: susţinerea bibliotecilor din ţările în curs de dezvoltare, în special din ţările francofone.

Direcţii de activitate: crearea oportunităţilor de schimb de experienţă în ştiinţele informării, într-un context de schimburi culturale; implementarea tehnologiilor de informaţionale în biblioteci şi arhive; facilitarea liberului acces la un conţinut educativ şi cultural de calitate, precum şi înlesnirea în cadrul comunităţilor a creării şi împărtăşirii valorilor lor.

Consiliul de administraţie

Réjean Savard, preşedinte al Consiliului

Este profesor la Şcoala de biblioteconomie şi ştiinţele informării (EBSI) de la Universitatea din Montreal încă din 1981, unde deţine de asemenea funcţia de preşedinte al comitetului de cercetare. Din 2005 este membru al consiliului de administraţie al IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions). Dl. Savard este şi membru fondator şi preşedinte al Secţiunii Management şi Marketing al IFLA din 1999 până în 2003. A fost vicepreşedinte al Consiliului de Administraţie al Bibliotecii Mari din Quebec de la fundarea sa în 1998 până în 2002. A mai fost vicepreşedinte şi membru al Biroului Corporaţiei bibliotecarilor de profesie din Quebec. Mai multe organizaţii din diferite ţări au beneficiat de experienţa sa, în mod special reţelele PADIS ale Comisiei Economice pentru Africa (Addis-Abeba) et RESADOC a Institutului din Sahel (Bamako). Dl. Réjean Savard deţine un doctorat în biblioteconomie la Universitatea din Toronto şi o specializare în biblioteconomie la Universitatea din Montreal.

Daniel Caissy, preşedinte; *Timothy Denton*, vicepreşedinte; *Julie Martineau*, secretar; *Bienvenu Akodigna*, administrator; *Dany Bouchard*, administrator; *Bernard Dione*, administrator; *Jacques Hellemans*, administrator; *Tristan Muler*, administrator; *Paul Poulain*, administrator.

Parteneri: Fundaţia Paul Gérin-Lajoie; Institutul Pan-african pentru Dezvoltare / Africa de Vest – Sahel (IPD / AOS); InLibro.

Programe

1. **Biblioteca globală.** Favorizarea liberului acces la conţinutul educativ şi cultural de calitate şi înlesnirea, în cadrul comunităţilor, a creării şi împărtăşirii valorilor lor.

2. **Ediţii şi drepturi numerice**. Promovarea practicilor în materie de ediţii şi drepturi numerice.

3. **Observatorul tehnologiilor libere**. Implementarea tehnologiilor de informare în biblioteci.

4. **Bibliotecari fără frontiere**. Crearea oportunităţilor de schimb de experienţă în biblioteconomie într-un context de schimburi culturale.

Cele patru programe de organizare au fost concepute pentru a orienta direcţiile importante ale societăţii informaţionale şi ale bibliotecilor spre ţările în curs de dezvoltare.

Biblioteca globală

Vizează favorizarea liberului acces la conţinutul educativ şi cultural de calitate şi înlesnirea în cadrul comunităţilor a creării şi împărtăşirii valorilor lor.

Biblioteca şcolară numerică FBG

O primă realizare a acestui program este Biblioteca şcolară numerică conţinând poveşti, benzi desenate, dicţionare, enciclopedii, jocuri educative şi instrumente pedagogice. Această bibliotecă este compatibilă cu suportul electronic pentru copii utilizat în şcolile din ţările în curs de dezvoltare (un laptop pentru fiecare copil, Classmate PC).

Ediţii şi drepturi numerice

Programul vizează facilitarea liberului acces la conţinutul educativ şi cultural numeric de calitate şi permite comunităţilor să-şi împărtăşească propriile valori. Totodată, acţiunile acestui program sunt orientate către şantierele de numerizare, clarificând statutul drepturilor numerice şi propunând practici în domeniu.

Observatorul tehnologiilor libere

Are ca scop implementarea tehnologiilor de informare în bibliotecile în curs de dezvoltare.

Acest program este vehiculul cu ajutorul căruia Fundaţia pentru o bibliotecă globală identifică tehnologiile de descoperire a valorilor reale ale comunităţilor, pentru ca apoi să le analizeze în profunzime şi să identifice strategiile de utilizare a lor în cadrul comunităţilor.

De asemenea, Biblioteca globală beneficiază de experienţa şi inovaţiile Observatorului SIGB libere prin crearea şi menţinerea infrastructurii aplicative şi tehnologice.

Bibliotecari fără frontiere

Vizează crearea oportunităţilor de schimb de expertiză în ştiinţele informării şi într-un context de schimburi culturale.

Proiectele de cooperare internaţională sunt dezvoltate şi realizate cu parteneri locali provenind din ţările francofone în curs de dezvoltare. Sunt acoperite toate căile de documentare, fie ele biblioteci şcolare, biblioteci universitare, biblioteci naţionale, biblioteci ale comunităţilor sau arhive naţionale.

Bibliotecarul fără frontiere este întâi de toate o persoană care acţionează ca partener voluntar şi este gata să trăiască o aventură în condiţii aparte. Pentru a-şi putea folosi întreaga sa experienţă, este esenţial ca persoana în cauză să fie autonomă şi apropiată de oameni. Profilurile profesionale luate în considerare de programul **Bibliotecari fără frontiere** sunt bibliotecarii, arhiviştii, experţii în documentare, precum şi analişti şi informaticieni.

Experienţa BSF are o durată ce variază între 1 şi 12 luni în funcţie de mandat. Bibliotecarii fără frontiere sunt instruiţi înaintea plecării pe bazele cooperării internaţionale. Este posibil ca unele proiecte să demareze înaintea plecării cu scopul de a optimiza impactul prezenţei BSF în cadrul comunităţii.

De-a lungul mandatului, BSF va fi susţinut profesional de către organizaţie pentru a se putea folosi de toate resursele necesare şi a i se permite să-şi ducă mandatul la îndeplinire cu succes.

În plus, programul **Bibliotecari fără frontiere** produce material pentru a susţine transferul de cunoştinţe către biblioteci şcolare, biblioteci universitare, biblioteci naţionale, biblioteci ale comunităţilor sau arhive naţionale.

Traducere de Radu VLĂDUŢ

Sursa: www.bibliothequeglobale.org

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Din viața filialelor Bibliotecii Metropolitane București

Noutățile *Diversității culturale*

În București, în luna octombrie, au avut loc numeroase evenimente dedicate Hispanității. Ziua Națională a Spaniei (12 octombrie) s-a sărbătorit la Palatul Bragadiru, unde au participat ambasadori, regizori, actori, traducători, scriitori.

Institutul Cervantes, Filmoteca Ministerului de Externe din Spania, cu sprijinul Ambasadei Spaniei, au organizat în perioada 8 – 11 octombrie 2007, la Cinematograful Studio, Zilelor filmului spaniol *Spania: imagini, impresii, flamenco*, unde au fost prezentate filme regizate de Iciar Bollain, Julio Medem, Jaime Chavari, Isaki Lacuesta.

În perioada 27 – 31 octombrie 2008, la Biblioteca Metropolitană București, Filiala *ION CREANGĂ* au avut loc *Zilele Culturii Spaniole*, cu sprijinul generos al Institutului Cervantes, fiind a zecea manifestare de acest gen în cadrul Proiectului bibliotecii – *Diversitate culturală*, parte a Programului Uniunii Europene – **2008 Anul European al Dialogului Intercultural**.

Vernisajul expoziției *Ritmuri spaniole*, lucrările elevilor de la Școala de Muzică și Arte Plastice nr. 3 Cuibul cu barză, prof. coord. Luminița Daniela Ciupitu, artist plastic, membru UAP și AIAP – UNESCO, a reprezentat deschiderea evenimentului dedicat Hispanității. Din partea Institutului Cervantes au participat Domnul Joaquin Garrigós, iar din partea Ambasadei Regatului Spaniei, Doamna Núria Reigoso González, consul al Regatului Spaniei în București.

Programul deschiderii a cuprins o prezentare de costume naționale, un mic recital de oboi, un recital de vioară susținute de elevi și profesori de la Școala nr. 152 Uruguay cu predare în limba spaniolă și de la Școala de Muzică și Arte Plastice nr. 3 Cuibul cu barză.

În perioada 28 – 31 octombrie au fost proiectate filme artistice cu sprijinul generos al Institutului Cervantes, dintre care nu au lipsit *El Ingenioso Hidalgo Don Quijote De La Mancha* și filme de Luis de Buñuel și Pedro Almodovar.

În zilele de 24, 25 și 26 noiembrie, cu sprijinul Institutului Polonez au avut loc proiecții de filme poloneze regizate de Andrei Wajda – *Zemsta*, 2002, *Pan Tandeusz*, 1999, *W pustyni i w puszczy* de Wladyslaw Slesicki, 1973, filme documentare *Polonia în fotografii* și *Polska serce Europy*, precum și o expoziție cu lucrările scriitorilor Mrozek, Grombrowicz, Wypianski și Mickiewicz.

În perioada 8 – 12 decembrie vor avea loc proiecțiile: *Memorialul durerii – o istorie care nu se învață la școală*, un film de Lucia Hossu Longin (începând cu ora 15.00 în fiecare zi).

Începând cu ora 13.00, în fiecare zi vor fi proiectate filme după cum urmează: zilele de 8 și 9 decembrie sunt dedicate filmelor lui Nicolae Mărgineanu – *Un bulgăre de humă* și *Pădureanca*. Pe 10 decembrie vă invităm la *Glissando* în regia lui Mircea Danieluc, ecranizare a nuvelei *Omul din vis* de Cezar Petrescu, un film *in memoriam* Ștefan Iordache, pe 11 decembrie la *Cum mi-am petrecut sfârșitul lumii* în regia lui Cătălin Mitulescu, iar pe 12 la *Atunci i-am condamnat pe toți la moarte*, film realizat de Sergiu Nicolaescu, după nuvela *Moartea lui Ipu* de Titus Popovici, pe care vă invităm s-o citiți sau s-o recitiți.

În zilele de 17, 18 și 19 noiembrie 2008, Proiectul *Diversitate Culturală* a participat la colocviul *Noi perspective ale dialogului intercultural în Europa* organizat de Președinția franceză a Uniunii Europene la Centrul Georges Pompidou din Paris. România, alături de alte țări implicate în promovarea dimensiunii interculturale, a prezentat inițiativele la nivelul țării. Toate proiectele selecționate au beneficiat de vizibilitate într-un cadru cultural de excepție la care au participat organizații, profesioniști, artiști, cercetători, scriitori ș.a.

Gabriela VOICU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

O săptămână a Drepturilor Copilului

Biblioteca *ION CREANGĂ* punctează de zeci de ani zilele dedicate copiilor şi instituite la nivel internaţional. UNESCO a hotărât în 1967 ca data de 2 aprilie (ziua de naştere a scriitorului danez Hans Christian Andersen) să devină Ziua Internaţională a Cărţii pentru Copii. Pe 23 aprilie se sărbătoreşte Ziua Mondială a Cărţii, pe 1 iunie este Ziua Internaţională a Copilului, iar pe 20 noiembrie Ziua Internaţională a Drepturilor Copilului.

În acest sens, evenimentul cel mai recent a avut loc în perioada 17 – 21 noiembrie, în cadrul unui parteneriat cu Grădiniţa nr. 116, intitulat *Săptămâna Drepturilor Copilului*. Grupe mici, mari şi pregătitoare au vizitat biblioteca, au ascultat şi au ilustrat poveşti şi au vizitat Teatrul de Păpuşi LICURICI.

Întrucât proiectul *Diversitate culturală* s-a adresat tuturor categoriilor de vârstă, am inclus această săptămână pe lista dialogului intercultural, realizând o călătorie în jurul lumii prin poveşti. Am început cu *Picătura de apă* şi *Micul Tuk* de H.Ch. Andersen, am continuat cu basmul rusesc *Ridichea uriaşă*, cu basmul popular indian *Gând-bun şi Gând-rău* („Am citit eu în cărţi că viaţa omului n-are rost dacă el nu cunoaşte obiceiuri străine, limbi străine, dacă a îmbătrânit fără a vedea oraşe şi aşezări străine"), cu povestea săsească *Cei trei fraţi şi uriaşul*, cu *Fluierul fermecat* al Fraţilor Grimm, cu povestea mongolă *Bătrânul înţelept*.

La Teatrul de Păpuşi LICURICI, Gabriela Stamatiade le-a povestit copiilor despre viaţa marionetelor din faţa cortinei, despre arta de a aduce pe lume o păpuşă, despre generaţiile de păpuşari care s-au format şi au ţinut spectacole în bibliotecă, în mica sală de spectacole a teatrului, în Parcul Herăstrău şi nu numai: soliştii Claudiu Mirică şi Dan Helciug, Mihai Mălaimare, Florin Galiş, Cătălin Saizescu, Mircea Zara şi mulţi alţii.

Mona MIHAI

ION JALEA

Pegas

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Eveniment

GAUDEAMUS
Carte de învățătură – 15

Marian NENCESCU

Inaugurat în urmă cu 15 ani pe holurile Casei Radio, sub forma unui târg de carte de învățătură, brandul devenit azi nu doar național, ci chiar internațional, ce poartă denumirea de „Gaudeamus" se bucură constant de câteva atuu-ri: o echipă organizatoare veșnic tânără și entuziastă, coordonată de experimentatul Vlad Epstein, directorul târgului, o susținere morală și, nu în ultimul rând, materială din partea Societății Române de Radio, instituție care la 80 de ani se situează în „topul celor care promovează cultura", după spusele doamnei președinte-director general Maria Țoghină, precum și o constantă și generoasă pleiadă de oameni de cultură, care din umbră și necondiționat mențin flacăra vie a culturii naționale. Considerată pe drept cuvânt a treia industrie la nivel european, producția de carte, inclusiv cea din România, fără a avea ritmul și semnificația celei occidentale, cunoaște în ultimii ani o creștere exponențială. Cu atât mai mult era nevoie de un astfel de târg care să se implice în demersurile de formare a unei piețe de carte deopotrivă selectivă și competitivă în țara noastră.

Lansarea volumului *Munca unui savant armean în România: Hagop Djololian Siruni*

Dacă astăzi Gaudeamus este inclus în calendarul târgurilor internaționale de profil, elaborat de „Bookfest" de la Frankfurt, dacă este considerat, pe bună dreptate, la nivelul primelor zece manifestări similare din Europa, dacă succesul de public este constant în creștere, asta înseamnă că visul de acum 15 ani al regretaților Mircea Nedelciu, Mircea Sântimbreanu, ca și al jurnaliștilor de radio Eugen Preda și Ion Ghițulescu, a dat roade.

Ediția 2008, jubiliară, purtând numărul XV, a târgului, a însemnat în cifre sintetice peste 14.000 metri pătrați de expunere, 400 de expozanți și tot atâtea de evenimente editoriale, dintre care 250 de lansări de cărți românești și străine, prezența on-line pe cyberspace în rețeaua RDS-RCS a tuturor activităților târgului, numeroase expoziții „marca Gaudeamus", dintre care: „Invențiile unui geniu – Leonardo Da Vinci", „Salonul național de creație și inventică pentru tineret", „Expoziția de fotografie – Bucureștiul meu iubit" și expoziția „Scriitori din Radio – unde se scrie românește?".

Tot la Gaudeamus s-au mai acordat și premii substanțiale, între care Premiul de Excelență în valoare de 3.500 lei, care a revenit criticului Nicolae Manolescu, pentru finanțarea parțială a proiectului editorial de factură europeană *O istorie critică a literaturii române*, apărut la Editura Paralela 45, de departe best-seller-ul târgului, cu peste 2.000 de exemplare epuizate în numai două zile.

Pentru Biblioteca Metropolitană București prezentă cu un stand propriu la târg după doi ani de absență, revenirea „în lumea bună" a cărții scrise și tipărite a însemnat și lansarea seriei „Biblioteca Bucureștilor", bine primită de publicul cunoscător. Un eveniment inedit, în premieră la Gaudeamus, l-a constituit inaugurarea Bursei de contacte Gaudeamus printr-o expoziție de carte bibliofilă a graficianului Mircia Dumitrescu, devenit de puțină vreme colegul nostru. Semnalăm și dezbaterea *Amprenta Gutenberg. Cartea bibliofilă românească*, cu participarea acad. Răzvan Theodorescu și a directorului general al BMB, dr. Florin Rotaru. Ambele manifestări au fost organizate de Atelierul de gravură al Bucureștilor, cu sprijinul BMB.

De asemenea, în Sala de conferințe a târgului au fost lansate volumele *Munca unui savant armean în România: Hagop Djololian Siruni* și romanul autobiografic *Arta de a fi păgubaș* – vol. I *Târgul Moșilor* – de Niculae Gheran, ambele apărute sub coordonarea lui Alexandru Diță, editorul colecției „Biblioteca Bucureștilor". Acestora se adaugă prezentarea, la Sala de Marmură, în cadrul unui matineu literar, a volumului *Când Google a provocat Europa* de Jean-Noël Jeanneney. Prezent la toate manifestările, dr. Florin Rotaru, a subliniat preocuparea

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Matineu literar cu editorii din Novi Sad

Bibliotecii Metropolitane pentru promovarea patrimoniului cultural local, a multiculturalismului specific unui oraș cosmopolit, cum este capitala României.

La invitația BMB au fost prezenți la București și au citit, din opera lor și a scriitorilor de limbă română din Serbia, editorii de la Casa de Presă și Editură „Libertatea" din Novi Sad. Prin glasul domnilor Ioan Baba și Nicu Ciobanu, al invitaților acestora, printre care Nicolae Dragoș și Călin Căliman, s-au făcut auzite realizările și perspectivele acestei instituții editoare, precum și versuri și fragmente de proză publicate recent în revista „Lumina". Cu acest prilej, au fost donate BMB un număr de 78 de volume și colecția completă a revistei începând cu anul 1994.

Un moment distinct din cadrul manifestărilor organizate de BMB la Gaudeamus l-a constituit spectacolul dezbatere organizat de Centrul de Tineret – coordonator Horia Frunză – și tinerii colaboratori ai publicației „Kartier". Muzica cu influențe rap și hip-hop, demonstrația de pictură în stil graffiti, folkul și luările de cuvânt pe tema culturii așa-zis urbane au oferit publicului o altă imagine despre tinerii punk, în realitate educați, talentați și modești, cultivând o altă formă de expresie artistică.

Prezența colaboratorilor Centrului de Tineret la Gaudeamus a fost remarcată și de presa centrală. Astfel, cotidianul „Evenimentul zilei" a dedicat un articol privind participarea acestora la târg. „Ediția din acest an atrage și figuri neconvenționale atipice pentru târgurile anterioare. O gașcă de adolescenți punk, păstorită de animatorul cultural Alexandru Horia, atrăgeau atenția tuturor. Deși cu căștile în urechi și în mâini cu jocuri hi-tech, mai puneau din când în când mâna și pe o carte care le făcea cu ochiul".

Așadar, o participare densă, din care Biblioteca Metropolitană București s-a remarcat prin cutezanță și înnoire într-un târg de carte al superlativelor.

A apărut ziarul „KARTIER"

În cadrul Târgului Internațional de Carte „Gaudeamus 2008", Centrul de Tineret al Bibliotecii Metropolitane București a amenajat un ministand în care a fost prezentat ziarul „KARTIER", publicație de cultură urbană realizată de echipa Centrului în colaborare cu „găștile de cartier" din București. Ziarul a atras atenția publicului vizitator, multe persoane oprindu-se curioase să răsfoiască paginile scrise de fanii hip hop, break dance, graffiti și folk din diverse colțuri ale orașului. Fotoreportajele surprind imagini ale vieții de cartier, instantanee cu rolleri și skateri în plină viteză, cu grafferi etalându-și talentele pe zidurile clădirilor – într-un cuvânt, fenomenul „urban culture", cum este denumit de sociologi acest nou curent de tineret, tendință pe care o putem numi și „cultura de după blocuri".

Într-una din zilele Târgului Gaudeamus, redacția ziarului „KARTIER" a organizat o dezbatere cu public la care au luat parte numeroși reprezentanți ai găștilor de cartier. Discuția, spontană și sinceră, a fost completată cu o foarte interesantă demonstrație de graffiti virtual realizată cu ajutorul unui echipament digital pus la dispoziție de compania MGT Educational, partener tehnic al proiectului KARTIER.

Horia FRUNZĂ

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Spiritul critic la Cercul literar de la Sibiu

În zilele de 10 și 12 octombrie 2008 a avut loc simpozionul *Spiritul critic la Cercul literar de la Sibiu*, organizat la Cluj de Universitatea „Babeș-Bolyai", Facultatea de Litere, Catedra de literatură română, teoria literaturii și etnologie, de Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior și a Cercetării Științifice Universitare și de Uniunea Scriitorilor din România.

În cadrul simpozionului au fost prezentate următoarele comunicări: Nicolae Balotă – *Cercul literar în secolul al 21-lea*; Virgil Nemoianu – *Cercul literar între idilism și spirit critic*; Elisabeth Axmann Mocanu – *Povestea „Istoriei"*; Klaus Heitmann – *„Cercul literar de la Sibiu și influența catalitică a culturii germane": geneza unei cărți*; Alina Ledeanu – *Ștefan Aug. Doinaș și modelul Lucian Blaga*; Fulvio del Fabbro – *Titlu rezervat*; Hergyán Tibor – *Titlu rezervat*; Al. Cistelecan – *De la cerchiști la optzeciști cu Cornel Regman*; Virgil Podoabă – *Istoria literară ca istorie a nivelului estetic al literaturii române*; Andrei Bodiu – *Definiții ale Cercului literar de la Sibiu*; Caius Dobrescu – *Poate fi estetismul un liberalism?*; Daniel Cristea-Enache – *Pentru cine scrie Ion D. Sârbu*; Petru Poantă – *Critica la Cercul literar de la Sibiu*; Mircea Muthu – *Henri Jacquier printre cerchiști*; Ion Pop – ***Păunul albastru** între „artele poetice" ale lui Ștefan Aug. Doinaș*; Ion Vartic – *Cercul literar și „scriitorul din subterană"*; Laura Pavel – *Nevoia ficțiunii critice la Nicolae Balotă*; Giovanni Magliocco – *Teoria baladei și poetica mitului la Cercul literar de la Sibiu*; Antonio Patraș – *Ion Negoițescu. Sub semnul lui Endymion*; Sorina Sorescu – *Ambivalențele biografiei auctoriale ale lui Ion D. Sârbu. Dubla determinare cerchistă și realist-socialistă*; Crina Bud – *Critica dionisiacă – Ion Negoițescu*; Andrei Terian – *Noua direcție critică a Cercului literar de la Sibiu*; Xenia Karo-Negrea – *Ion Negoițescu. Hermeneutul poeziei*; Mihai Iovănel – *Cornel Regman, dogmatism și liberalism*; Dan Damaschin – *O perspectivă critică euphorionistă*; Angelo Mitchievici – *Cercul literar de la Sibiu – modele culturale între centru și periferie (Radu Stanca, Ștefan Aug. Doinaș)*; Doris Mironescu – *I. Negoițescu și tentația istoriei literare*; Ioana-Eliza Deac – *Specia cronică a criticii lui Cornel Regman: cronica literară*; Zorina Regman – *Râsul eliberator – Cornel Regman: „Reflexii și reflexe – Aforisme vesele și triste"*; Alex Goldiș – *Cercul literar de la Sibiu față cu „noua critică" românească.*

Un eveniment filatelic mondial în care este implicat un bârlădean

Marian JIANU
Președinte Comisia *Literatura Filatelică*
Federația Filatelică Română

Cu toții am auzit de *filatelie*. Sau am simțit, la propriu, plăcerea completării, pas cu pas a unei colecții, fie ea de mărci poștale, de ilustrate, de monede, medalii sau insigne, de etichete de chibrituri sau șervețele... când am fost tineri. După aceea lucrurile s-au complicat, *boala* agravându-se cu mari implicații financiare. Anii de început ai *filateliei*, apărute la puțin timp de la emiterea primei mărci poștale din lume (6 mai 1840 în Marea Britanie), au fost marcați de un avânt impresionant, cu sute de milioane de fani la nivelul planetei. *Filatelia* a devenit, prin multitudinea de teme abordate, un important act de cultură și vector de imagine națională, marca poștală fiind, pe drept, numită ambasador cultural al statului emitent, unul din însemnele naționale, alături de imn, drapel, stemă, bancnote...

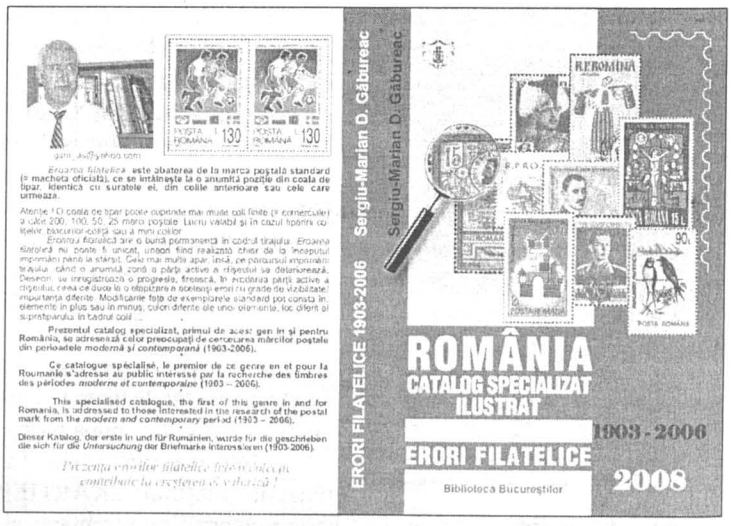

Pasionații de *filatelie* s-au specializat continuu, au luat naștere ramuri și specializări numeroase. Una dintre cele mai îndrăgite ramuri, denumită *filatelie tradițională*, se ocupă cu studierea și circulația mărcilor poștale, dintr-o anumită perioadă sau chiar dintr-o singură serie de mărci poștale. Majoritatea colecționarilor care abordează acest mod de studiu posedă cunoștințe vaste, pluridisciplinare, fără de care studiul ca atare nu poate să își arate roadele. Din această categorie de colecționari face parte și Sergiu-Marian Găbureac

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

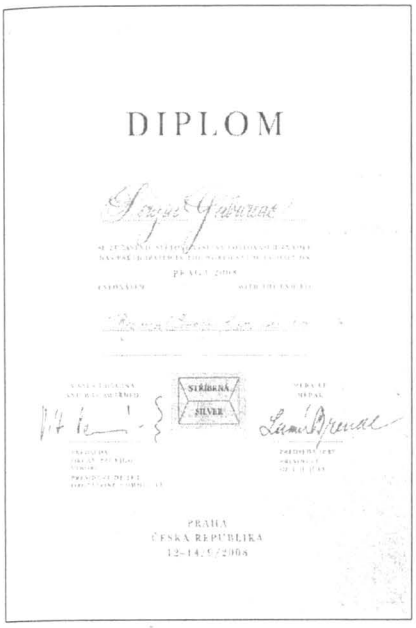
DIPLOM

PRAHA
ČESKÁ REPUBLIKA
12-14/9/2008

cu lucrarea *România, Erori filatelice. Catalog specializat ilustrat 1903 – 2006*, București, Biblioteca Bucureștilor, 2008, 256 pagini format A5, broșat, 46 planșe color.

Cunoscutul autor, în lumea colecționarilor de profil, a recidivat cu această lucrare, a noua în panoplia sa de realizări, de genul celor cu care nea obișnuit deja în domeniile filatelic și cartofil, catalogând în prezentul volum *erorile filatelice* semnalate de-a lungul timpului atât de literatura filatelică, cât și de cunoscutul club *CEI PESTE 200* de cercetători din țară și din străinătate pasionați de asemenea piese. Vezi și rubrica de specialitate, pe care o susține de ani și ani în revista „Filatelia".

Începând cu o prezentare referitoare la datele tehnice din catalog (în română, franceză, engleză și germană), autorul cataloghează apoi, pe ani și pe emisiuni, erorile filatelice cunoscute și semnalate în colecții sau în literatura filatelică. Descrierea fiecărei erori (= abatere de la marca poștală tip cu creșteri spectaculoase a valorii financiare pe piața filatelică) este însoțită de poziția în coală (atunci când este cunoscută), gradul de vizibilitate (importanța erorii) și cote (în euro) pentru fiecare eroare neuzată sau circulată. Fiind un catalog specializat, lucrarea nu se poate citi de *civili*, dar este extrem de utilă cercetătorilor și deopotrivă investitorilor și comercianților.

Din dorința, normală, de a acoperi o perioadă cât mai largă, autorul a omis, premeditat sau nu, câteva date. Mă refer la o serie de semnalări ale unor erori (unele chiar în paginile „Filateliei") certificate ca reale, dar neincluse în acest catalog. Este vorba, în special, de emisiuni anterioare anului 1948, neincludere motivată de autor, în introducerea lucrării, prin faptul că nu au fost cercetate de *ochii săi*. Îi respectăm punctul de vedere și așteptăm noi argumente. Personal, îi dau dreptate, dar îmi permit să îi fac câteva recomandări: din lucrare lipsesc referiri la planșe (cilindri) și tipuri – un domeniu atins doar de câțiva specialiști până acum; de asemenea, trebuie identificate *erorile filatelice* care apar doar la reimpresiunile din perioada

WORLD PHILATELIC EXHIBITION
EFIRO 2008
Bucharest, Romania

EXPOZIȚIA FILATELICĂ MONDIALĂ
EFIRO 2008
București, România

Taking into consideration the exhibits submitted, the International Jury unanimously awarded

Luând în considerare exponatele prezentate, Juriul Internațional în unanimitate, îi conferă lui

Sergiu GABUREAC

with the Large Silver Medal for the Philatelic Literature, Philatelic pamphlet books and studies

Medalia de Argint Mare pentru Literatură Filatelică, Cărți, pamflet și studii

In witness whereof this Diploma is sealed and signed by the President of the International Jury and the Chairman of the Organizing Committee

Mărturie a premiului oferit stă această Diplomă semnată și ștampilată de către Președintele Juriului Internațional și de către Președintele Comitetului de Organizare

Joseph WOLF

Gabriel MATEESCU

Republicii (anii '50 – '80 ai secolului trecut) și stabilit statutul acestora; studiul trebuie extins la semnele, marcajele și erorile marginale (deosebit de spectaculoase, dar netratate în literatura de specialitate până în prezent); extinderea documentării cu paginile specializate de internet și cu licitațiile filatelice (tradiționale sau *on-line*) și, nu în ultimul rând, extinderea și aprofundarea studiului propriu-zis, pe emisiuni (în special pentru emisiunile Regatului, anterioare anului 1940).

Autorul susține, de altfel, că o astfel de lucrare nu poate fi completă niciodată și nu este împotrivă ca alți cercetători să se ocupe de alte aspecte privind subiectul tratat. O ultimă precizare – făcută chiar de autor în prefața catalogului – cotele acordate sunt pur orientative, prețul fiecărei erori fiind stabilit, în cele din urmă, de cerere și de ofertă. Fără îndoială, avem de-a face cu o lucrare valoroasă, prima de acest gen pentru România, de o mare utilitate pentru colecționari, iar ediția a II-a va fi, credem, mult îmbunătățită.

N.B. Valoarea a fost reconfirmată, în septembrie, la *Expoziția Mondială de Filatelie PRAGA 2008*, unde lucrarea înscrisă în competiție, la clasa *Literatură*, a obținut medalia de argint, după ce obținuse aceeași distincție la *Expoziția Mondială de Filatelie EFIRO 2008*, în iulie, la București De asemenea, piața filatelică a confirmat utilitatea catalogului, primul tiraj fiind epuizat în mai puțin de patru luni de la apariția pe piață, ceea ce este un record, chiar și pentru alte gen de tipărituri

N.R. În curând, va apărea, sub semnătura aceluiași autor, albumul-monografic *Bârladul de odinioară și în zilele noastre*, o amplă prezentare ilustrată a orașului între 1898 și până în zilele noastre, comentate în stil personal.

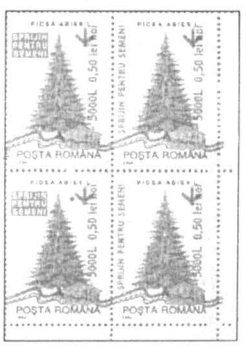

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Actae Moldavie Meridionalis

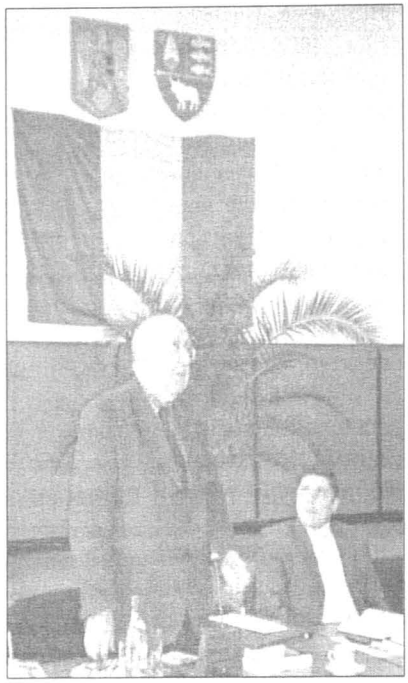

Desfășurată în ambianța solemnă a sălii de consiliu a Prefecturii județului Vaslui, decorată cu imagini ce evocă figura tutelară a voievodului Ștefan cel Mare și Sfânt, cea de-a XXXI-a sesiune științifică *Actae Moldavie Meridionalis*, organizată, în zilele de 27 și 28 noiembrie 2008, de Muzeul Județean „Ștefan cel Mare", cu sprijinul Prefecturii, al celorlalte autorități locale, a reunit peste 150 de istorici, cercetători, cadre didactice, bibliotecari și arhiviști din țară, dar și oaspeți din Republica Moldova. Avându-l ca invitat de onoare pe profesorul univ. dr. Gheorghe Buzatu (foto), prezent activ și la lucrările din cadrul celor trei secțiuni de specialitate, manifestarea vasluiană din acest an a avut ca temă centrală aniversarea a 160 ani de la Revoluția Română de la 1848 și 90 de ani de la Marea Unire.

De altfel, în acest context s-au situat și principalele intervenții, inclusiv dezbaterea *Mișcarea Unionistă din Republica Moldova, încotro?*, susținută de prof. univ. dr. Ilie Bratu, de la Chișinău.

De un real interes, având în vedere și mărturiile inedite, de familie, valorificate de nepoata mareșalului Constantin Prezan, d-na cercetător dr. Olga Macarie, s-a bucurat și comunicarea *Amintiri despre Schinetea*, cu trimitere directă la localitatea vasluiană ce i-a servit mareșalului drept locuință și chiar loc de veci.

La secțiunea arheologie, istorie veche și medie, la care a fost prezent și colegul nostru Cristian Bobicescu, cu o comunicare despre *Soliile moldovenești în Polonia, în timpul Movileștilor*, s-au mai susținut și teme cu referire directă la istoria cărții și a tiparului românesc (Gheorghe Clapa, Bârlad, *O jumătate de mileniu de la tipărirea primei cărți pe teritoriul actual al României* sau *Cartea veche românească și ideea de unitate de neam a românilor* de Vilică Munteanu, directorul Arhivelor Naționale, filiala Bacău). O prezență inedită a fost și Ion Spătan, bibliotecar la Biblioteca Academiei din București, cu o valorificare documentară despre *Întoarcerea Reginei Maria la București, în anul 1918*. Tot în domeniul biblioteconomic s-a situat și dr. Elena Chiaburu, de la Universitatea „Al. I. Cuza" din Iași, cu o comunicare pe tema *Însemnări din cărțile vechi românești privind zona Vasluiului*. Alți doi bibliotecari bucureșteni, Cornelia Radu și semnatarul acestor rânduri, au prezentat comunicări la secțiunea „Istorie modernă, contemporană și Istoria culturii", ambele bine receptate de participanții la manifestare.

De un real interes s-au bucurat și cele opt lansări de carte, între care semnalăm reeditarea, la Editura Sitech din Craiova, a lucrării *Scrisoarea Moldovei* de Dimitrie Cantemir, volumul *Academicienii Iașilor* (secolele XIX – XX), cu o prefață de acad. Al. Zub, editat de Muzeul din Vaslui, în continuarea volumului precedent *Academicienii Vasluieni*, sau studiul lui Marcel Lutic, cercetător la Complexul Muzeal „Moldova" din Iași, intitulat *Timpul sacru. Sărbătorile de altădată*.

Manifestarea vasluiană a fost prefațată și de vernisajul expoziției de sculptură în lemn și obiecte arheologice aparținând învățătorului Marin Rotaru, din satul Giurcani, județul Vaslui. În mod cu totul fericit, îmbinând pasiunea pentru istorie cu expresia plastică, dascălul Marin Rotaru a colecționat într-un interval de peste 40 de ani o adevărată comoară de obiecte arheologice și de artă populară, specifice spațiului Elan – Prut. Tot el a înființat un muzeu popular și o revistă de cultură, intitulată „Elanul", ajunsă la numărul 78. Lucrări ale artistului plastic amator Marin Rotaru se găsesc în colecții publice și private din România, Franța, Olanda, Canada, inclusiv în India, iar colecția sa arheologică depășește 1.200 de piese.

Așadar, în preambulul sărbătorii naționale a României, Vasluiul cultural și istoric și-a onorat cum se cuvine blazonul intelectual.

Marian NENCESCU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Orizonturi

Conferința internațională „Cehoslovacia 1968"

În ziua de 13 octombrie 2008 a avut loc, în Aula Academiei, iar după amiaza la Casa Titulescu, Conferința internațională „Cehoslovacia 1968", organizată de Academia Română, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului (INST), Ambasada Republicii Slovace, Ambasada Republicii Cehe și Fundația Europeană Titulescu.

În deschiderea Conferinței, au vorbit academicianul Dan Berindei, vicepreședinte al Academiei, ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Repulicii Cehe la București, Petr Dokládal, ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Republicii Slovace la București, Dagmar Repčeková, prof. dr. Adrian Năstase, președintele Fundației Europene Titulescu, prof. dr. Radu Ciuceanu, directorul INST, și academicianul Florin Constantiniu.

Moderată de prof. dr. Radu Ciuceanu, conf. dr. Octavian Roske și dr. George G. Potra, sesiunea de comunicări a cuprins o serie de lucrări interesante, prezentate de oameni de cultură și specialiști de marcă din România, Cehia și Slovacia, astfel: acad. Mircea Malița – *Praga '68 văzută de la București*; dr. Milan Bárta, Institutul Pentru Studiul Regimurilor Totalitare, Praga – *Percepția României în Cehoslovacia anului 1968*; dr. Miroslav Londák, cercetător, Institutul de istorie al Academiei Slovace de Științe, Bratislava – *Anul 1968. Reforma economică și Slovacia*; dr. Stanislav Sikora, cercetător, Institutul de istorie al Academiei Slovace de Științe, Bratislava – *Primăvara de la Praga și evoluția politică în Slovacia, 1968*; lector univ. dr. Alexandru Oșca – *Pregătirea operativă a invaziei în Cehoslovacia. Operațiunea* Șumava *(iunie 1968)*; dr. Dan Cătănuș, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului – *România – o a doua Cehoslovacie? Despre problema sprijinului extern la o eventuală invazie sovietică*; dr. Vasile Buga, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului – *Relațiile româno-sovietice în contextul crizei cehoslovace*; dr. Florin Abraham, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului – *Influența „Primăverii de la Praga" asupra relațiilor internaționale. Dimensiunea conceptuală și etică*.

În cadrul comunicărilor și dezbaterilor au fost evocate evenimentele dramatice din urmă cu 40 de ani. La 20 august 1968, trupe sovietice și ale altor patru state membre ale Tratatului de la Varșovia: RDG, Polonia, Ungaria și Bulgaria, au pătruns în Cehoslovacia, pentru a pune capăt procesului de reforme inițiat de noua conducere cehoslovacă în frunte cu Alexander Dubček. Corespondentul Agerpres la Praga a fost printre primii care a anunțat intrarea trupelor sovietice în capitala cehoslovacă. România nu numai că nu a participat la această invazie, dar a și condamnat-o prompt, în termeni vehemenți. În dimineața zilei de 21 august, în fața sediului C.C. al fostului P.C.R. s-a adunat o mulțime impresionantă. Era prima dată când la o asemenea manifestare participau nu numai cei convocați în mod obișnuit, ci și oameni de diferite convingeri, veniți din proprie inițiativă, animați de un singur gând – acela de a-și exprima poziția într-un moment de o gravitate deosebită. Nicolae Ceaușescu a rostit o cuvântare în care a calificat pătrunderea trupelor celor cinci state socialiste

în Cehoslovacia drept „o mare greșeală și o primejdie gravă", declarând „că nu există nici o justificare, nu poate fi acceptat nici un motiv de a admite, pentru o clipă numai, ideea intervenției militare în treburile interne ale unui stat socialist frățesc". Participanții direcți și martorii la acest eveniment confirmă adeziunea fără rezerve a populației la poziția exprimată de conducerea de atunci, inclusiv la hotărârea de a opune rezistență armată în cazul unei acțiuni similare împotriva României. Este un lucru incontestabil că se luase în calcul eventualitatea unei confruntări armate, lucru demonstrat atât de decizia de a se trece la înființarea gărzilor patriotice, cât și de întâlnirea avută cu liderul iugoslav, Tito, la Vârșeț (24 august), pentru discutarea eventualității unei retrageri a armatei române în Iugoslavia. În legătură cu poziția adoptată de România în august 1968 au fost avansate diferite ipoteze, inclusiv că în acel moment Ceaușescu se gândea la poziția lui. Un singur lucru este cert: ca și alte dăți în istoria sa, poporul român a dovedit o atitudine demnă, curajoasă. Istoria trebuie asumată așa cum a fost, cu luminile și umbrele sale. Tot atât de cert este că fostul lider român a folosit prestigiul incontestabil câștigat pe plan intern și internațional pentru a-și întări poziția personală, accentuând cultivarea cultului delirant al personalității, îndepărtându-se de nevoile reale ale unui popor care atunci i-a fost alături.

Vorbitorii au mai subliniat că, în România și Cehsolovacia, timp de peste două decenii, din 1968 și până la căderea regimurilor comuniste, tema a fost pusă la index, Praga și Bucureștii dorind să evite iritarea suplimentară a Moscovei. Readucerea în discuție a acestui subiect, după 1989, s-a făcut relativ târziu, timid, chiar cu o anumită frică și cu o oarecare lentoare, multor demersuri lipsindu-le coerența și rigoarea. În România cel puțin, în nu puține cazuri, în locul unor abordări curajoase, au apărut și s-au pus în circulație articole în care abordarea științifică a unor cercetători și analiști autentici a fost înlocuită de aglomerări de locuri comune ale unor gazetari improvizați și false judecăți pigmentate de imprecații și ținând de un partizanat jenant. Nu au lipsit și nu lipsesc încă clișeele, un anumit schematism al calificării și încadrării unor curente, lideri, poziții și fapte.

Dr. Ion CONSTANTIN

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Primăvara pragheză adânceşte criza poloneză

Dr. Ion CONSTANTIN

În Polonia, „Primăvara de la Praga" a avut un amplu ecou, generând o stare de efervescență socială, îndeosebi în mediul intelectualității. Pe fundalul evenimentelor din Cehoslovacia, în martie 1968, la Varşovia au avut loc confruntări între miliție şi studenți. Regimul interzisese un spectacol cu piesa *Bunicii* (*Dziadów*) a poetului Adam Mickiewicz şi care urma să aibă loc la Teatrul Național din Varşovia. Protestele studenților şi ale intelectualității au împins regimul către o escaladare a ofensivei naționaliste, atisemite şi antiintelectualiste, al cărei apogeu l-a reprezentat epurarea principalelor instituții de elementele reformiste (martie 1968), dublată de orchestrarea, de către ministrul Afacerilor Interne, Mieczysław Moczar, a unei campanii subtile, cu rol preventiv, de discreditare a posibilului succesor al lui Gomułka, Edward Gierek.

Pentru a-şi salva poziția cu ajutorul sovieticilor, Gomułka exprima una din pozițiile cele mai critice față de „Primăvara de la Praga", în cadrul nucleului dur dominat de Uniunea Sovietică, din care mai făceau parte R.D. Germană, R.P. Ungară şi R.P. Bulgară. La consfătuirea „celor cinci", desfăşurată la Moscova, în ziua de 8 mai 1968, liderul polonez nu ezita să avertizeze că „în Cehoslovacia este contra-revoluție. Derutant este faptul că forțele contra-revoluționare, învățând din trecut, luând în considerație raportul de forțe existent în lume, acționează sub masca îmbunătățirii socialismului, a lărgirii democrației socialiste"[1]. Apreciind că desfăşurarea aplicației în toamnă „ar putea fi târzie", Gomułka insista ca manevrele propuse de conducerea sovietică să se țină cât mai repede, „încă la jumătatea lunii mai". Liderul de la Varşovia avea de incriminat şi libertatea presei din Cehoslovacia, pe care o considera la fel de... ticăloasă ca şi postul de radio „Europa Liberă". Noi, spunea Gomułka, „trebuie să luptăm pentru men-ținerea Cehoslovaciei pe calea socialismului, pentru reorientarea de la Apus la Răsărit"[2].

Într-o întrevedere pe care a avut-o cu ambasadorul sovietic la Varşovia, Boris Aristov, în ziua de 21 mai 1968, liderul polonez relua această temă şi atrăgea atenția asupra „transformării Cehoslovaciei socialiste într-o republică burgheză"[3]. Gomułka era atât de pornit împotriva lui Dubček şi a programului acestuia încât solicita lui Aristov ca pe teritoriul statului cehoslovac să fie instalate forțe sovietice întocmai ca în R.D. Germană şi R.P. Ungară.

Din analiza informațiilor provenite pe căi diplomatice rezultă că ceea ce deranja cel mai mult cercurile varşoviene era faptul că programul de acțiune al guvernului de la Praga „nu se referă sub nici o formă la problema frontierei de vest a Poloniei de pe Odra-Nysa, iar în ceea ce priveşte aprecierea situației politice interne din R.F. a Germaniei, supraapreciază posibilitățile şi perspectivele forțelor democratice din această țară şi subapreciază activitatea revanşardă a forțelor de dreapta, neohitleriste în frunte cu Partidul Național Democrat"[4].

Raporturile dintre Varşovia şi Praga se deterioraseră în asemenea măsură, încât cele două state îşi înaintaseră reciproc note de protest pentru „amestec în treburile interne". Executând întocmai indicațiile oficiale, presa poloneză îşi manifestase nu o dată neîncrederea în capacitatea Partidului Comunist Cehoslovac de a rezolva provocările situației pe care o traversa Cehoslovacia. În acelaşi timp, Gomułka şi primul ministru Józef Cyrankiewicz apreciau că mediile de informare cehoslovace desfăşoară o „intensă propagandă antipoloneză".

Poziția conducerii poloneze în problema cehoslovacă se afla într-o discordanță totală față de cea a Bucureştilor. Relevant este în acest sens modul în care s-a desfăşurat audiența ambasadorului român la Varşovia, T. Petrescu, din ziua de 17 iulie 1968, la Zenon Kliszko, membru al Biroului Politic şi secretar al P.M.U.P., căruia i s-a comunicat verbal poziția P.C.R. față de evenimentele din Cehoslovacia. Într-o stare de „nervozitate acută", Kliszko a declarat: „Eu cred că informarea partidului dv., care, după cum spuneți, a fost adresată tuturor partidelor comuniste şi muncitoreşti, contribuie la agravarea tensiunii existente azi în mişcarea muncitorească. Noi am pierdut de pe urma hitleriştilor şase milioane de oameni. Astăzi constatăm că flancul de sud al sistemului nostru de apărare împotriva R.F. a Germaniei este descoperit, iar dv. ne dați sfaturi cum să apreciem ceea ce se întâmplă la frontierele noastre. Lăsați-ne să apreciem singuri lucrurile şi să întreprindem măsurile pe care le credem de cuviință"[5]. După care, scuzându-se că trebuie să participe la o şedință a Biroului Politic, a pus capăt audienței.

Deznodământul se apropia. El a venit pe 21 august 1968, când o armată de jumătate de milion de soldați, mult disproporționată în raport cu obiectivul urmărit, aparținând în special Uniunii Sovietice, dar conținând contingente din toate țările Pactului de la Varşovia, cu excepția României, a invadat Ceho-slovacia. 18.500 de soldați polonezi şi circa 500 de tancuri au năpădit străzile capitalei Cehoslovaciei, aducând un „ajutor frățesc„ luptei pentru apărarea socialismului.

Mai mulți intelectuali polonezi au protestat față de participarea forțelor armate ale țării la invadarea Cehoslovaciei vecine, iar pe 8 septembrie 1968, Ryszard Siwiec, profesor şi fost ofițer al armatei poloneze, şi-a dat foc în incinta celui mai mare stadion din Varşovia, în prezența membrilor conducerii de stat şi de partid, a diplomaților străini şi a 100.000 de spectatori, care fuseseră invitați la un festival, ce se dorea a fi un amplu spectacol de propagandă a regimului. Ca urmare a gravelor arsuri suferite (pe 85% din suprafața corpului), Ryszard Siwiec a murit la spital, patru zile mai târziu. Gestul acestuia a căpătat valoare de simbol, fiind urmat peste o jumătate de an de cel al studentului ceh Jan Palach, care şi-a dat foc în Piața Sfântul Vaclav din Praga, în semn de protest față de invadarea țării sale. Tot atunci, mulți intelectuali de prestigiu polonezi, precum binecunoscutul istoric Bronisław Geremek, au renunțat la calitatea de membru de partid.

Pe termen scurt, Gomułka a reuşit să supraviețuiască politic momentului 1968, dar nu va mai fi în măsură să o facă în contextul protestelor muncitoreşti ce vor avea loc în 1970, ca urmare a noului val de scumpire a prețurilor la alimente. Pe fondul agravării situației economice din Polonia, spre sfârşitul anului 1970 are loc o radicalizare fără precedent a mişcărilor sociale de protest. Se va ajunge, în 1980, la apariția mişcării sindicale „Solidaritatea", ceea ce va însemna începutul sfârşitului regimului comunist.

Note: 1. Mihai Retegan, *1968 Din primăvară până în toamnă*, Bucureşti, Editura RAO, 1998, p. 147. 2. *Ibidem.* 3. *Ibidem*, p. 134. 4. Arhiva M.A.E., fond Telegrame Varşovia, telegrama nr. 89 419 din 1 iulie 1968; Mihai Retegan, *op. cit.*, pp. 134 – 135. 5. *Ibidem*, telegrama nr. 89 462 din 17 iulie 1968; Mihai Retegan, *op. cit.*, p. 177.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Congresul Spiritualităţii Româneşti

Programul General al celei de-a XII-a ediţii Alba Iulia – 1 Decembrie – 90 de ani de la Marea Unire şi 2 – 3 decembrie – Desfăşurarea lucrărilor în Plen şi pe Secţiuni

Congresul este organizat cu concursul Ministerului Afacerilor Externe, Departamentul pentru Relaţiile cu Românii de Pretutindeni, al Conducerii Judeţului Alba şi a Municipiului Alba Iulia

Sâmbătă 29 XI

Ora 17.00

Conferinţă de presă

Participă: conducerile Ligii Culturale şi Asociaţiei Congresul Spiritualităţii Româneşti, preşedintele Consiliului Judeţean Alba, Prefectul Judeţului Alba, Primarul Municipiului Alba Iulia, reprezentanţi ai organizaţiilor locale.

Duminică 30 XI

Ora 9.00

Slujba Sfintei Liturghii în ziua Sfântului Andrei – creştinătorul neamului, oficiată de P.F. Daniel şi un sobor de preoţi.

Ora 9,30

Călătorii documentare la Râmeţ, Sebeş, Blaj.

Ora 19,30

Întâlnirea reprezentanţilor comunităţilor româneşti cu P.F. Daniel şi cu alte oficialităţi.

Luni 1 Decembrie

Ziua Naţională a României şi aniversarea a 90 de ani de la Marea Unire.

Ora 9,00

Depunerea de coroane de flori la monumentele înfăptuitorilor Marii Uniri şi a unităţii naţionale.

Ora 10.00

Participarea românilor de pretutindeni la manifestările organizate cu prilejul împlinirii a 90 de ani de la Marea Unire din 1918.

Marţi 2 XII

Ora 10.00

Sala Unirii

Deschiderea lucrărilor celei de-a XII-a ediţii a Congresului Spiritualităţii Româneşti.

Sub genericul: *Alba Iulia, Capitala Marilor Uniri şi a unităţii neamului.*

Plenul congresului (I)

– Declaraţie privind constituirea Congresului din partea conducerii Asociaţiei.

– Oficierea Slujbei religioase de către Î.P.S. Andrei Andreicuţ cu Binecuvântarea Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române.

– Alocuţiuni şi mesaje din partea Preşedinţiei, Senatului, Camerei Deputaţilor Guvernului, Academiei Române şi a oficialităţilor din Judeţul Alba şi Municipiul Alba Iulia.

– Alocuţiuni, mesaje, saluturi, comunicări din partea reprezentanţilor comunităţilor româneşti din Chişinău, Cernăuţi, Voivodina, Valea Timocului, Bulgaria, Ungaria, Macedonia, Albania, Grecia, Turcia, Rusia, Ucraina, Slovacia, Austria, Germania, Italia, Franţa, Spania, Portugalia, Anglia, Luxemburg, Belgia, Olanda, Suedia, Norvegia, Finlanda, Siria şi Ţările Arabe, Israel, SUA, Canada, Argentina, Brazilia, Africa de Sud, Georgia, Kazahstan, China, Japonia, Australia şi din alte ţări.

– Saluturile şi mesajele ministerelor Afacerilor Externe, Internelor şi Reformei Administrative, altor ministere, reprezentanţilor partidelor, organizaţiilor şi asociaţiilor, ale unor instituţii care au legături permanente cu cele treisprezece milioane de români din lume.

Ora 12.00

Destin şi cuget românesc

– Scriitori şi cărţi. Prezentarea lucrărilor despre romanitate apărute în ultimul an.

– Contribuţia ziariştilor la întărirea legăturilor cu românii de pretutindeni.

– Vernisajul expoziţiei de carte şi artă plastică.

Ora 16.00

Desfăşurarea lucrărilor pe secţiuni – în colaborare cu Academia Română şi Universitatea „1 Decembrie 1918", Alba Iulia:

1. Sala Unirii: *90 de ani de la înfăptuirea Marii Uniri.*
2. Facultatea de Teologie Ortodoxă: *Istoria şi credinţa – reazemul unităţii neamului.*
3. Aula Magna – Universitatea „1 Decembrie 1918": *Limba şi cultura după 500 de ani de la primele tipărituri în spaţiul românesc.*
4. Sala „Mihai Viteazul" – Palatul Administrativ: *Probleme actuale ale comunităţilor româneşti.*

Miercuri 3 XII

Ora 10.00

Plenul congresului (II)

– Dezbaterea şi aprobarea documentelor privind relaţiile românilor de pretutindeni cu ţara.

– Decernarea distincţiilor şi trofeelor.

– Decernarea premiilor acordate de Consiliul Judeţean Alba, Instituţia Prefectului Judeţului Alba, Primăria Municipiului Alba Iulia, alte instituţii, pentru promovarea imaginii judeţului Alba şi a României în lume.

Plecarea delegaţilor.

Sursele ilustraţiilor: p. 4: Publius Ovidius Naso, *Tristele. Ponticele*, ed. ilustrată de Mircea Dumitrescu, trad. şi pref. de Teodor Naum, Ed. Univers, Buc., 1972; pp. 5, 7: George Ivaşcu, *Istoria literaturii române*, 1, Ed. Ştiinţifică, Buc., 1969; pp. 6, 8: N. Iorga, *Istoria Bucureştilor*, Ediţia Municipiului Bucureşti, 1939; p. 9: Wikipedia; p. 10: Marin Mihalache, *Ion Jalea*, ESPLA, Buc., 1956; p. 27: *Ion Jalea*, text de Petru Comarnescu, Ed. Meridiane, Buc., 1962; coperta II: arhiva Dumitru Micu; coperta III: Wikipedia; coperta IV: Iulian Vesper, *Poezii*, Editura pentru Literatură, Buc., 1968.

Sursele citatelor: coperta II: Revista „Acasă" nr. 4/2008; coperta III: *Encyclopaedia Universalis*, corpus 13, Jérémie – Lorrain, Paris, 1992, trad. de Radu Vlăduţ; coperta IV: Iulian Vesper, *Poezii*.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Catalog

Liviu BUTUC, *Scurtă istorie a mijloacelor de comunicare din România*
Editura Arvin Press, București, 2008, 446 p. + 29 file ilustrații

... Tot mai multe cercetări se îndreaptă astăzi către tainele creierului uman, comparat cu un computer, în care materia (neuronii) ar fi hardul, iar spiritul, softul, care se dezvoltă din materie fie în mod natural, fie prin intervenție transcendentală. Rezolvarea acestei ipoteze ar duce la aplicații computeristice ori la explicarea unor fenomene clasate astăzi în domeniul paranormalului sau psihotronicii. De pildă, comunicare telepatică. O formă de comunicare „exotică", poate comunicarea primordială...

Munca unui savant armean în România: Hagop Djololian Siruni
Cu o prefață de Vartan Arachelian, Editura Biblioteca Bucureștilor, 2008, 448 p.

În Dicționarul de Figuri armene din România, *aparținând regretatului Bogdan Căuș, Hagop Djololian, cunoscut, îndeobște, în cercurile specialiștilor sub numele de Siruni e definit, pe bună dreptate, drept unul dintre prestigioșii umaniști ai veacului XX. Păstrând proporțiile, el poate fi comparat nu doar prin preocupările literare și științifice, dar și prin orientarea politică, cu Nicolae Iorga. Dacă Iorga i-a avut ca modele românești pe Heliade-Rădulescu, Hasdeu și Eminescu, modelul intelectual al lui Siruni a fost marele savant român. Printr-o fericită împrejurare, tânărul imigrant, supraviețuitor al Genocidului Armenilor din Imperiul Otoman, i-a devenit emul...* (Vartan Arachelian)

Lumina Brend
Concepție, identitate vizuală, selecție și prezentare de Ioan Baba, C.P.E. „LIBERTATEA", Panciova, 2007, 34 p. (Lumina: revistă de literatură, artă și cultură transfrontalieră. Ediția bibliofilă „Tezaur")

... Când ne-am apucat de această treabă nu dispuneam nici măcar de un buget de sobrietate, de nici-o lețcaie. Eram conștienți că ne vom izbi și de succesiunea unor tradiționale cabale ostile, deseori malefice. De aceea dexteritatea cu care LUMINA nouă se prezintă în pupila ochilor este precum o complezență servită cu evlavie și o mână sinceră întinsă binevoitor tuturora. LUMINA va avea deci o concepție și un caracter logic, firesc și comprehensibil pentru fiecare creator, Om conștient de sine... (Ioan Baba)

Vasile Mircea ZABERCA, *Românii de peste fruntarii: Studii și articole de istorie*
Editura Libertatea, Panciova, 2003, 132 p.

... Cartea de față înmănunchează mai multe studii, inedite sau chiar edite, locurile de apariție al celor din urmă fiind răspândite pe o arie geografică destul de vastă – Novi Sad, Begheiți / Torac, Reșița, Alba Iulia, ceea ce face ca ele să nu stea cu ușurință la îndemână celor interesați. Acesta a fost un motiv în plus să le reunim într-un singur volum. Precizăm că trei dintre materialele în cauză au coautori, fapt semnalat la locul cuvenit, în paginile ce urmează... (Autorul)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Niculae GHERAN, ***Arta de a fi păgubaş * Târgul Moşilor***
Editura Biblioteca Bucureştilor, 2008, 371 p.

... De teamă să nu las o carte neterminată, am vrut ca fiecare capitol să aibă, cât de cât, autonomia lui, deşi, cel puţin în mintea mea, se integrează într-un ansamblu. Nu mi-am propus să fac nici istorie, nici să-mi scriu memoriile. Dacă pe-alocuri s-ar zice că, totuşi, mă las ispitit de ele, vina aparţine condeiului, care adesea o ia înaintea autorului. Când văd însă unde s-a oprit primul volum şi cât mi-a rămas de parcurs pentru a ajunge la zi – se poate citi şi la zid *– mă îngrozesc...*

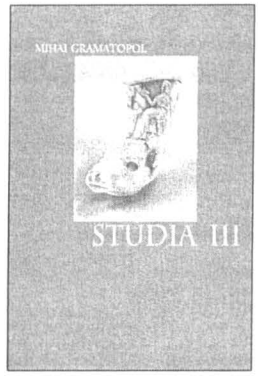

Mihai GRAMATOPOL, ***Studia III 1979 – 1984***
Editura Transilvania Expres, Braşov, 2008, 281 p.

S-au împlinit o sută şi mai bine de ani de când rytonul de la Poroina, judeţul Mehedinţi, a intrat (în anul 1883) în colecţia fostului Muzeu de Antichităţi.

Cel dintâi care l-a analizat, atribuindu-l populaţiilor migratoare, a fost Alexandru Odobescu, în monumentala sa operă Tezaurul de la Pietroasa. *Rytonurile sunt recipiente pentru băut, utilizate şi în ceremoniile cu caracter religios, a căror formă imită, de regulă, o protomă (un bot) de animal, cel mai adesea de bovideu sau de cervideu. De altfel, chiar personajele din partea superioară a rytonului în discuţie ţin în mână câte un astfel de obiect. Partea superioară a rytonului (pe care se află două grupe de câte două personaje feminine) a fost iniţial lisă (netedă) şi înfăţişează o scenă inspirată din unele ritualuri specifice lumii geto-dacice...*

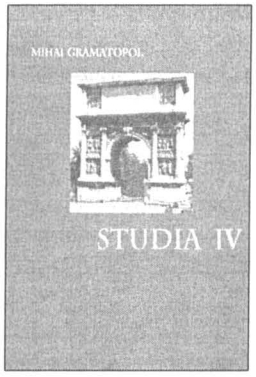

Mihai GRAMATOPOL, ***Studia IV 1992 – 1996***
Editura Transilvania Expres, Braşov, 2008, 465 p.

Ridicat în anul 114 în onoarea împăratului Traian şi terminat sub Hadrian în anul 117, monument care celebrează inaugurarea acelei Via Traiana *ce se aşternea de la Beneventum la Brundisium (Brindisi), portul de unde împăratul pornise către Mesopotamia pentru campaniile din Orient. Realizat, de Apollodor din Damasc, din blocuri de calcar; reliefurile sunt sculptate în marmură greacă şi reprezintă scene ale activităţii împăratului Traian, printre care cucerirea Daciei. O friză narativă, reprezentând triumful în cel de-al doilea război dacic (107 e.n.), înconjoară monumentul denumit şi Porta Aurea. Faţada către oraş prezintă scene de pacificare, cea către câmp scene militare...*

Costa ROŞU, ***Bibliografia săptămânalului*** **Libertatea** ***(2001 – 2006)***
Volumul II, Cartea a V-a, Editura Libertatea, Panciova, 2006, 532 p.

... Iată, vom zice că Bibliografia *este o mică istorie în date despre şi cu românii din Voivodina, despre oameni, locuri, fapte, evenimente – nu şi în ultimul rând despre relevanţa pe care Casa de Presă şi Editură* Libertatea *o are în perioada parcursă timp de peste 60 de ani...* Bibliografia *este şi un bun „instrument" prin care putem determina şi evoluţia presei noastre scrise, a genurilor care, de asemenea, au evoluat în timp, pe măsura în care, atât libertatea presei, cât şi libertatea de gândire era posibilă, acceptată şi promovată tocmai de ziariştii* Libertăţii... (Nicu Ciobanu)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Dezvoltarea Colecţiilor al Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Repere

LUMINA

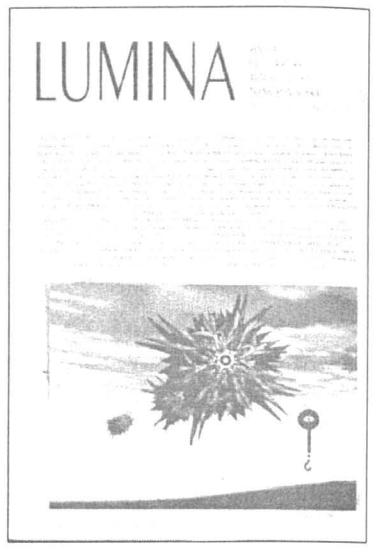

Revistă de literatură, artă și cultură transfrontalieră
Anul LXI, serie nouă nr. 3 – 4/2008

Revista, fondată în ianuarie 1947, la Vârșeț, de Cercul Literar „Lumina", apare în Serbia, sub egida Casei de Presă și Editură „Libertatea" – director Nicu Ciobanu, și sub coordonarea directorului și poetului Ioan Baba. Impresionante sunt atât forma, cât și conținutul articolelor semnate de nume precum Ioan Baba, Catinca Agache, Cătălin Bordeianu, din consiliul de redacție făcând parte acad. Mihai Cimpoi, Adrian Dinu Rachieru și Ion Miloș, ca să enumerăm doar câțiva. Sperăm ca prin această prezentare scurtă să subliniem importanța cunoașterii scrierilor autorilor români din alte spații culturale.

Prezentă în peste 40 de sate și orașe din Voivodina, minoritatea română și-a păstrat identitatea prin activitățile sociale și culturale din instituții precum Liceul și Școala Normală din Vârșeț, Comunitatea Românilor din Iugoslavia și prin eforturile unor personalități care au creat punți peste granițe.

Prof. dr. Catinca Agache a realizat în acest număr al revistei câteva profiluri ale unor scriitori reprezentanți ai literaturii române din Banatul iugoslav – Voivodina: Pavel Gătăianțu „pentru care poezia este manifest", din registrul său nelipsind ironia, parodia, paradoxul și inventivitatea lingvistică, Nicu Ciobanu, „poetul mitologiilor moderne", Ioan Baba și Vasile Barbu „poetul unei istorii sacre".

Având-i ca model pe Ioan Flora, Pavel Gătăianțu și Nicu Ciobanu împărtășesc „lirica hyperlucidă", deosebindu-se prin registrul poetic. Catinca Agache observă la Gătăianțu buna asimilare a lecturilor, filtrele personale care trec în cuvântul propriu, cel poetic și inventat, imaginile biografice, concretul, realul și grotescul. Redăm aici din selecția realizată de critic un fragment din *Ecologia sufletului*: „Iată-mă la malul mării/ vorbesc în două limbaje/ unul al feței și altul/ al gândirii". Nicu Ciobanu cultivă alte motive-simbol: lumina, ochiul, viața ca labirint, cercul, jocul, „univers poetic fabulos axat pe mozaicalul și metaforicul vis antimimetic". Uneori, Catinca Agache identifică influențele cu lecturile și trimiterile livrești, situând poetul într-o schemă străbătută de genul: „filonul blagian prin filiera Avramescu – Miloș – Almăjan", unde „motivul ochiului este preluat de la Nichita Stănescu", chiar dacă este „o voce lirică distinctă a optzeciștilor din Banatul iugoslav".

Alegerea operată de Catinca Agache este potrivită întrucât poeții Pavel Gătăianțu și Nicu Ciobanu sondează cotidianul, realul, pe când Ioan Baba și Vasile Barbu schimbă registrul printr-un refuz al cotidianului imediat înspre o viziune mitică, simbolică și mai ermetică. Dintre volumele publicate în România ale lui Ioan Baba, menționăm *Inscripție pe aer*, *Cămașa de rigoare*, *Aproape dilematic*.

În acest număr sunt prezentați Traian Doban cu un fragment din romanul *Pierduți în vijelii* și Olimpiu Baloș, cu o selecție de versuri realizată de Ioan Baba din care citâm *Bat clopotele*:

„Bat clopotele / Și clopotele bat atunci / Când răbufnesc orele / Pe ape / Ce nu au maluri / Nici valuri. / Bat clopote / Peste apă / Și ceruri / Într-o seară / Clopotul a bătut / Fără sens. / A bătut atât de tare / Încât ecoul / A înviat / Doar morții".

În acest număr este prezentat volumul pentalingv de poezii, semnat de Ion Deaconescu sub semnul „paradoxismului bine temperat" și al ermetismului: „Corpuri în ruină cad în faianța timpului / Răzvrătiți, aproape un infern / Prin ploaia ce trimite mesaje de neînțeles". (*Corabia lui Noe*).

La rubrica Tezaur, dr. Eugen Cinci prezintă câteva aspecte mai puțin cunoscute ale muzicii religioase ortodoxe din Banat, atât cântarea de strană, cât și cele sub forma *Liturghiilor* și a *Răspunsurilor liturghice* care însoțesc serviciul divin. Cercetarea realizată de lect. univ. dr. Corina Sorana Matei surprinde turnurile strategice ale domeniului antropologie, o revizitare a domeniului prin „antropologia de acasă", o revenire la sine, renunțându-se la cercetarea unidirecțională a alterității și căutând relaționarea, înrudirea, diferențele care apropie culturile; un studiu important care atrage atenția asupra faptului că „prin eșecul raportului cu alteritatea apare nevoia autocunoașterii". În linia cunoașterii tradițiilor, Isidor Chicet ne propune o lectură a folclorului literar mehedințean transfrontalier legat de floarea de liliac sau floarea Iorgovanului. Cătălin Bordeianu ne familiarizează cu istoria și evoluția globalizării, cu „apărarea colectivă".

Sperăm la întâlniri între poeții români și cei sârbi, indiferent de generația poetică, fie ei '80-iști, douămiiști sau chiar douămiizeciști.

Gabriela TOMA

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendar

noiembrie 2008

♦ noiembrie 1998. 10 ani de la înființarea **Bibliotecii „Ioan Slavici"** și a **Colecției braziliene „Antonio Olinto"** în cadrul Bibliotecii Metropolitane București

♦ 1 noiembrie. **Ziua Radiodifuziunii Române**

♦ 1 noiembrie 1903. 105 ani de la moartea lui **Theodor Mommsen**, istoric, scriitor, arheolog și jurist german, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, 1902 (30 nov. 1817 – 1 nov. 1903)

♦ 1 noiembrie 1923. 85 de ani de la nașterea scriitorului **Titus Mocanu** (1 nov. 1923 – 26 apr. 2004)

♦ 2 noiembrie 1808. 200 de ani de la nașterea lui **Barbey d'Aurevilly**, scriitor francez (2 nov. 1808 – 23 apr. 1889)

♦ 2 noiembrie 1853. 155 de ani de la nașterea lui **Wilhelm Friedrich Ostwald**, chimist, fizician și filosof german, laureat al Premiului Nobel pentru Chimie, 1909 (2 nov. 1853 – 4 apr. 1932)

♦ 3 noiembrie 1923. 85 de ani de la nașterea academicianului **Dan Berindei**, istoric, președinte al Secției de Științe Istorice și Arheologice a Academiei Române

♦ 5 noiembrie 1918. 90 de ani de la apariția manifestului **„Către popoarele lumii"**, prin care Consiliul Național Român Central și-a afirmat voința de unire a Transilvaniei cu România

♦ 5 noiembrie 1933. 75 de ani de la nașterea lui **Ilie Purcaru**, poet, prozator și ziarist (5 nov. 1933 – 11 oct. 2008)

♦ 5 noiembrie 1988. 20 de ani de la moartea lui **Dumitru Macrea**, lingvist (21 iul. 1907 – 5 nov. 1988)

♦ 6 noiembrie 1848. 160 de ani de la moartea lui **Bakin Kyokutei**, prozator japonez (9 iun. 1767 – 6 nov. 1848)

♦ 7 noiembrie 1838. 170 de ani de la nașterea lui **Villiers de L'Iste Adam**, scriitor francez (7 nov. 1838 – 18 aug. 1889)

♦ 7 noiembrie 1848. 160 de ani de la nașterea lui **Nicolae Petra-Petrescu**, publicist, traducător, bibliotecar, arhivar, poet (7 nov. 1848 – 25 iun. 1923)

♦ 7 noiembrie 1913. 95 de ani de la nașterea lui **Albert Camus**, scriitor francez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, 1957 (7 nov. 1913 – 4 iun. 1960)

♦ 7 noiembrie 1923. 85 de ani de la nașterea lui **Paul Georgescu**, prozator și critic literar (7 nov. 1923 – 25 sept. 1989)

♦ 7 noiembrie 1983. 25 de ani de la moartea sculptorului **Ion Jalea** (19 mai 1887 – 7 nov. 1983)

♦ 8 noiembrie 1308. 700 de ani de la moartea lui **John Duns Scotus**, filosof, teolog și logician englez (1265 – 8 nov. 1308)

♦ 8 noiembrie 1848. 160 de ani de la nașterea lui **Ioan G. Bibicescu**, folclorist, publicist (8 nov. 1848 – 2 mai 1924)

♦ 8 noiembrie 1928. 80 de ani de la nașterea criticului și istoricului literar **Dumitru Micu**

♦ 8 noiembrie 1953. 55 de ani de la moartea lui **Ivan Alekseievici Bunin**, scriitor rus, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, 1933 (22 oct. 1870 – 8 nov. 1953)

♦ 9 noiembrie 1778. 230 de ani de la moartea lui **Giovanni Battista Piranesi**, gravor și arhitect italian (4 oct. 1720 – 9 nov. 1778)

♦ 9 noiembrie 1818. 190 de ani de la nașterea lui **Ion Codru-Drăgușanu**, prozator, publicist (9 nov. 1818 – 26 oct. 1884)

♦ 9 noiembrie 1883. 125 de ani de la nașterea lui **Marin Simionescu-Râmniceanu**, istoric de artă și critic literar (9 nov. 1883 – 25 mart. 1964)

♦ 9 noiembrie 1918. 90 de ani de la moartea lui **Guillaume Apollinaire**, poet, prozator și eseist francez (26 aug. 1880 – 9 nov. 1918)

♦ 9 noiembrie 1918. 90 de ani de la nașterea lui **Teohar Mihadaș**, poet (9 nov. 1918 – 29 nov. 1996)

♦ 9 noiembrie 1933. 75 de ani de la nașterea regizorului **Lucian Pintilie**

♦ 10 noiembrie 1483. 525 de ani de la nașterea lui **Martin Luther**, reformator religios, fondator al Bisericii Luterane (10 nov. 1483 – 18 feb. 1546)

♦ 10 noiembrie 1508. 500 de ani de la tipărirea, de către Macarie, meșter tipograf sârb, a ***Liturghierului slavon***, prima carte în limba slavonă tipărită în Țara Românească, sub ocrotirea lui Radu cel Mare

♦ 10 noiembrie 1873. 135 de ani de la moartea actriței **Matilda Pascali** (1840 – 10 nov. 1873)

♦ 10 noiembrie 1898. 110 ani de la declararea Bibliotecii Academiei Române drept **bibliotecă publică pentru cercetători**

♦ 10 noiembrie 1928. 80 de ani de la nașterea artistei plastice **Sultana Maitec**

♦ 10 noiembrie 1938. 70 de ani de la apariția ***Bibliei de la Chișinău***, sub îngrijirea academicianului Al. Rosetti, la Editura Fundației Culturale Regale

♦ 10 noiembrie 1993. 15 ani de la moartea lui **Alexandru Piru**, prozator, istoric literar (22 aug. 1917 – 10 nov. 1993)

♦ 11 noiembrie 1928. 80 de ani de la nașterea scriitorului mexican **Carlos Fuentes**

♦ 11 noiembrie 1928. 80 de ani de la nașterea regizorului **Mircea Mureșan**

♦ 11 noiembrie 1933. 75 de ani de la nașterea actorului **Ștefan Bănică** (11 nov. 1933 – 26 mai 1995)

♦ 12 noiembrie 1833. 175 de ani de la nașterea lui **Aleksandr Porfirievici Borodin**, compozitor rus (12 nov. 1833 – 27 feb. 1887)

♦ 13 noiembrie 1868. 140 de ani de la moartea compozitorului italian **Gioacchino Rossini** (29 feb. 1792 – 13 nov. 1868)

♦ 13 noiembrie 1988. 20 de ani de la moartea lui **Vlad Georgescu**, istoric, politolog, fost director al postului de radio „Europa Liberă", secția română (29 oct. 1937 – 13 nov. 1988)

♦ 14 noiembrie 1898. 110 ani de la nașterea poetului **B. Fundoianu** (14 nov. 1898 – 2 nov. 1944)

♦ 15 noiembrie 1868. 140 de ani de la nașterea savantului **Emil Racoviță**, explorator, speolog și biolog (15 nov. 1868 – 17 nov. 1947)

♦ 15 noiembrie 1918. 90 de ani de la emiterea, de către Congresul general al Bucovinei, a unei hotărâri prin care se realiza **unirea acestui teritoriu cu România**

♦ 16 noiembrie 1948. 60 de ani de la nașterea scriitorului și publicistului **Ion Cristoiu**

♦ 19 noiembrie 1828. 180 de ani de la moartea compozitorului austriac **Franz Schubert** (31 ian. 1797 – 19 nov. 1828)

♦ 19 noiembrie 1923. 85 de ani de la nașterea criticului literar **Monica Lovinescu** (19 nov. 1923 – 21 apr. 2008)

♦ 20 noiembrie 1858. 150 de ani de la nașterea scriitoarei suedeze **Selma Lagerlöf**, laureată a Premiului Nobel pentru Literatură, 1909 (20 nov. 1858 – 16 mar. 1940)

♦ 20 noiembrie 1923. 85 de ani de la nașterea scriitoarei sud-africane **Nadine Gordimer**, laureată a Premiului Nobel pentru Literatură, 1991

♦ 20 noiembrie 1938. 70 de ani de la moartea lui **Jean Athanasiu**, bariton, membru fondator al Operei Române din București (28 ian. 1885 – 20 nov. 1938)

♦ 21 noiembrie 1913. 95 de ani de la nașterea lui **Mihail Chirnoagă**, scriitor și publicist (21 nov. 1913 –)

♦ 21 noiembrie 1918. 90 de ani de la nașterea istoricului literar **Eugen Todoran** (21 nov. 1918 – 9 aug. 1997)

♦ 22 noiembrie 1908. 100 de ani de la nașterea lui **Iulian Vesper**, poet și prozator (22 nov. 1908 – 1988)

♦ 23 noiembrie 1918. 90 de ani de la nașterea lui **Constantin Galeriu**, profesor de teologie și preot-paroh al Bisericii Silvestru din București (23 nov. 1923 – 10 aug. 2003)

♦ 26 noiembrie 1818. 190 de ani de la nașterea poetului **Silvestru Morariu-Andrievici** (26 nov. 1818 – 15 apr. 1895)

♦ 27 noiembrie 1818. 190 de ani de la nașterea lui **Aron Pumnul**, lingvist, filolog (27 nov. 1818 – 24 ian. 1866)

♦ 28 noiembrie 1908. 100 de ani de la nașterea lui **Claude Lévi-Strauss**, etnolog, antropolog și sociolog francez (28 nov. 1908 –)

♦ 28 noiembrie 1948. 60 de ani de la nașterea sopranei **Mariana Nicolesco**

♦ 28 noiembrie 1973. 35 de ani de la moartea scriitoarei **Martha Bibescu** (28 ian. 1889 – 28 nov. 1973)

♦ 30 noiembrie 1508. 500 de ani de la nașterea lui **Andrea Palladio**, arhitect italian (30 nov. 1508 – 19 aug. 1580)

♦ 30 noiembrie 1913. 95 de ani de la debutul ca actor de film al lui Charles Chaplin, în pelicula ***Making a living***

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Informare Bibliografică al Bibliotecii Metropolitane București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

Tudor VIANU – To Read and To Look 2
Teodor NAUM – Ovid and His Sorrowful Exile 3
N. IORGA – On Old Bucharest 5
Georgeta FILITTI – Bucharest Archives – The National Liberal Party (II) 9
Bucharest Metropolitan Library – Patrimony 11
History of the Book – GIAMBATTISTA VICO 12
Contemporary Autographs – *Ioan BABA* 14
EBLIDA NEWS – Regional, European, International Perspectives 16
The 2008 NAPLE Forum in Vilnius 17
Wahid GDOURA – North African Research Tendencies in Library and Information Science: the Theoretical and the Empirical 19
Foundation for a Global Library 25
Gabriela VOICU – The Cultural Diversity's News 26
Mona MIHAI – A Child Rights' Week 27
Marian NENCESCU – The 2008 Gaudeamus Education Book Fair 28
„KARTIER", the Urban Culture Newspaper 29
Symposium on the Literary Cercle of Sibiu 30
Marian JIANU – A World Philatelic Event in which Is Involved a Romanian from Bârlad 30
Marian NENCESCU – Actae Moldavie Meridionalis 32
Ion CONSTANTIN – The International Conference „Czechoslovakia 1968" 33
– The Prague Spring Enhances the Polish Crisis 34
The Romanian Spirituality Congress 35
Catalogue 36
Gabriela TOMA – Reference Reviews – LUMINA – Novi Sad 38
Calendar – November 2008 39

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA

Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1
ABIDOR: Tel./Fax: 021 316.36.25
BMB: Tel./Fax: 021 316.83.00/04/05/06
Redacţia: Tel./Fax: 021 316.83.06/Int. 130
E-mail: bibliobuc@yahoo.com / Web: www.bmms.ro

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redacţia: Ion HOREA (redactor şef), Georgeta FILITTI
Iulia MACARIE (secretar de redacţie), Radu VLĂDUŢ

CUPON

ABONAMENT LA
BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR

Numele .....
Prenumele .....
Adresa .....
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista **BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR** pe o perioadă de ..... luni.
Adresa: Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1, Cod poştal 010354, Bucureşti.
Anexez chitanţa de plată a sumei de ..... RON în contul dvs.
nr. RO82 RNCB 0072 0497 1003 0001 BCR Sector 1. C.U.I. 10141341.

Asociaţia noastră ABIDOR şi Biblioteca Metropolitană Bucureşti sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociaţiile INTAMEL şi EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicaţie care vă oferă ultimele noutăţi din comunitatea internaţională a bibliotecilor.

Administraţia noastră face, prin plata directă sau prin mandat poştal, abonamente la revista lunară **BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR**. Preţul unui număr este de 2 RON. Preţul unui abonament anual (12 numere) este de 24 RON.

Tipărit la Tipografia SEMNE '94

Redacţia revistei BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR respectă opţiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

JOHN MILTON

1608 – 1674

400 de ani de la naştere

„A fost unul dintre cei din urmă şi cei mai de seamă poeți bilingvi ai Angliei: scria cu aceeaşi uşurință şi forță de convingere în engleză şi în latină... marea artă a tânărului Milton era aceea de a realiza sinteze poetice... ale tuturor tendințelor ce caracterizau lirica vremii, de la Spencer la Jonson...

Vreme de două secole, **Paradisul pierdut** *a avut, pentru cultura engleză dominată de dogma protestantă, o autoritate aproape nelimitată... cânturile poemei miltoniene erau interpretate ca reprezentări ale «primelor vârste ale umanității».*

... vibrează din adâncul versului său o superbă încredere
în dreptatea individului răzvrătit împotriva tiraniei;
... Adevăratul erou al **Paradisului pierdut** *e Îngerul căzut,*
prevestitor al personajului romantic".

Dan Grigorescu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

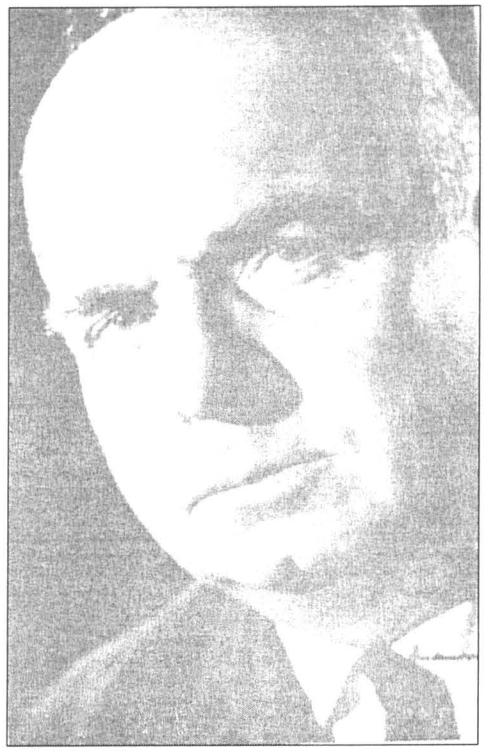

IULIAN VESPER

1908 – 1988

100 de ani de la naştere

„… Poetul se vindeca de rănile cerului.
Şi iată, din înălțimi, în amiaza scînteietoare
S-a deschis poteca singuratică a lumii,
Cineva din ierarhiile îngerilor a strigat
Şi strălucirea frunții învingătoare
A fluturat în nopțile întîrziate în moarte.
Poetul se întuneca lîngă luceafăr, de atunci
Dimineţile se profilau pe cer între
frunzele elegiilor.

Poteca singuratică se revărsa într-un
fluviu tăcut:
De patru ori inundase pajiştile sonore ale vieții.
De patru ori luna luci în adîncul fiecărui vers
Pînă cînd însuşi îngerul urcînd
poteca singuratică
În spațiile neîmplinite ale lumii,
Se închină la masa de îndoieli şi tăceri,
Unde poetul se vindeca de rănile cerului“.

Poteca singuratică din Duino

ISSN 1454-0487

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro